

منندی اقداس الثقافی
www.iqra.aifamontada.com
چیرۆکی
داری جه نگیان

مه شهۆر به داری پیره دار
دانراوی ماموستا نوشاد دینه وه ری

به مه ول وتیکوشانی
عه زیز موحه ممه د پور
((داشبه ندی))

بۆدابهزاندنی چۆرهما کتیب: سهردانی: (مُنْقَدِي إِقْرَا الثَّقَافِي)

لتحميل انواع الكتب راجع: (مُنْقَدِي إِقْرَا الثَّقَافِي)

پدای دانلود کتایهائی مختلف مراجعه: (منقدي اقرا الثقافى)

www.iqra.ahlamontada.com

www.iqra.ahlamontada.com

للكتب (كوردی ، عربي ، فارسي)

زور
4500

* چیزوکی داری جه نگیان *

مه شهور به « داری پیره دار »

دائر او ای ماموستا « نوشادی دینه وهری »

پیشه کی ، دوزینه و هی جیگاو ، ناوه کان

نوسینه ووه و خستنه سه ریزمانی کوردیی و فهره نگوکی

« هورامی » و « سورانی »

له :

عزیز محمد پور

« داشبندی »

وه

بی ناسہی تہم کتیبہ :

- چیروکی داری جہنگیان مہ شہور بہ « داری پیرہ دار »
- دانہر : مہ لا نوشادی دینہ و ہری
- لی نویزہ رہوہ : عہ زیز مو حہ ممہ دہور - داشبہندی
- ناشر : محمد پور
- چاپی : یہ کہم ۱۳۷۸
- تیراژ : ۳۰۰۰ نسخہ
- چاپخانہی : پہ یام
- حروفچینی : محمد پور
- نوپچ [4,000]

نشر محمد پور : تاران - صندوق پستی

ISBN: 984 _ 90127 _ 2 _ 9

شابک : ۹۶۴-۹۰۱۲۷-۲-۹

ناساندنی نوسەر له چه‌ند دیریکدا:

ماموستا عه‌زیز موحه‌مه‌دپور (داشبه‌ندی) له‌ روژی ۱۹ مانگی ره‌شه‌مه‌ی سالی ۱۳۱۹ کوجیدا ، له‌ دا‌یک بووه‌ . باش خویندن و ته‌واو کردنی گشت زانسته‌ ئاینیه‌ کان ، له‌ کوردستانی ئیران و عیراق دا ، شایه‌ تنامه‌ی ئیجتیه‌اد و ، فتوا و ته‌دریسی هه‌مو زانسته‌ عه‌قلی و ، نه‌قلی یه‌کانی باوی سه‌رده‌م ، پاشان شایه‌ دنامه‌ی زانستگاییش له‌ شاری تاران وه‌رده‌گری و ، ده‌س ده‌کا به‌ یانه‌ گرتنه‌وه‌ له‌ قونجانه‌ ناوه‌ندی و ، زانستگاکانی تاران ، به‌ تاییه‌ت زانکوری زمان و ویژه‌ی عاره‌بی و فارسی دا .

تا ئیستا پتر له‌ سی کتیب و نامیلکه‌ی کوردیی ، فارسی و عاره‌بی نووسیوه‌ و چه‌ند په‌رتوکیشی له‌ عاره‌بی وه‌ وه‌رگیراوه‌ ته‌وه‌ سه‌ر زمانی فارسی .

زور وتاری له‌ گه‌لیک له‌ بابته‌کانی میژویی ، زمانه‌وانی و تویره‌ ره‌وه‌ییدا که‌ برکییان بلاو کراونه‌ ته‌وه‌ ، نووسیوه‌ . ته‌م کتیبانه‌شی چاپکراون : « فیهی شافعی ، ئاداب و رسموی کوردان ، قواعد صه‌رف (چاپی زانستگای ئازادی ئیسلامی تاران) ، پاسخ به‌ مه‌قامی ئوستاد شیخ‌الاسلامی کوردستان ، یاسانامه‌ی ته‌وقاف و ... » .

ته‌وانه‌شی له‌ ژیر چاپ دان : « شیخ‌ته‌حمه‌دی موکریانی ، گه‌رده‌نبه‌ندی مرواری (له‌ زانستی که‌لام دا) ، مه‌قولات (له‌ زانستی حیکمه‌ت دا) ، میژولکه‌ی فه‌لسه‌فه‌ له‌ ۱۰۰۰ سال به‌ر له‌ عیسا (ع) وه‌ » . دباره‌ دیوانی هه‌لبه‌ستیشی به‌ کوردی ، فارسی ، عه‌ره‌بی و ... هه‌یه‌ و چاپ نه‌کراوه‌ .

ناوی هه‌مو به‌ره‌م و کاره‌کانی ، به‌ دریزی له‌ جیگه‌ی خویدا نوسراوه‌ .

ناویراوه‌روه‌ها له‌ شاری تاران دابه‌ و ، خه‌ریکی نوسین و لی‌کولینه‌وه‌یه‌ و کاربه‌ده‌ستی حوکومه‌ته‌ .

* فزاهایی از مطالب مندرج در مقدمه کتاب :

- ۱- چند سطری در مورد فولکوریک منظوم کردی .
- ۲- شرح حال مختصری از استاد نوشاد دینوری (سراینده داستان داری جنگیان)
- ۳- مکان درخت کهنسال مذکور در داستان .
- ۴- بررسی وضعیت جغرافیایی دینور در قبل از اسلام تا دوران ساسانیان .
- ۵- معنی واژه دینور و تاریخ پیدایش آن .
- ۶- وضعیت سیاسی و اقتصادی و فرهنگی دینور از بدو ورود دین مبین اسلام در این منطقه تا قرن ۸ .
- ۷- بررسی همه جانبه دینور در دوران حکومت امرای کرد (حسن وی) .
- ۸- دینور در دوران سلاطین صفوی .
- ۹- محدوده جغرافیایی مناطق کوهستانی ایران در دوران سلاجقه و شاه سلیمان ایوبه
- ۱۰- زمان پیدایش کلمه کردستان .
- ۱۱- معنای واژه‌های کرد ، کرمانج و تاریخ پیدایش آنها .
- ۱۲- آثار باستانی و قلاع تاریخی دینور .
- ۱۳- نامداران بنام دینور از صدر اسلام تا اواخر قرن یازدهم .

قابل ذکر است که هدف از بازگو کردن این گونه مقولات متوجه کردن اذهان همگان به واقعیتی است که مونتسکیو (۱۶۸۹ - ۱۷۵۵ م) مؤلف فرانسوی کتاب « روح القوانین » نیز بدان اشاره دارد . اگر چه نمی توان با سنگ مزار گذشتگان و نوشته روی آنها ، افتخار و مباحاتی را نصیب خویش ساخت ، اما در عین حال ناآگاهی از تاریخ و سرگذشت گذشتگان و بی اطلاعی از اینکه ((که)) بودیم و چه نوایی را داشته و مام میهن ما در دوران تاریخ حیات پرافتخار ملت این مرز و بوم ، چه افرادی را به جامعه بشریت تقدیم داشته و آنان چه خدمات ارزنده‌ای را انجام داده و دارای چه مقام و ارزشهای والای انسانی و خدایی بوده‌اند و اینکه حالا چه هستیم و چه باید کرد تا فرهنگ و تمدن درخشان پیشین خویش را

بازیابییم و از هجوم و نفوذ بی‌وقفه فرهنگ بیگانگان که چون خوره به جان و ریشه فرهنگ غنی و آریایی ما افتاده و آن را در معرض نابودی بیشتر قرار می‌دهد، جلوگیری بعمل آوریم، خود خیانتی است بس بزرگ و نابخشودنی نسبت به نسل حال و آینده ملت.

مختصر سخن اینکه باید به یاری حق، تلاش همه جانبه‌ای را در مورد بازشناسی خویش شروع کنیم تا موقعیت پیشین خود را بازیافته، در مقابل تهاجم فرهنگی دیگران قد علم کرده، با زنده نمودن فرهنگ و آداب و رسوم و زبان ملی و اصیل ایرانی و تمدن چندین هزار ساله این قوم آری‌تبار که جهانیان به گذشته درخشان آنان معترف هستند و نیز از نو بازسازی کردن زبان و فرهنگ ملت کرد که جدای از آن نبوده و نیست، بلکه حتی پایه‌گذار و نیز پاسدار واقعی آن، همین قوم اصیل آریایی بوده و خواهد بود، جایگاه اصلی خویش را به دنیا نیز بشناسانیم و در تمامی زمینه‌ها، بخصوص زمینه‌های فرهنگی، با پیروی از دستورات آسمانی قرآن کریم و اجرای کامل مواد ۸، ۱۲ و ۱۵ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، آن را توسعه بخشیم. به امید تحقق یافتن تمامی آرمانهای حمیده و خداپسندانه.

پیرهسی ناوهروک :

.....	فرازهایی از مطالب مندرج در مقدمه کتاب
.....	موقه‌ددهمه
۵.....	بهیت و بالورهی کوردی
۸.....	به‌رکولیک سه‌بارت به ماموستا نوشاد دینوری
۱۱.....	هولدان بی‌تاکام نابی
۱۳.....	دینه‌ور له‌گشت باریکه‌وه
۱۴.....	دینه‌ور له‌باری جو‌خرافی‌یه‌وه
۱۷.....	وشه‌ی دینه‌ور
۲۰.....	باری هه‌لکه‌وتنی دینه‌ور
۲۲.....	دینه‌ور له‌سه‌رده‌می ئیسلامه‌تی دا
۲۵.....	سوتایی دینه‌ور به‌دهست ته‌یموری له‌تگ
۲۷.....	دینه‌ور له‌سه‌رده‌می جه‌سه‌نوه‌ی دا
۳۶.....	رونکرنه‌وه‌یه‌ک
۳۷.....	دینه‌ور له‌سه‌رده‌می سه‌فه‌وی دا
۳۹.....	دینه‌ور له‌سه‌رده‌می سه‌لجوقی دا
۴۱.....	میستر استرانج
۴۵.....	کورد و کورمانج
۴۹.....	سه‌ره‌تای به‌دیها‌تنی وشه‌ی کورد
۵۰.....	کوردی شانامه
۵۱.....	کتییی دانیشی به‌شه‌ر
۵۲.....	کیوی جودی له‌.....

۵۳	یشک و قهلاکانی دینه‌وهر
۵۵	ره‌دار، چناری پر تمهن
۵۵	نا و ناودارانی دینه‌وهر
۷۸	قی نوسراوه‌کهی ماموستا‌ته‌مرایی
۷۹	زاوه‌ی‌ته‌ورامی و گورانی
۸۰	زاوه‌ی‌ته‌ورامی‌ته‌مرو
۸۲	هرخوش و سه‌رکه‌وتوبن
۸۵	یروکی‌داری‌جه‌نگیان
۹۷	ت شد
۹۸	له‌وه‌کیشی‌نادر و شاطوماسبی‌صفه‌وی
۱۰۸	سته‌ده‌عوای‌دوخت
۱۰۹	هرچاوه‌کان
۱۱۱	بیگه و ناوه‌کان
۱۳۰	هرچاه‌کان
.....	رگه‌لی‌نیو‌چیروکی «داری‌پیره‌دار»

ناوگه‌لی نیو چیروکی

« داری پیره‌دار »

لاپره	ناو و جیگه	لاپره	ناو و جیگه
۸۸	تهطروط	-	الف
۲۴	تهموشیروان	۲۱	ثیراقی تهجم
۲۵	تهحمه دی خانی	۲۱-۹۰-۹۳-۱۱۳-۱۲۴	تهرده شیر
۲۶	ثاتا تورک	۲۱	تهرده وان
۲۶-۵۱	ثارارات	۲۱	ثمسکه ندهر
۲۶	ثاگری داغ	۲۱	ثیدوارد براون
۲۷-۸۲-۱۱۸	ثاویستا	۲۱	تهبو موسلم
۲۹	ثوسترایون	۲۱-۲۲-۲۳-۲۶	تهبو موسی ثشمه ری
۲۹-۵۲	ثاشوری	۲۳- ۲۳	ثیصفهان
۵۱	ثاکه دی	۲۴-۲۷	ثمیر حوسین بهزیکانی
۵۲	ثاداد	۲۵	تهیویی
۵۳	أخبار الطوال	۲۶	ثمه داوا
۵۳	ابوالقاسم	۲۶-۲۷	ثولجایتو
۵۶	ثامیدی	۲۷-۳۵-۴۰	ثاتر و پاتین
۵۶	ابن السنی	۳۰-۴۲	ثالشتهر
۵۷	تهبو به کر	۳۲	تهبو غیاز
۵۷	تهبو جه عفر	۳۳	ابوالشوک
۵۷	تهبو عولا	۳۴	ثیبراهیم یمنال
۵۸	ابن مهران	۳۴-۴۴	ابن الحوقل
۵۸	ثیمام مالیک	۳۴	ابوالقناتم
۵۹	تهبو علی	۳۵-۱۱۶	تهبو حنیقه
۵۹	تهبو به کر که سایی	۳۷	تهحمه که سره وی
۶۰	تهبو به کر ضه راب	۳۹	ابن الاثیر
۶۰	تهحمه مهروان	۴۰	آداب و رسوم
۶۰-۶۱	ثسوان	۴۱	تهمیر چوپان

لاپره	ناو و جيگه	لاپره	ناو و جيگه
۸۹-۱۱۷	ٺه فراسياب	۶۱	ابوالعباس
۹۰-۱۱۵	ٺه سڪمند	۶۱	ٺه محمد ٺه سوه
۱۱۸	ٺاوتابي	۶۱	ٺه بويه گر دلود
۱۰۳	ٺيبراهيم خان	۶۲	ٺه بو حامد ٺيسفهرائيني
۱۰۳	ٺه بيورد	۶۳-۶۴	ٺه بو سه عيد
۱۰۶-۱۲۷	ٺه مشرفخان	۶۴	ٺه بويه گر موقري
۱۱۳	ٺاهورامزدا	۶۴	ٺه بو نصر
۱۱۴	ٺه ناهيتا	۶۵	ٺه بو الحسن
۹۰-۱۱۵-۱۱۹	ٺه سفنديار	۶۵	ٺه بو نصر جفري
۱۱۵	ٺاردهويل	۶۵	ٺه بويگر قاري
۱۱۵	ٺه لبورز	۶۶	ابن الخازن
۱۱۶	ٺه روه ندرود	۶۷	ٺه نياري
۱۱۶	ٺاذهرگر شمسب	۶۸-۱۱۶	ابن القويته
۱۲۱	ٺاگري سده	۶۹	ٺه بو حميفه
۱۲۱	ٺه طرود	۶۹	ٺه منساب الاكرد
۱۲۴	ٺيسفهر خري فارس	۷۲-۷۳	ٺه لمانس خان
۱۲۵	ٺاذهرميلوخت	۷۷	ٺه هلي حق
۱۲۵	ٺه نوشيروان	۷۷	ٺه مرامي
۱-۲-۳-۴-۵-۱۲۶	ٺه دهوان	۷۸	ٺه بو الوفا
۱۲۶	ٺه دهوان پينجهم	۷۸	ٺه فشار
۱۲۷	ٺه يمام قولي	۷۸	ٺه مرامي
۱۲۷	ٺه زيبك	۷۸	ٺه اداب و رسوم
۱۲۷	ٺه سترآباد	۸۱	ٺه ابو ابيجان
۸۹	ٺه ريج	۸۱	ٺه سڪو
-	ب - پ	۸۲	ٺه ورامس

لاپره	ناو و جیگه	لاپره	ناو و جیگه
۸۹	بن طوس	۹-۱۰	بابا مهردوخ
۸۹	بوزو	۱۶	پروفسور وهیبی
۹۰	بهمرام	۲۱	بانمسا
۹۰	بیژن	۲۱	باخومی
۹۱	بوزهرجومیهر	۲۱	بهنمسا
۹۱	یهختهک	۲۱	بارامی چیوین
۹۱	بهمرام	۲۱	پهرویز
۹۶	بان هوبهتوو	۲۱	بوزورگمهر
۱۰۳	بادلاتلو	۲۲	بهمصره
۱۰۴	بهیرم بهگ	۲۴-۲۴	بهمردیزریکان
۱۱۹-۱۲۵	بیژن	۲۵-۲۶-۲۷	بیستون
۱۲۴	بهمرام	۲۶	بوتان و جزیر
۱۲۴	بهمرامی گور	۲۶	پارتی
۱۲۴	بازمنگی	۲۷-۲۳-۲۴	بهغدا
۱۲۵	بارامی چیوین	۲۷	بهرزینی
۱۲۵	بوذرجومیهر	۲۸	بهختیار
۱۲۵	بهختهگان	۲۹-۳۲-۳۳	بهدر
۱۲۵	بهختهگ	۳۲-۳۳	بهاءالدوله
۱۲۷	باباعالی	۳۵-۵۳	بابهک
۲۳	پیل سهر پیل دههاو	۵۳	بهکرو دیار
۵۳	پژوهشی دهریاری	۵۴	بزمرو
۵۵	بیره دار	۷۸	بلمفا
۷۱	پهريشان	۷۸-۱۲۴	بهممدن
۷۱	پهريشاننامه	۷۹	باباطاهیر
۸۹-۱۲۳	پهشهنگ	۸۱	باجه لان

لاپره	ناو و جیگه	لاپره	ناو و جیگه
۱۲۵	توراندوخت	۸۹	پیران
۹۱۰-۷۵-۱۲۶-۱۲۷	طه لمهت خاتون	۱۱۳	پهراو
۲۲	طه رحان	۱۱۵	پاسارگاد
۵۳	طاهیریان	۱۱۶	پشتکوه
۷۷-۷۸	طه رحانه	۱۲۱-۱۲۲	پیشدای
۸۶	طویا	۱۲۳	پوری په شمنگ
۸۸-۱۱۴	طه همورث	۱۲۴	پوروچیست
۸۸-۱۰۱-۱۰۴-۱۰۵-۱۰۸-۱۰۹	طه لمهت	۱۲۴	پاپه کوه په تهک
۹۹	طو ماسب	۱۲۵	پهرویز
۱۱۳-۱۱۸	طاق بوستان	۱۲۵	پوراندوخت
۱۱۴	طاق دیس	-	ت - ث - ط
۱۱۷	ثمولان	۲۶	توسیرکان
-	ج - ج	۱۲۲	طور
۲۶-۲۲	چمنگیز	۲۳	تیسفون
۳۲	جوزه کان	۸۱	تهخت
۳۴-۳۸	جهان آرا	۸۱	تهوبله
۳۸	جامع التواریخ	۸۹-۹۶-۱۲۰	تور
۳۸	چه مچه مال	۹۰	تههیمتن
۴۷-۱۱۳	چی چیست	۹۵	تاق بیستون
۵۱-۵۲	جودی	۱۰۷	تورکومین
۵۲	جونلی	۱۰۷	تورکاتی عولمانی
۵۹	جونه دید	۱۱۴-۱۲۶	توه ماسب
۵۹	جامی	۱۱۷	تارین
۷۰	جراحیظ	۱۱۸	تههیمتن
۷۱	جاویدنامه	۲۰-۲۳-۲۵-۲۶-۳۶-۷۲-۱۱۶	تهیموری لنگ

لاپره	ناو و جیگه	لاپره	ناو و جیگه
۲۳	خواجه نظام	۷۳	حاجی
۲۴	حهموی	۷۷	چهنگه
۲۹	حوسین پیرنیا	۷۷	چهنگیان
۵۰	حاجی قادر	۸۸-۱۲۰	جهمشید
۵۲	خالدی خالطی	۹۹	جهعفر قولی خان
۵۳	خوره‌دین	۱۰۰-۱۰۱	جهعفر خان
۶۶	خمله‌کانی	۱۱۴-۱۲۴	جاماسب
۷۳	خوسره‌وخان	۱۱۷	جابان
۷۷	خاله‌کانی	۱۳۶	چین و ماچین
۷۹	حهمزه‌میرزا	۱۲۷	جهعفر بهگ
۱۲۸	خواجه ره‌بیع	-	ح - خ
۸۱	خانقین	۶	حسین توزله
۹۰	جاماسب	۲۰-۲۶-۲۷-۲۸-۲۹	حسین وهی
۹۹-۱۰۱-۱۰۵	حوسین خان	۲۱	حوسین حوزنی
۹۹-۱۰۰-۱۰۱-۱۲۷	خه‌پوشان	۲۳-۲۹-۳۴-۵۳	حهلوان
۱۰۰	حهمره‌ضاخان	۲۱-۴۱-۴۴	خورمه‌شین
۱۰۴-۱۰۵-۱۰۷-۱۲۸	حهمه‌حوسین خان	۲۱	خواجه‌نه‌نظام
۱۱۴	خوسره‌وپه‌رویز	۲۲	خوررهمه
۱۲۵	خالدیه‌ولید	۳۵	خوارزم‌مشا
۱۲۸	خواجه ره‌بیع	۳۰-۷۷	خوررهم‌تاوا
-	د - د	۳۲	حوسین مسعود
۱۲-۱۳-۱۴-۱۵-۱۹-۲۰-۲۲	دینه‌وهر	۳۴	حوسین جه‌لیلی
۱۹	دیونوس	۳۷-۴۰	حمدالله‌مستوفی
۲۶	دیاریکر	۴۸	حافظ‌نبرو
۳۰	دومورگان	۴۲	حوسین تموریزی

لاپره	ناو و جیگه	لاپره	ناو و جیگه
۱۱۷	ده ماوند	۲۶-۲۹-۳۴-۳۵-۳۶-۴۲-۱۱۶	دینه مور
۱۱۷	داریجان	۴۰-۷۸	دانشبندی
۱۲۰	دهوله تشامی	۴۲	درسیم
۱۲۰	دارا	۴۲	دارالسلام
۱۲۲-۱۲۴-۱۲۷	دیخودا	۴۴	دوکتور صمد
۱۲۴	دهستی دریز	۴۶	دوکتور فوتاد
۱۲۴	دینه گ	۵۱	ده چله
۱۲۶	دوخت	۵۶	دینه موری
۱۲۷	دهره گز	۵۶	دیوانی جزیری
۸۹-۹۳-۱۱۸	ذال	۷۰	دورگه ی فارس
-	ر	۷۰	دیخودا
۲۴-۲۳-۲۶	ری	۷۱	دیوانی شیخ نه محمد
۲۴-۲۸	رکن الدوله	۷۴	داری پیره دار
۲۹-۱۲۵	رهشید یاسمی	۷۵	دارچمنگیان
۴۱	روسکی - مینو	۷۵	دهنگی گیتی
۷۳	رهزله	۷۵	دهشتی موغان
۷۹-۸۲	ریزمان و خالدهانان	۷۸	داری چمنگه
۸۱	ریزاور	۸۷	دیوی ده ماوند
۸۹-۹۳-۱۱۶	روسته م	۹۰	دارا
۸۹	رهخش	۹۵	دوخت
۸۹-۱۱۹	روسته م یهک دهست	۹۶	دارچمنگیان
۹۱	روبین	۱۰۳	دهره گز
۹۶	رهشید که یخوسر هوی	۱۱۴	دیوی مند
۱۰۵	رهشید قوولی	۱۱۲	دالاهو
۱۱۳	روسته می زال	۱۱۷-۱۱۹	دیوی سهی

لاپهره	ناو و جیگه	لاپهره	ناو و جیگه
۱۸-۲۶-۳۷-۱۲۵	سامانی	۱۱۴	رت
۱۹	سلوکی	۱۱۸	زوبین تمن
۲۱	میلتنوس	۱۱۹	زهشیلکه‌ی خوسره‌وی
۲۲	سه‌یمه‌ره	۱۲۴	رام به‌یشت
۸۲	سه‌منان	-	ز-ژ
۲۴-۳۷	سولتان تاوا	۹	زه‌نگنه
۲۲	سولتانی به	۲۷-۲۹-۳۴	زه‌گی به‌گ
۲۹-۸۱	سه‌ریل	۴۰	زه‌نگی
۳۳	سولتان الدوله	۴۵-۵۲	زاگروس
۳۳-۳۴	سه‌عید	۴۷-۸۲-۱۲۰-۱۲۴	زردوش
۳۴	سولتان تاوا	۴۷	زردوشتر
۳۹	سه‌نگه‌ری نادر	۷۹	زمان له‌باری کومه‌لا به‌تیوه
۳۹	سه‌لجوقی	۸۱	زه‌هاو
۴۰	سولتانشا	۸۲	زازا
۴۱	سوله‌یمان نیوه	۹۰-۹۸	زه‌وار
۴۱	سه‌نچه‌ر	۹۸-۱۰۸	زه‌عفه‌رانلو
۴۲	سولتان سه‌لیم	۱۱۵	زوراب
۵۰	سه‌رجوین	۱۱۹	زابان
۵۱-۵۲	سومیر	۱۱۹	زاب
۵۲	سویاری	۱۱۹	زابون
۵۴	سوتقور	۷	ژایا
۵۹	سه‌بیه‌وده	-	س
۶۱	سه‌مه‌رقه‌ند	۹	سام به‌گ
۶۱	سوه‌روه‌ردی	۱-۱۳-۸۸-۹۸-۹۹	سیامه‌ک
۶۲	سه‌نجی	۱۲	سوتقور

لاپره	ناو و جيگه	لاپره	ناو و جيگه
۷-۹۵	شای صفوی	۷۷-۷۸-۸۱	سولتان سوهاک
۹-۱۱-۷۴-۷۷-۹۸	شاطوماسب	۸۹-۹۷-۱۲۲	سعلم
۱۳	شا نادر	۸۹	سامی نریمان
۱۳	شا صفی	۹۰-۱۲۴	ساسان
۱۷	شیدا	۹۷	سولتان
۱۸	شه پتان پهرست	۹۹-۱۰۶	سهبزیوار
۲۴-۲۶-۲۷-۴۲-۱۱۸	شاره زور	۱۰۰	سفنایاد
۲۵-۲۷	شامی	۱۰۰-۱۰۴-۱۲۷	سام بیدگ
۲۳	شمس الدوله	۱۰۴	سوله یمان بیدگ
۳۸-۸۱	شا نيسمائیل	۱۰۷	سهمه لقان
۳۹	شاه سوله یمان	۸۹-۱۱۳-۱۱۷-۱۱۸-۱۲۴	سیاوهش
۴۲	شمنگار	۱۱۶	سوتقور
۴۶	شیخ سه عید	۱۱۷	سهرینندان
۴۶	شیخ قادر	۱۱۷	سورخمدی
۵۶	شارمزوری	۱۱۷	سودابه
۵۷	شازانی	۱۱۹-۱۲۰	سهردهشت
۶۲	شیخ ته بو علی	۱۲۲	سامی
۶۴-۶۷	شهمده دینه مری	۸۹	سوهراب
۶۸	شهدة الکاتبه	۱۲۳	سامی نریمان
۸۹	شه پتان	۱۲۶	سورخه
۸۹	شهمزاد	۱۲۶	سولتان
۹۰	شاپور	۱۲۷	سولتان حوسین
۹۱	شیرین	۱۲۹	سام میرزا
۹۰-۱۱۸	شهمدیز	-	ش
۹۱-۱۲۱	شیرو	۷-۷۴-۱۱۹-۱۲۰	شانامه

لاپره	ناو و جیگه	لاپره	ناو و جیگه
۳۷	صهفوی	۹۳	شوغال
۶۰	صابغ دینهویری	۹۹-۱۰۰-۱۰۲-۱۲۷	شاویزیخان
۸۸-۸۹-۱۲۰-۱۲۱	ضوحاک	۱۰۰-۱۰۴-۱۲۷-۱۲۸	شا طوماسب
-	ع-غ	۱۰۱-۱۰۵	شیروان
۶	عیساگمند	۱۰۳	شوکرهگ
۸	عمزیز-م	۱۰۷-۱۲۲	شادلو
۱۱	عہلی تہ کبیر	۱-۲-۳-۱۱۴-۱۱۸	شاپور
۱۲-۵۵-۷۵-۷۷	عبدالمحمد	۱۱۴	شیرین
۲۸-۲۹	عبدالرزاق	۱۱۵	شاکوی
۲۸	عبدالملک عاصم	۱۱۶	شاکو
۲۸-۲۹	عبداللہ	۱۱۸	شاهانی
۳۱-۳۳	عمناز	۱۱۹	شوغاد
۴۰	عمادالدین	۱۲۲	شیروہ
۴۵	عہلی تہ موکی	۱۲۳	شہزاد
۵۱	عیسا	۱۲۳	شہرہزور
۵۵	غہزالی	۱۲۴	شیری عہرد
۶۳	عین اللہولہ	۱۲۶	شوان
۷۶-۷۹	غہضہ نغہری	۱۲۴-۱۲۵	شواتکارہی فارس
۷۹	عوریان	۱۲۷	شوکر بہگ
۷۹	عیراق	۱۲۷	شیخکانلو
۱۰۰	عاشور بہگ	۱۲۸	شا صغہی
۱۲۷	عہباس شای صغہری	۱۲۹	شا عہباس
-	ف-ق	-	ص-ض-ظ
۶	قالہ مہرہ	۱۲-۲۰-۵۴-۱۱۶	صہحہ
۶	قادرآوا	۳۳	ظاہیر

لاپه ره	ناو و جيگه	لاپه ره	ناو و جيگه
۱۱۲	قهیسی رو قیات	۹-۳۹-۹۸-۹۹-۱۲۶	قوچان
۱۱۲	قهیسی قههیری	۲۵-۲۸	قه لای سورماچ
۱۱۲	قهیسی مارونی	۲۸	قاضي ثمحمد
۱۱۳-۱۱۷	قهه رنگیس	۱۷-۱۹-۳۹	فیردهوسی
۱۱۳	قه لای بههمن	۳۱	قه لای زلم
۱۱۴	قهه رامهرز	۳۲	فخرالملک
۱۱۵	فلیپ	۳۲	قه لای کومس جهد
۱۱۵	قهه هادی لور	۳۶	قصرالصومس
۱۱۵-۱۲۴	قهه یورز	۴۵	قهقی طهیران
۱۱۶	قهه سو	۵۱	قورات
۱۲۱	قهه یدون	۵۹	قوهستان
۱۲۳	قارن	۶۰	قهه رانی
۱۲۴	قهه شوشتهر	۶۱	قاهیره
۱۲۶	فیردهوسی	۶۲	قاضي یوسف
۱۲۷-۱۲۸	قهه تحهلی خان	۷۸	قهه رامهرز
-	ک-گ	۸۶-۱۱۲	قهیس
۶	کانه بی کامه م	۸۶	قهه هاد
۱۴-۲۰-۳۴	کرماشان	۸۹	قهه یدون
۱۷	کیوه کانی زاگروس	۸۹-۹۰-۱۲۲	قویاد-قارن
۱۸	کاکه بی	۹۰	قهه ری یورز
۲۶	کورمانج شاهان	۹۶	قافلانتو
۲۷	کورده بهرزیکان	۱۰۲	قهه راجورلو
۱۲	گوندوکه ی عه بدولمو حه مده	۱۱۲	قهیسی ثمشمه ت
۱۳	گولباغی	۱۱۲	قادیسیه
۲۰	گریشمن	۱۱۲	قهیسی زوهه ری

لاپه ره	ناو و جیگه	لاپه ره	ناو و جیگه
۵۴	کوردستان	۳۴-۳۸	ورماجان
۵۴	کرماشان	۳۵	وفه
۷۰	گاهنامه	۲۱-۳۶	منگاوهر
۷۳	کولیاپی	۳۷	یوی بیستون
۷۳-۷۴	گورانی	۳۹-۷۲	هندوله
۷۵-۷۶	گولیاغی	۳۹	ولیاپی
۷۷	کهکوک	۳۹	اماسب
۷۷	گونواری لورستان	۳۹-۱۲۷	البوش
۷۹	کودمشتی	۴۲	همال
۷۹-۸۲	گورانی	۴۵-۴۷-۴۹-۵۳	نوردکورمانج
۷۹-۸۲	کورمانجی	۴۷	وروش
۷۹-۸۱	کورمانجی ناوهندی	۴۸-۴۹	تیبی ئاداب و...
۸۰	کرماشان	۴۸	وری رهش
۸۲	گیلان	۴۹-۵۰	نوردو
۸۸	که یومهرث	۵۰	ناردو
۸۸-۹۰	گوشامپ	۵۰	نورد و کورد
۸۹	کاوه	۵۰	نوردی شانامه
۸۹	کهشواد	۵۱	لوتی
۸۹	کهی قویاد	۵۱	تیبی دانیشی بهشهر
۸۹-۱۲۴	کارس	۵۲	نونلی
۹۰	کهی	۵۲	نورچنج
۹۰-۱۱۳	کی خسروه	۵۲	تیبی شهرهفنامه
۱۰۶-۱۰۷	کونه مشکا	۵۳	نوشک وقه لا
۱۰۸	که لات	۵۳	نوشکی عهدولا
۱۱۳	که لیری	۵۴-۷۳	هندوله

لاپره	ناو و جیگه	لاپره	ناو و جیگه
۱۱	مرغان	۱۱۴	کهی قوباد
۱۱	موقتهدر	۱۱۵	گومیلیان
۱۹	مهرداویز	۱۱۵-۱۱۸	کهی خوسرهو
۲۰	مهراغه	۱۱۵	گورش تمسب
۲۱-۱۱۴	مهزدهک	۱۱۶	گاماسب
۲۱	مشیرالدوله	۱۱۶	کولیایی
۲۱	محالی بیرنه - لاجان	۱۱۸-۱۲۳	گریسوز
۲۲-۲۵	ماسپه‌دان - بوذان	۱۱۸-۱۲۰-۱۲۴	گودمز
۲۳	مهر دانشا	۱۱۸	گوشداد
۲۵	مهغول	۱۱۸	گوران
۲۶-۲۷	لورستان	۱۱۸	گلهزرد
۷-۱۲	مه‌لاپه‌ریشان	۱۱۸-۱۲۴	گیو
۱۲	مهموردگولزاری	۱۱۸-۱۱۹	که‌یومهرت
۱۷	میترا	۱۲۰	کوملیکهی ورمی
۱۹-۲۴	ماء‌الکوفه	۱۲۰	کمشواد
۱۹	ماء‌البصره	۱۲۰-۱۲۱-۱۲۲	کاوه‌ی تاسنگهر
۱۹-۲۰-۳۶-۳۷	ماد - مادستان	۱۲۰	کهمکشان
۲۳	موهنمدی	۱۲۲	گوشنامب
۲۳	مه‌نصور	۱۲۴	کاوس
۲۴	معزالدوله	۱۲۴	کیاخوه
۲۴	موصل	۱۲۴	کابه‌ی زمردهشت
۲۵	مه‌که‌ومدینه	۱۲۴	کمال مظهر
۲۶	مهغول	۱۲۵	گوشه‌نسب تمسپاد
۳۵	مه‌قدیسی	۱۲۵	که‌یوس
۹۶	مه‌مدی	-	ل - م

لاپره	ناو و جیگه	لاپره	ناو و جیگه
۷۲-۷۳-۹۶	میرزا شفیع	۴۰-۵۴	مہروانی
۷۸	لہ کی	۴۱	موسٹوفی
۷۹	لوری	۴۱	میسٹیر لوسترائج
۸۰	لہونی	۴۴	مہلیکشا
۸۱	مہریوان	۴۴	معجم البلدان
۸۱	لورستان	۴۴	موجہ مہمدپور
۸۱	ماکو	۴۵	مہلای جزیری
۸۱	میاندوآو	۴۵	مہلای بانہی
۸۲	مازندہران	۴۷	سنوروسکی
۸۲	ماد	۴۷	مانایی
۸۹	مہنوچہر	۴۷-۴۸-۵۰	ماد
۱۰۰	مہشد	۴۷-۴۸	ماندانا
۱۰۷	موغان	۵۲	موجہ مہمدپور
۱۱۶	مہلین	۴۹	منگور
۱۱۶	مہرداویج	۴۹	مانگ
۱۱۸	مہریوان	۵۱	مہسودی
۱۱۹	مہنیژہ	۵۲	ولو
۱۲۲	مانوشان	۵۴	مہ (چیا)
۱۲۲	مہنوچہر	۵۵	مہردوخ
۱۲۴	لوهراب	۵۶	موطہری
۱۲۵	مہردانشا	۵۸	موجہ مہمد دینہوری
۱۲۷	مہحمود - تہقان	۵۹	مازنی - مویہرد
۱۲۸	مہمدیخان	۶۱	مہمشاد
۱۲۹	مہلا عزیز	۷۰	مہدینہ
-	ن-و	۷۲	بیواتشا

لاپه ره	ناو و جیگه	لاپه ره	ناو و جیگه
۷۹	نائب السلطنه	۶	نەیکاوا
۷۹	والی کوردستان	۷-۱۱-۱۲-۱۳-۷۴-۹۶	نوشاد
۹۱	نوشیروان	۷-۹-۷۲-۱۰۸	نادرشا - نادر قولی
۹۵-۹۸	نادر	۹	نوشاد گولباغی
۹۸	نەجهفقولی	۲۲-۲۳-۲۶-۲۷	نەهاومند
۱۲۲	نەوذر	۲۲	نوعان
۱۲۲	نەشەده	۲۲	نەینەوا
۱۲۴	نوشیرهوان	۲۶	وهار - بههار
۱۲۶	نادر قولی	۳۲	نەجەف
۱۲۷	نادرشا	۳۶	وشەیی کەنگاومەر
۱۲۷-۱۲۸	نەجهفقولی	۳۷-۴۰	نزەة القلوب
۱۲۹	نوشاد دینەویری	۳۹	نادرآوا
-	ه - ی	۳۹	وشەیی کوردستان
۲۰-۳۶	هەخامەنیش	۴۰	ناصر عەباسی
۲۳	هارون	۴۱	وهار
۲۴	هەولیر	۴۹	ووشەیی کورد
۲۵	هەرسین	۵۱	نارام سوئین
۱۷	یەزیدی - ئیزەدی	۵۴	نەمسی کەندولە
۲۳	یەزیدی گورد	۶۱-۶۳-۱۰۴	نەیشابور
۲۶	یەنال	۶۲	نصرالله کاتب
۲۵	یەزیدی	۶۸	نەخشی ئافرەتی کورد
۳۱-۳۲	هیلال	۷۲-۷۴-۷۷-۷۸	نادر شا
۳۹	هەجیر	۷۶-۷۷	نوشاد
۴۸	هارپاک	۷۸	نوشادی دوهم
۴۹	هەمزە ئاغشا	۷۸	ناصرەدین شا

لاپه ره	ناو و جیگه	لاپه ره	ناو و جیگه
۵۱ - ۱۲۹	مهوړامانی کان	۵۰-۵۲-۵۵-۵۶-۱۰۴	ر
۵۲	هوری	۵۱	سکو
۷۸	هیچ و پوچ	۶۱	ف حهسمن
۸۱	هله بیچه	۷۹	رامی
۸۹	هومان	۸۸ - ۱۲۱	سنگ
۱۱۵	مهولیر	۹۰	بز
۱۲۴ - ۱۲۵	هورمز	۱۲۳ - ۱۲۴	ان و پیران

چەن، دیریک دەربارە ی بە یت و، بالۆرە ی کوردی و

دە گل ئەوشدا، لە شەژە کانی یە کەم و، دوھە می جیھانیدا، ولانی ئیمە واتە ھەمو ناوچە کوردنیشینە کانی، ئیران، تورکیا، سوریا، شوژەوی توشی ھەزاران کوشت و، برۆ، تالان و، برۆو، نەھاتی، ھاتن، زۆر پیاوی گەورە مان کوژران و لە دار دران، سامانی نەتە وایە تیمان، لە دەست بران، نوسراوھە، پەژتو کمان، سوتان و، لە ناگر خران، ولات لەت لەت و، کوتکوت کران، زۆر مافی زەوا، بە نازوایی وە بن لیج دران، گە لیک پیاو، ماقول، یە خسیر و، بەندی کران. بە لام یە کییک لە ھەرە سامانە بەو ھە کانی میژویی و، ئە دەیی خویی، واتە فولکلورو، بە یت و، باوی نەتە وایە تی، بە ھوی ھونە رمەندە بە ھەست و خۆناسە کان و، گەل و بستە کانە و، لە کە لێن و، قوژینی گوندە چرۆ، ھە لە مۆتە کانی، زێدە کە مانە و، وە کو، کە لە پوریککی بە نرخ، پارێزان، بە یت یێزە چازان و، لیھاتو کان، بو ھەر، زودا وە یە ک، بە یتیکیان داناو و، بە سەرھات و، کارە ساتە نالە بارە کانیان دەخستە ناو چوار چیو ە ی بە یتە و، پاشان دە مە دەم دە کە و تە سەرزاران و، لە کوژی دیو ە خان و،

كۆمەلگای پیرو، زۆرھان و، لاواندا، دەخوینرایەو، ھەرقۆلە میرو، بەگ لەریك، خوشخوین و، بەیت ییژیکی تایەبەتی را، دەگرت، بو ئەوھی شەوانە لەكاتی خەوتنا، بوخووی و، میوانەکانی، یان، لە دەمی زاوشکارا، لە گەرمەیی تەمال ھەلکیشانا. بەلاوژۆکی ئازیزە، پاییزە، کەژو، کو، وەجوش یینی و، ھەستی زاوچی بیژی، بەگۆزە لە تەمال راکیشی و کەرویشک لەلان دەرپەژینی، کار مامزان، لە باسک و، باسکۆلان راپەژینی، یا لە مەیدان و، گۆزە پانی شەزا، لە گەرمەیی شالوو، ھیرش یردنا، لە وەختی لە ناو، مەتەریزو سەنگەر جیی گرتنا، کوزو، کال ھەلنی و، ھەستیان ھاندا. بە توپ و، تەشەر و، فر ھاویشتن، دوژمن و، نەیار، لەبەر چاو، سوک و، چروک و، ترسەنوک نیشان دا، کوژراوانی خووی بە قارەمان و، بویر و، ئازا، بداتە قەلەم و، پیمان ھەلبلی و، ناو و، نیشانیان. بو ھەلداو، بیان لاوینیتەو. شین و، شەپوری ھاوالان بگیژی و، تانە و، تانوت و، توانج باوینتە، راکردوان و، بیان گیزیتەو. خویریان بە دزیو، سەرشۆر ناوبەری.

ھەر بەو ھۆبەو، بەیت ییژی، خوشخوین. لە دەست و، پیوھندی تر. بەریزو، ماقولتر بون و، لە گەل میرزاو، نوسەری تایەبەتیدا، لە دیوہ خان، دا، دەنیشت، بە لای میرو، سەرۆک ھۆزە کانەو، شیوو، فەزاوین و، فەزاوتی و، بەرقەلیانیا دەخوارد. وە کو، کووری مالی، دا، دەندران. ھاتوو، چۆیان بو ئەندەر و، ناو مال و خیزان، بی بەرگری بو، دەیان توانی بەیت و ئاھەنگ و، نەرتی و، سەر بە ھورتیان بو بگیژنەو، سەرە زای ئەوانە، زۆر خوشخوین و، شە یاری دەنگ خوش و، خوشەویستی ناو، کۆمەلش ھە بون، شە وانەو، پاش نوژی خەوتنان، بە تایەبەت لە شەوگاری دورو، دریزی پایزدا، دوای ھەواساردبون و، زوقم و سیخوار کەوتن و، کو، کردنەوھی بەرو، بوی داھات، لیدانی تایەو قوری و، گالیشی گیاو، وینجە، کیشانی کاو، گزەر و، کوودە. داخستنی زمھەرۆ تفاقی ئازال، لە ناو مزگەوت و، مالاندا، خەلکیان لە خو، کوو دە کردو، بە گۆرانی و، لاوژۆکو، سیاچەمانە. ھۆرەو، ھەیران و، لاوکو، کوژیان دەزازاندەو، کو، کو، کو، خەفەت و، پەژارە شە کەتی و، ماندوبونی ھاوینیان لە بیر دەبردنەو، سەرخوشیان دە کردن، زۆر، بلویر ئەنگیوی، وەك قالە مەزە «قادرنا» و «نیسکاوا» ی لای «عیسا کەند» توزە لە ژەنی وە کو، ھەسەن توزە لە «مەلا لەر» و، نایەلیدەری وە کی کانەبی ئەمرۆی «کامەم» ھەبون، کە بە ئاھەنگە

ره سه نه کانی کوردی، ته وه بیت و، بالۆره و، به سه رها ته یان. به هه واو، ده نگی شمشالۆ،
 توزه له و نایه، له بهر به بیت بیژ، ده گیزایه وه و، دو پاته ده کرده وه دیاره شایه ری و، به بیت
 ویزی، ههروه که تایه به تی پیاو، نه بو وه و، زۆر ژنو، عافره تی واش، هه بون و، هه ن، له م
 هونه ردا، له پیاو، نه ماونه ته وه، تایه به تی ناو چیکی کوردستانیش نه بو وه، نیه و، به لکو له
 هه مو، کوته بهش بهش و، پس پسرکراوه کانی ئەم هه ریمه بهر بلاوو، دورو، دریزه دا، به ده یان
 که سمان هه بون و، هه ن، به پیچه وانیه ئەم بیرو، باوه زه، که هیندیک له نوسه رو، هونه ره
 برزه کانمان لایان وابوو هه. ماموستا کانی ئایینی له دژی به بیت و، باوی خوئی و، ئاهه ننگ دا،
 ویستا و، به ربه ره کانمان ده گه ل کرد و، نه یان هیشته و، گه شه بکه ن، زۆر ماموستای
 رۆشنیری وه ک مه حمود ته فهندی بایه زیدی^۱ هه بون که زۆر به ی چیرۆک و، ئاداب و،
 نه ری تی خو مالی کو کردۆته وه و، له کاتی خویدا، داویه، به سه ر قونسولی^۲ رۆسیای
 ته زاری و، ئیستاش هه رکه لکیان لی وه رگیری، که واته، نه ک، نه یان هیلاوه په ره بستینی،
 به لکو خویان به دل حه ظیان له م بابه ته کردۆه و، کاره سات و، به سه ر هاته میژویه کانیشیان
 هۆ نیوه ته وه و، سه خله تیو توشی و، نه هاتی هوزو، گه لیان، کردۆ ته به بیت و، بو هه میشه ناوی
 خویان له م رینگه یه دا، خستۆته، سه روی ناوی هه مو ریبوارانی رینگه ی خزمهت به گه له وه
 چونکو بی گومان، به م کاره یان که ئینیکی دیکه ی فه ره نگی فولکلۆریکی
 نه ته وه که مانیان، پر کردۆته وه و، ئه رکی سه رشانی خویان به جیی هینا وه. ئه وانه به لای هه مو
 گه ل خوشه ویست و، دوستیاریکی کورده وه جینگای ریزو، گه و ره یین، بی گومان یه کیک له م
 هه ستیارو، ماموستا به ئەمه گ و، خواناس و، خوناسه، زانا یانه، ماموستا. نۆشادی دینه وه ری
 یه، که چیرۆکی داری جهنگیان، مه شهو ره به «داری پیره دار» ی. به که لک وه رگرتن، له
 پالنه وان و، شه زه کانی ناو شانامه ی فیره وه سی، هۆ نیوه ته وه کاره ساتی سه رده می نادرشای
 ته فشارو، شاطوماسی صه فه ویشی زۆر ماموستایانه تیدا، جئی کردۆته وه، باری ژیان و،
 ئابووری، زامیاری و، ته نگو، چه له مه ی، خه لکی ئه و کاته شی به باشی زا گه یاندۆه، که من

۱ بو ئاگاداری سه باره ته ماموستایی و، لیها تویی، ماموستا بایه زیدی برّوانه پیشه کیکه ی ئیمه، له سه ر
 (ئاداب و، رّسومی کوردان) چاپی ۱۳۷۰ کوچی هه تاوی
 ۲ واته: ئەلکسه ندهر ژاپا.

بهش به حالی خووم سوپاسیان لی ده که م، نزای لی خوش بونیان له باره گای خاوه ن شکوی
 یه زدانی مه زن، بو ده که م. هه آبت ته زی زه به نیش، به پیی تواناو، هیزی زانستی مه لایانه ی
 خو م، وه ک ده بین، له ساغ کردنه وه ی وشه کان و دانانی فەر هه نگۆ که ی گۆرانی و، سورانی،
 با شتر ناساندن و له سه ر رویشتی ناوی پال ه وانه کان، ناساندنی ماموستا نوشادو، لی
 توژینه وه ی دینه وه ر، خستنه سه ر شیوازی نوسینی ئه مرۆ ی کوردی. هه و لم، داوه و،
 کو تا ییم نه کرد وه، ته گه ره له وه، که م و، کو زیتان تیدا، دی که بی گومان زو ریشی تیا ته بین.
 بزانی هه ر ئه وه نده م. هیزی پیی شکاوه، بو م راست که نه وه و، به ر منه تم که ن: هیوا یه
 خودا وه ندی میری مه زن، بو م به گونا ح، نه نوسیو، ماموستا و چازان و، لاوه کانیش به خشکه
 پلاری، توانج و، زه خنه م تی نه گرن و، چاو له هه له م بنوقین و، به رون کردنه و یان
 زایه کی تر، پتر به ر منه تم که ن:

تاران: عه زیز، موحه مه دپور، (داشبه ندی)

روژی چوار شه مو، ۲۸ ی پوشپه ری ۱۳۶۹ کوچی هه تاوی:

۱۳۶۹/۴/۲۸: ۲۸ ذیحجه جه ی ۱۴۱۰ ه ق: ۲۱ جولای ۱۹۹۰ زایه نی

کوردی ۲۶۰۲

-
- ۱ واته: دینه وه ر، له گشت باریکه وه، که «ده - ۱۰» بابه ده گریته وه. ۱: باری هه لکه وتنی دینه وه ر
 - ۲: واتای ووشه ی دینه وه ر ۳: دینه وه ری سه رده می ئیسلامه تی تا ده گاته سه رده می هیرشی ته یموری
 له نگ و، سوتاندنی ئه م شاره ۴: دینه وه ری سه رده می ئه میرانی کوردی حه سه ن وه ی ۵: دینه وه ری
 سه رده می سه فه ویکان ۶: ناوچه شاخاویکانی ئییران له سه رده می سه لجوقی و شاه سوله یمان، ئیوه، دا
 ۷: میژوی په یدا بوونی و وشه ی «کوردستان» له کتیبه میژویه کان دا- ۸: ووشه ی کورد و کورمانج ۹:
 کوشک و، قه لاکانی دینه وه ر، له بهر ئیسلام و، دوا ی ئیسلام دا.
 - ۱۰: ناودارو، بیاوه گه وه ر کانی دینه وه ر، له سه ره تای ئیسلامه وه تا چه رخی سیزده هه م.

به ركوليك سه بارهت به ماموستا نوشادو، دینه وهر

«به ناوی خودای تاكو، ته نیا»

ههروهك ماموستای پایه بهرزو، تیکوشهرو، شه که تی نه ناس، خوالی خوشبوی کورد، بابا مهردوخی کوردستانی له، لاپه‌ری ۳۳۰ی بهرگی یه که می تاریخی مه‌شاهیری کوردا، به راگوئیزراوی له لاپه‌ری ۸۴ی ژمیره‌ی پینجی گوڤاری ده‌نگی گیتی تازه‌وه رایگه‌یاندووه، دانهری هه‌لبه‌ستی (داری پیره‌دار) مه‌لا نوشادی گولباغی زه‌نگه‌نه‌یه‌و، هونه‌ریکی زور به هه‌ستو، خاوه‌ن بیر بووه‌و، تا سه‌ره‌تای چه‌رخی سیزده‌هه‌میش ژیاوه، نه‌مه راسته چونکو هه‌روه‌ک خوئی له‌م هه‌لبه‌سته‌ی‌دا. که ده‌لی «واته له‌زمان پیره‌داره که‌وه ته‌لی»

ئیسته، ده‌عوای دوخت، نادر، سولطانان

عالم جه، جوهره‌ش بیزار، جه، گیانه‌ن

رعیه‌ت فه‌رار، خه‌لق خولقه‌ش ته‌نگه‌ن

اقبال نه‌ولاد، شاه‌صفی له‌نگه‌ن

ده‌ری خسته‌وه، نه‌م چیروکه‌ی له‌سه‌رده‌می نادرشاو، نه‌وه‌ی شاه‌صفی واته شاطوماسبو، هو ملکینو، که‌له‌وه کیشی نادر، شاه‌دا، له‌سه‌ر، وه‌ده‌س خستنی طه‌لعت خاتونی کچی سام به‌گی زه‌عفه‌رانلوی سه‌ره‌وزو، فه‌رمان‌ره‌وای کوردی خه‌پوشان «قوچان»‌دا. هونیه‌ته‌وه وه‌ک ئیمه‌ش له‌باسی نه‌م که‌له‌وه کیشیدا رونمان کردوته‌وه. نادرقولی له‌سالی ۱۱۰۰هـ - ق‌دا هاتوته دنیاوه، له‌سالی ۱۱۴۰دا

طه لعت خاتون ده خوازیی له ۱۱۴۵دا له دهشتی موغان دا ده بیته شاه له سالی ۱۱۶۰دا دکوژری، ئەمه له لایه کهوه له لایه کی شهوه، ئەم نوسراوهی له بهرهستی مندایه، له بیسته می مانگی ره مه ضانی پیروزی سالی ۱۳۱۱ هـ قدا. نوسراوه تهوه [تمت شد ۲۰ رمضان المبارک ۱۳۱۱- یونت ایل] نوسره وه، بوئه وانهی مردون له کاتی نوسینه وهی هه لبه سته کانیان دا، (علیه الرحمه) ی بوآر بردو، کردون به لام بو ماموستا نوشاد، ئەوخه لاته ی نه ناردوه، دهه، ده کهوی له کاتی نوسینه وهی هه لبه سته کاندایه هیشتا زیندو بووه، به هه رچه شنیک بو بی له سه رده می نادرشادا بوه و، ئەویش ههستی به کوشتو، بیری نادرو مال ویرانی خه لک کردوه، وه ک هه مو، هونه ریکی کوردی دلسوزو، به هه ست. هینماو، ئاماژه ی بو ئەم کاره ساته کردوه، له زمانی داری پیره وه، به خه لکی هاو چه رخی و، ئیمه ی شه مروی راگه یاندوه. به لام. بابا مه ردوخی له وه دا، به هه له چووه که فه رمویه تی به کیکی له شوینه واره کانی ماموستا نوشاد ئەم پارچه هه لبه سته یه له ژیر، سه ر دیزی. (داری جهنگه ل) دا، چونکو، ههروه ک ئیمه له سه ره تای چیروکه، که دا، نوسیومانه، [داری جهنگیان] مه شهوهر به داری پیره دار [که ئیمه ش له بهر نوسراوه که ی سالی ۱۳۱۱ی کوچی مانگی وه، نوسیومانه ته وه، ئەمه له لایه که وه، له لایه کی تریشه وه، خودی ماموستا نوشاد له کوتایی چیروکه، که دا، له زمان داره که وه ده لی:

«بکه وتم، نه، روی خاک پهست، زمین بام

کس نه بوو، تولی، بنیزو، نه، جام

هالا، که ئاخر، وویه ردو، فامه ن،

چه ن، ساله ن که «دار جهنگیان» نامه ن

داری جهنگیان، واته داری لی به شه هاتن، شه رگه، شوینی به یه که وه جهنگان، چونکو له زمانو، ویژه ی کوردیدا، پاشگرو، پیوهندی ئەلفو، نون، ههروه ک چون، بوگه لو، کومهل، ده کار، ده هینری و ده گوتری پیاوان و ژنان واته: ژنگه ل و، پیاوگه ل، بو شوینو، جیگاش ده کار، ده کری، وه ک، گونبه دان، خه رمانان، یانی جیگه ی گونبه ذو، جیخون، که واته، واتای، داری جهنگیان،

دهیته، داری، که همو شه رکه ره کانی ئیران هر له سیامه که وه بگره تا نادر قولی و، شاطو ماسبی صه فهوی کوری شاسولطان حوسین له بن نه و داره پیره دا بوو گشتیان له وی، جهنگاونو، ته من و، سالی نازتن و، چه قاندنی، داری کو هه نسال بو که س رون نایته وه و، که س نازانی به دهس کی له و شوینه دا، نراوه نه ک داری جهنگه ل، چونکو واتایه کی جوان و، ویژه وانانه ناداو، له ناوچه ی دینه وه ریشا تا نه و جیگایه میژو، نیشانی داوین، به تایه بهت له سه رده می ژیانی ماموستا نوشادا، جهنگه لو، لیره وار نه بو، تا نه وان بچنه ناو جهنگه لو، داری، به دی که نو، و توویژی ده گه ل بکن، سه ره رای نه وه ش ده ورو، به ری نه و داره، ده بی پان و، به رین و، روتن بوی. چونکو جیگای بژوین و، پردارو، ده ونو، هه ژگ، بو شه رگه و، جیگای لی به شه ر هاتنی نه و سا که، که پتر شه ر به تیرو، که مان و، سه رنیزه بووه، نابی:

هه ول دان بی ئا کام نابی

ناشکرایه هر له و ساوه که من ده سم کرد به نووسینه وه و لیکدانه وه ی هه لبه سته کانی نه م چیر و که و، دیاری کردنی جیگاو شوینی رووداوه کانی ناو چیر و کو و هه لدانی قاره مانه کانی ناو براوی ناو چیر و ک هه ر وه که له هه ول دا بووم بو نه وه ی سه ره هه و دایه که سه بارت به باشتر ناساندنی ماموستا نوشاد له نیو کتیب و په راوه دسنوس و چاپکراوه کان دا وه دهس بیئم به لام به داخه وه تا ئیستا « ۷۲/۸/۲۰ ی کوچی هه تاوی » له م باره وه ته نیا نووسراوه که ی ماموستا «غه ضه نفه ری نه مرایی خوژه م ئابادی» م دهسکه و تووه که نه ویش که لکی لی وه رگیراوه و، جیگای خوشحالییه. زوریش به په رو شه وه له هه ولی نه وه دا بووم لانیکه م جیگه و شونی نه و پیره داری ماموستا نوشاد به «داری جهنگیان» ناوی بردوه، وه دهس خه م به لام سه رم به هه ر که لین و کولین و قوژبنیکی کتیب و نووسراوه کان دا، ده کرد، وه کوو نه وینداری به دل خواز نه گه بیشتوو، به هه ناسه ساردی به ره و دوا، ده گه رامه وه، تا نه وه ی خودا وراستان که خه ریکی کو کر نه وه ی

مه به ستيك سهارهت به دينه و هرو، پياوه ناوداره كاني بو كونگره‌ي^۱ «مه لا پهريشان» بووم له لاپه‌ره‌ي ۲۹۰ ي كتيبي (كرمانشاهان و كوردستان) به‌رگي به كه م نووسراوه‌ي دوكتور مه‌سعوود گولزاري دا، چاوم به م سهر ديره كهوت «درخت چناري بسيار كه‌نسال در دهكده عبدالمحمد دينور» كه له ژيره وه‌دا به راگوي‌زراوي له به‌رگي ۵ ي كتيبي «فه‌ره‌نگي جوغرافياي نيران» له لاپه‌ره‌ي ۲۹۶ هوه‌م ده‌قه نووسراوه «عبدالمحمد، ناواييكه له ناواييكاني دينه و هري سهر به شاري سه‌حنه‌ي كرماشان (كورمانجان) كه كهوتوته سسي ونو كيلومتر ي باكووري روزناواي سه‌حنه و پازده كيلومتر ي روزناواي شه‌قامي كرماشان به‌رو شاري (سونقور) هوه پاشان به م جوړه له سهر باسي هم داره پيره ده‌زواو ده‌لي: «له ناوه‌ندي گوندوكه‌ي عبدالمحمد، دا، دار چناريكي زور پيرو له ميژينه هه‌يه كه ره‌نگه به ته‌مه‌ن پيرترين و له ميژترين داري نه و ناوه‌نده‌بي. به هوي نه وه وه له هه‌مو لايه كه وه كو له كه و ديره گي وه به‌ر درابوو، وه له زور شوينه وه پشتينه‌ي لي هالين درابوو، نه م تواني به باشي ده‌وره‌ي بده‌موو بارستايي و ته‌ستووري كه‌ي نه‌ندازه بگرم. لام وايه ته‌مه‌ني نه و داره له ۵۰۰ سال زياتره. نه و داره پيره زور جيگه‌ي ريزي خه‌لكي ناوايي عبدالمحمد و زياره‌تگاي خه‌لكي ناواييكاني ده‌ورو به‌روو ناوچه‌يه.» له لاپه‌ره‌ي ۸۱ يه‌كي پيشه‌كي كتيبي ناوبراو «كرمانشاهان و كوردستان» دا هم جوړه هاتوو «هيشتا له نيو زوربه‌ي هوزه جوړ به جوړه كاني كورد دا هينديك شوينه واري تايني زه‌رده‌شتي ده‌توانين به باشي ببينن. وه‌ك سويند خواردن به گري ناگرو چراو، كوآنوو، به‌وودم و پيرو نه‌ژماردني داري پيرو به ته‌مه‌ن: ريز داناني زور بو مردوه‌كان، هه‌ل تايساندن و داگير ساندني ناگري به مه‌شخه‌ل له سهر دوندو، به‌رزايي چياكان و هه‌ر وه هاشتيكه‌ي به م جوړه». جا به م پيه، من له سهر هم بزوايه م كه نه و داره پيره‌ي ماموستا نوشادي گولباخي

۱ دياره هم كونگره‌يه له روژه كاني ۴ و ۵ مانگي سه‌رامه‌زي ۷۲ دا بيك هات، به لام هه‌روه‌ك چاوه‌زوان ده‌كرا، هه‌ر ناوي بي ناوه‌روك بوو، كردناسي بوو به لام ووتوو، ووتاري كوردي باسي سهر بوو، بقه بوو كه ئيمه‌مانان بتوانين ووتاره كه مان بخويننه وه.

دینه‌وه‌ری کردویه‌ته، شه‌رگه‌ی شه‌رکه‌ران‌و، قاره‌مانانی ئیران هر له سیامه‌که‌وه بگره تا ده‌گاته سه‌رده‌می شه‌ری نادرشای هه‌وشارو شاه صه‌فی کوری شاه سولطان حوسینی صه‌فه‌وی، هر نه‌و داره چناره پیره‌ی ئاویی عبدالحمیدی دینه‌وه‌ره: نادر قولی له سالی هه‌زارو یه‌کصه‌د داهاتوته دنیاوه له ۱۱۴۸هـ ق دا بوته شاه له ۱۱۶۰هـ ق داده‌کوژی. شاه ته‌ه‌ماسب له سالی ۱۱۰۶ داهاتوته دنیاوه و له سالی ۱۱۴۴دا، کوچی دوا‌یی کردوه.

ئیسته ده‌عوای دوخت «نادر» «سولتانان»

عالم، جه‌جه‌وره‌ش بیزار جه‌گیانه‌ن

ره‌عییه‌ت فه‌رار، خه‌لق خولقه‌ش ته‌نگه‌ن

ئیقبال نه‌ولاد «شاه صه‌فی» له‌نگه‌ن

دینه‌وه‌ر، له‌گشت باریکه‌وه

له‌ به‌ر نه‌وه‌ که‌ ماموستا «نوشاد» نووسه‌ری ته‌م چیروکه «داری پیره‌دار» خه‌لکی ئاویی گولباغی ناوچه‌و، هه‌ریمی دینه‌وه‌ر، بووه‌و، ته‌م ناوچه‌یه‌ش وه‌ک زوربه‌ی ناوچه‌کانی دیکه‌ی کورده‌واری جیگه‌ی په‌روه‌رشت‌و، هه‌ل‌که‌وتنی، گه‌لیک، له‌ چازان‌و، پیاوه‌ هه‌ل‌که‌وتوو‌ه‌کانی کورده‌ ناوداره‌کانی سه‌رده‌می ئیسلامه‌تی بووه‌، به‌ پیوستم زانی، زور، له‌وه‌ی بو. روشنکردنه‌وه‌ی چیروکه‌که، پیوست بوو، دوا، بم، به‌ پیی تواناو، که‌لک وه‌رگرتن له‌ گه‌لیک نوسرواوه‌ی ده‌سنووس‌و، چاپکراوی کوردی‌و، عه‌ره‌بی‌و، فارسی، که‌یه‌ک یه‌ک ناویان ده‌بردری، له‌ده، بوارد، دینه‌وه‌ر بخه‌مه‌به‌ر چاوی خوینه‌روه‌ به‌ ریزو، نازیزه‌کانی ولاته‌وه، بو‌ته‌وه‌ی بزانتن ته‌نیا له‌م ناوچه‌یه‌شدا، ئیمه‌ی کورده‌به‌ صه‌دان، زاناو، بلیمه‌تمان هه‌بووه‌و، له‌ هیچکام، له‌ ناوچه‌کانماندا، دایکی نیشتمان، هه‌رگیز، له‌ زگ نه‌ویستاوه‌ته‌وه‌و هه‌رگینراو، هه‌رگیزیش ناوه‌ستی‌و، ناویستی.

سه‌نامه‌یی، نامه، نامی الله
بی نامی ته، ناته‌نامه‌والله

به‌ناوی خودای به‌رزو بی‌وینه

دینه‌وهر، له‌باری جوگرافی و بارودوخی هه‌لکه‌وتنی له‌هه‌ریمی کرماشان‌دا.
هه‌روه‌ها دینه‌وهری به‌ر له‌ئیسلام و دوای ئیسلام‌دا. دیاره‌ ئه‌م باسه‌ به‌چه‌ندپاژ، دا
به‌ش‌ده‌کری

۱- باری هه‌لکه‌وتنی دینه‌وهر ۲- واتای ووشه‌ی دینه‌وهر ۳- دینه‌وهری
سه‌رده‌می ئیسلام تا ده‌گاته‌ سه‌رده‌می هه‌رش‌ی ته‌یمووری له‌نگو سووتاندنی ئه‌م
شاره‌ ۴- دینه‌وهری سه‌رده‌می میرانی سه‌سه‌ن وه‌ی ۵- دینه‌وهری سه‌رده‌می
سه‌فه‌وی ۶- ناوچه‌ شاخاوینکانی سه‌رده‌می سه‌لجووقی و شا، سولیمان‌ی ئیوه‌ ۷-
په‌یدا بوونی ووشه‌ی کوردستان له‌کتیبه‌ میژووینه‌کاندا ۸- کوردو کورمانج. ۹-
کو‌شک و قه‌لاکانی دینه‌وهر ۱۰- ناودار و پیاوه‌ گه‌وره‌کانی دینه‌وهر. که‌ به‌که‌یه‌ک
سه‌باره‌ت به‌هه‌موانیان ده‌دوین، بو‌ئه‌وه‌ی بو‌خوینه‌وهره‌ به‌ریزو گو‌یگرانی هه‌ژاو
نازیزه‌کانی ئیره‌و ولاته‌کانی دی‌ئه‌م بابه‌ته‌ روون‌که‌ینه‌وه‌، که‌ پیوسته‌ به‌تایه‌به‌ت له‌
هه‌ل و مه‌رجی ئیستادا، خو‌یان و ولاته‌که‌یان باشتر بناسن، بزنان کین و کی بوون،
چوونکو تا خو‌ت نه‌ ناسی و، نه‌زانی کی، خو‌ت به‌لاوه‌ سووک و چروکه‌و، بایه‌خ به‌
خو‌ت و هه‌ست و بیرو وولات و، نه‌ریتی و، سه‌رگوریشته‌ی بابو، باپیرانت، ناده‌ی،
خو‌ت له‌گه‌ل خه‌لکی ترا هه‌ل ناسه‌نگینی مال و سامان و، داها‌تی ولات، به‌زور،
ناقه‌ بلینی. هه‌رچی نامو، لاوه‌یی و، زوردار‌ی گزیکار پیت بلنی، ملی بو‌داده

نه وینې. له حاندته وس و توانچ و پلاری ره خنهی دوژمن، ده حه به سیی و،
 راده مینې، ره گو، زیشه و، بنه چک و ره چه له کی داری ناواتی گهل. له بن دهر دینې.
 گولی ههستی کومه له به پیخوستی خوڼه ناسی پی شیل ده که ی و ده شه مزینې. له
 خه ویشا، بیری خوینی و مافی سورشتی و خوداپی داوی، نازا وینې. جو جکی
 برات، به تیخوزینی دژ، له بهر دایک هه له ده گری و، ده فرمیسکی قه تیس ماوی
 دایک و بابی، رانامینې. که رویشکی که وی بو. ناموو، نه ته وی، له کوزی، مالی
 خیل و، هوژت دهر ده کیشی و دانامینې. به لام کاتی خوژت ده ناسی، مه گین خودا،
 که س، ناناسی، به سهر به رزی خو ده نوینې. مل، بوژوردار، ناچه مینې و سهر
 دانانه وینې. خزم و خویت لا، ماقوله، دژت کی بی ناماقوله. نه وساکه بیرده که یه وه
 رابراوت دیته وه بیر. بیر وکرده و گو فتارت، ده لاترازوی هه ست و زانست ده خهی
 و، به نه ندازه ی سهری موویه ک نایه لی کرده وه، له حاست فرمائی خوداو
 پیغه مبهرو، نه ته وو، زیدو، گهل و، هوژت دا، سهر بکاو سوک بی ه که واته له به را
 پیویسته خوژت به باشی بناسی، تا غه بیری خوا، هه موو که س به که س نه ناسی. به
 شرولی و به پی خواسی: ره بن، بیمال که س نه ت ناسی. دیسانه وه، سهر بو
 دوژمنی ماف خوړو داگیر که ره ناچه مینې، هه تا ماوی هه رواه زیوو، واده مینې.
 پیاوی خودای نای دوړینې: به هه شت وه زوری ده ستینې، خه لک ریژت لی
 دهنی و شانازیت پیوه ده کا، خوشیان ده ویی و حه زت لی ده کری، نامویی و، بیژت
 لی نا کری. به باشی ناوت ده زری. پیاوه تی به به ژنت ده بری. خو نه ناس چی پی
 نابری. خو فروش خه لاتی سوکی و چروکی پی ده بری، مه قهستی ده می ههر خو
 ده بری: پیاوی سوک دهر دی سووکی ناکیشی: زامی نه ندامی مردوو نائیشی.
 گزیکاره، فخوره که ی ههر نه وه نده ی ریژلی دهنی تا مه بهستی پی وه، دی
 دینې و، سهری برای خو ی پی ده قرتینې. چاوی براوکالی پی له کاسه ی سهر
 دهر دینې. وه ک تاجی و توله ی دهر به گ، تا، له زاو نه که وتوو وه، به زاراوه ی
 زاوچی، شه گه نه بووه و، شان و پیلی نه گیراوه، په نجه ی له خه نه ده گری، له ناو
 کوشکا جیگای بوچاده کری. نو که ر، ده باوه شی ده گری، خواردنی خوشی بوچی

ده كړی و، كولیچه ی تایه به تی بو سازده كهن، جل و جوړی جوانی بو دروست ده كهن، زسته و، مەرسه ی ناوریشمی بو ده هوننه وه، قه لاته ی زیوینی به زهنگوله ی زیری ده مل ده كهن، به لام پاش وه ی له، راو ویستایه وه، له خوین رشتن گه رایه وه: شان و، پیلی گیر او ملی ره ق بوو: ناغا به بیپرس، بی یه كو دوو: ده یخاته به رگه مالی په ز: نو كهر چلكاو خوړو چاپه ز: به حه له له و چه پله لیدان ده ی خنكینن پاش تیر لیدان: نه و ساړه كیش ره كیش ده كړی:

له چالی بی ریژی دا گورده كړی: كه وابوو پیویسته نه وانیه ی حه ز له بیگانه په رستی و خونه ویستی ده كهن و ده بنه هوړه و پووازی شكاندنی داری ناواتی گه له موسولمانه كه یان به خودایین و، بیركه نه وه، ریگای چه وت و خواری خو، به كم زانین وه لانین و بینه وه سهر رچه ی سسوروشتی و، خواپه رستی خو یان، گهل و نیشتمان و نایین خوشه ویست بن. بو، نه یاری هوړو زیدی خو یان گوی له مست و، فرمان بهر نه بن. تاوه كو به لای هه موانه وه به ریژو حورمه ت بن، میژوش به سوکی ناویان نه با، كو مه ل له خو یان هه ل ناویرن. مال و مندال له بهریان نه بیزرین و ترویان نه كهن، به لكوو، وه كو مه زن و رابه ری خوایی و گه لی، سهیریان بكری و به ریژه وه له میژووی شانازیدا ناویان، بیری، خه لاتی خوشه ویستی، به، به ژن و، بالایان بیری، به م هیوایه ی بیركه ینه وه و، خو مان، له یاد، نه به ینه وه و، بزانیین كی بوین و، كین. و، نه شی چون بین.

هرآن (دینور) كو، نه بر دین بود زیزدان و، منش، نفرین بود
 یکی (دینور) بود، یزدان پرست كه هرگز نبردی، به بیداد. دست.

فردوسی علیه الرحمه

(ووشه‌ی دینه‌وهر)

ئەم ناوێ خۆی لە دوو بەش و دوو، ووشه‌ی (دین) وه (وهر) واتە خاوه‌ن، پێک هاتووه‌. ئاشکرایه به دانیشتوانی روژئاوای ولاتی ئێران به تایه‌به‌ت ده‌ورو به‌ری زنجیره‌کیوه‌کانی زاگروس‌ی به‌ر له به‌دیها‌تنی ئایینی زه‌رده‌شت، گو‌تراوه (دینه‌وهر) وه‌ک، ماموستا پروفیسور ته‌وفیق وه‌ه‌بی له‌ باره‌ی ئایینی کو‌نی کوردان دا ده‌لی: تا، په‌یدا بوونی ئاشو زه‌رده‌شت، خه‌لکی ده‌ورو، به‌ری چیاکانی (زاگروس) پیره‌وی ئایینی (میترا)، (شیدا) یان شه‌یداو (دئیوه) بوون، و یه‌کیک له‌ په‌ریوو فریشته‌گه‌وره‌و به‌ریزه‌کانی ئەم ئایینه‌که‌ فرشته‌ی (قه‌له‌م) بووه‌ ناوی (دین) ه. دیاره‌ هه‌ر به‌م بو‌نه‌وه‌ که‌سیک هه‌یکه‌ل و، ته‌شکی ئەم فرشته‌ی (دین) به‌ لاوه‌ بو‌بی پێیان گو‌تووه‌ (دینه‌وهر. واته‌: خاوه‌نی هه‌یکه‌لی دین: به‌لام دو‌ای ئەوه‌ی ئایینه‌ کو‌نه‌کانیان وه‌ لاناو، ئایینی زه‌رده‌شتیان وه‌رگرت، شو‌ینه‌واری ئایینه‌ به‌رو‌کان هه‌ر به‌ لای ئەو که‌سانه‌وه‌ مایه‌ وه‌: که‌ له‌ ناوچه‌ به‌رزو شاخاوی‌کاندا ده‌ژیان، وه‌ک ئیزه‌دی (که‌ به‌ داخه‌وه‌ له‌ به‌ر بی‌ ناگایی ته‌نانه‌ت خو‌شیان هه‌ر به‌ (یزیدی) ناوده‌به‌ن).

(شه‌یدا په‌رست). (که‌ ئەمیش له‌ به‌ر، باش بو‌نه‌ چونوو بی‌شاگایی له‌ بن

چینهی ئەم ئاینه، زۆر کەس لە نووسەرەکان، لایەن گرانی ئەم ئاینه به شهیتان په‌رست ناو ده‌به‌ن. (یان (کاکه‌یی) گۆران‌عه‌لی ئەلله‌هی و ئیترکه ئیستاش و وشه‌ی داود، وه (دیو) به لایانه‌وه زۆر ریژی هه‌یه ^۱ (هه‌لبه‌ت من ئەم مه‌به‌ستانه‌م له کو‌تایی کتییی (آداب و رسوم کردان) دا به دریزی باس کردووه: که له لاپه‌ره‌ی ۲۰۵هه، تا ۲۳۷ بو‌ئو مه‌به‌ستانه‌ ته‌رخان کراوه، سه‌ره، زای پاش کو‌ی مامو‌ستا هه‌ژاری ره‌حمه‌تی له ژیر سه‌ر دیری: (چی له یه‌زیدی ده‌زانم) (۲۶۳، تا ۲۷۷) ئەوه‌ش ئاشکرایه‌ دو‌ای هاتنی ئاینی زه‌رده‌شت

و بوون به ئاینی ره‌سمی زۆر به‌ی ئیرانی‌کان و ده‌ست به‌ پشته‌وه دان و لایه‌نگری کردنی له لایه‌ن پادشاکانی ساسانیوه، ئاینه‌کانی دیکه به ئاینی دیو، به واتای (ته‌هریمه‌ن) واته: ئیبلیس ناو ده‌بردان، دیاره‌ئو نیوه بو‌ناحه‌ز نیشان‌دانی ئەو که‌سانه‌ی له سه‌رده‌مه‌کانی رابردووه تا سه‌ره‌تای داهاتنی ئاینی پی‌روزی ئیسلام ده‌دراپال ئەو که‌سانه‌ی له به‌رانبه‌ر، ده‌سه‌لات داریتی، کاتی دا، خو‌یان ده‌گرت و گو‌یان به یاساو زا‌کونی میری نه‌ده‌دا، هه‌روه‌ک له شاه‌نامه‌ش دا زۆر جار تووشی ئەو ناوه (دیو) دین. هه‌لبه‌ت له زه‌مانی سه‌فه‌ویکانیش دا زۆر جار ئەو ناوه به‌ژنی کورده‌کانی دژی میرایه‌تی ئەوان بر‌دراوه، ته‌نانه‌ت چۆته نیو هیندیک له کتیبه‌ ئاینیکانیسه‌وه ^۲ و، ئیمه‌یان به‌ دیوزاده‌ داناوه.

دیاره‌ نووسراوه‌کانی مامو‌ستا‌عه‌لی ئەکه‌به‌ری، دی‌خوداش، هه‌ر ئەم واتایانه‌ی سه‌روهه، ده‌رباره‌ی واتای وشه‌ی «دینه‌وه‌ر» ده‌گه‌یه‌نن، که ده‌نوو‌سی: دینه‌وه‌ر: خده‌ی لیک دراوه‌وه، به واتای، خاوه‌ن دینه‌ه، (به‌ ریوه‌به‌ری فه‌رمانه‌کانی خودایی)

۱ [وینه‌ی که‌ل داوود، یا، دوکانی داوودی سه‌رپیلی ده‌هاو، که له به‌شیکێ نه‌خشه‌که‌دا. یساویکی (ماد-کو‌رد) له‌ حاله‌تی نزاو، پارانه‌وه‌دا، ده‌بیندیری.]

۲ به‌ چه‌شیکێ ته‌واوو، به‌ربلاو، ده‌توانین بیژین، وشه‌ی «دیو» نوینگه‌ی هه‌مو چه‌شنه‌ناحه‌زی و، خه‌رابی و دزیویکه‌وه، به واتای هه‌مو هوزیکێ بی‌ فه‌ری غه‌یری ئاری نه‌ژاده‌وه، هه‌ر نامو و لاوه‌یه‌کی هه‌نده‌ران، به «دیو» ده‌ژمیری، هه‌رپۆیه‌ش ته‌هه‌موریش له‌ شانامه‌دا، له‌قه‌بی دیو «دیو» به‌ندی، پی‌ی دراوه، چونکو به‌ سه‌ر غه‌یره ئیراینیکانا زال بوو و خستنی به‌نده‌وه.

هه‌رئان دینه‌وهر، کو، نه‌به‌ر دین بو، وه
 زی‌یه‌زدان و، مه‌نش، نه‌فرین بو، وه
 یه‌کی دینه‌وهر بو، یه‌زدان په‌رست
 کی هه‌رگیز، نه‌بو‌ردی به‌بیداد، ده‌ست.
 (فیرده‌وسی طوسی)

به پتی نووسراوه‌ی «دائرة‌المعارفی ئیسلام» به دیهاتن و، بنیات نانی شاری
 «دینه‌وهر» که، له سه‌ر چاوه‌و، نووسراوه‌کانی «سوریانی» دا دینه‌هوره‌هاتووه،
 ده‌چیته‌وه، به‌ر سه‌رده‌می ئیسلامه‌تی و، ئەم‌شاره‌له‌سه‌رده‌می خه‌لافه‌تی خه‌لیفه‌ی
 دو‌هه‌میشا (رض) ئاوه‌دان‌ترین و، خو‌شترین، هه‌ریمی ولاته‌شاخاویکانی لای
 «هه‌مه‌دان» بووه.

له شه‌ره‌که‌ی شاری «نه‌هاوند» واته: فتح‌الفتوح: دا، ۲۱ هـ ق - ۶۴۲ م ئەم
 شاره‌ش به بی‌به‌ره‌ره‌کانی و، حه‌نگان، خو‌ی دا، به‌ده‌ست موسولمانه‌کانه‌وه،
 پاشان ئەم‌شاره‌به‌ناوی «مأه‌الکوفه» وه نه‌هاوه‌ند به‌ناوی (مأه‌البصره)
 ناویان ده‌رکرد: بناغه‌ی شاری «دینه‌وهر» هه‌ر له سه‌رده‌می ماده‌کان دا، دارپژراوه‌و،
 به یه‌کی له‌شاره‌هه‌ره‌خو‌ش و، زه‌نویره‌کانی «مادستانی گه‌وره» ژمیردراوه،.
 له زه‌مانی «سلوکیکان» دا کو‌مه‌لیک یونانی هیندراونه‌ته، ئەم هه‌ریمه‌و، له
 ویدا، ماونه‌ته‌وه. له‌م، زه‌وی کولینانه‌ی دوایی دا، حه‌وضیکی به‌ردینه‌ی چکو‌له
 دۆزراوه‌ته‌وه، که به وینه‌ی سیلینوس و، ساتیره‌کان، رازیندراوه‌ته‌وه، دیاره‌ئەم
 وینانه، ئەمه‌مان بو، زون ده‌که‌نه‌وه که پرستنی خوای یونانی «دیونوس» به‌هو‌ی
 رابه‌ره‌ئاینیه‌کانی یونانه‌وه، هاتووه‌ناوچه‌که‌و، و، بوته‌جیگه‌ی ریزو، پرستنی
 خه‌لکی کوردی نه‌وه‌سه‌رده‌مه، دیاره‌مه‌به‌دی ئانا‌هیتاش هه‌ره‌ی نه‌و،
 سه‌رده‌مه‌یه: وه‌ک زامان گه‌یاند، ئەم‌شاره‌«دینه‌وهر» هه‌ر له سه‌ره‌تای
 ئیسلامیشه‌وه، تا کو‌تایی خه‌لافه‌تی مو‌قته‌دیر، (مقتدر ۳۲۰ هـ ق) خاوه‌ن شکو‌و،
 ئاوه‌دان بووه، به‌لام له‌م سه‌رده‌مه‌دا، که مه‌رداویج «مه‌ردئاویژ ۳۱۹ هـ ق» ئەم

شاره‌ی گرتو، پاشان نزیکه‌ی ۲۵۰۰۰ کەس لە ناو چوون، ئەم شارە رو‌ی لە وێرانی کرد، تا ئەو‌ه‌ی «حەسەن‌و‌ه‌ی کورد» لەم ناوچە‌یەدا میرایە‌تییکی سەر‌بە خو‌ی پێک هێناو، شارو، ولاتە‌کە‌ی ئاو‌ه‌دان کردو، پاش نە‌مانی حە‌سەن‌و‌ه‌ی (۳۶۹ ه‌ق) بە‌ هو‌ی ناکو‌کی ناو‌خو‌ی‌ی یە‌و‌ه‌ دیسانە‌و‌ه‌، بە‌رەو، خە‌راپی رو‌یی، تا ئە‌و‌ه‌ی تە‌تیموری لە‌نگ، بە‌ شو‌ین مە‌غولە‌کانی تەر‌له‌ چە‌رخ‌ی حە‌و‌تە‌ما‌ه‌اتو، ئە‌م شارە‌ی بە‌ تە‌واو‌ه‌تی خاپو‌ر کرد: ۱

(باری هە‌لکە‌وتنی دینە‌و‌ه‌ر)

هەر‌و‌ه‌ک ابن‌الحوقل، ابن‌الفقیه، بلاذری جە‌ع‌فە‌ری ابن قدامه، ئە‌حمە‌د ابن حنیفە (دینە‌و‌ه‌ری) حافز‌حوسینی تە‌بری‌زی، عە‌بدولخالە‌قی بە‌غدادی، ابوالفی‌دا، مو‌ستوفی قە‌زوینی لی‌ستری‌نج‌و‌ه‌ کە‌س‌انی دیکە‌ش لە‌ نو‌وسراو‌ه‌کانی خو‌یا‌ندا رایان گە‌یان دۆ‌ه‌ شاری لە‌ می‌ژینه‌ی (دینە‌و‌ه‌ر) کە‌و‌تو‌تە‌ لای چە‌پی شاری (هە‌مە‌دان) وە‌ لە‌ ۲۰ فە‌رسە‌نگی ئە‌و‌ دا‌هە‌لکە‌وتو‌ه‌. لە‌و‌یو‌ه‌ تا شاری (مە‌راغە) واتە‌ شاری مادراگە‌ی چکۆ‌له (ئاذربایجان - ئاترو‌پاتین) ۶۰ فە‌رسە‌نگو، تا شارە‌ زو‌ور، (شاری قە‌لا‌چو‌والان) ی لای شاری سو‌لی‌مانی کوردستانی ئە‌و‌ دیو ۴ قوناغ بو‌وه. دینە‌و‌ه‌ر شارو‌لکە‌یە‌کی زو‌ر خو‌ش و زە‌نو‌یرو دل‌گیر بو‌وه. ئی‌ستاش دێ‌یە‌ک هەر بە‌و ناو‌ه‌ کە‌و‌تو‌تە‌ بە‌شی شاری (صە‌ح‌نە) وە‌ کە‌ ئە‌م ئا‌و‌اییه‌ یادگارو پاش ماو‌ه‌ی شاری کو‌نی دینە‌و‌ه‌رە.

ئە‌م شارە‌ یە‌کیکە‌ لە‌ شارە‌ کو‌نە‌ کوردنیشنه‌کانی روژئاوای ئی‌ران کە‌ لە‌ سە‌رده‌می شایه‌کانی (ماد) و (هە‌خامە‌نش) و (ئە‌شکانیش) دا هەر هە‌بو‌وه. دیارە‌ شو‌ینە‌واریکی زو‌ریش کە‌ سەر بە‌م سە‌رده‌مانە‌ بو‌وه لە‌و‌ی دۆ‌زراو‌ه‌تە‌و‌ه‌ تە‌نانە‌ت ماو‌ه‌ی چە‌ند سال بازاری شاری (هە‌مە‌دان) و (کرماشان) و هەر‌و‌ه‌ها زو‌ر شو‌ینی

۱ ص ۵۸۵ ژمیرە‌ی پیتی د: بە‌شی ۴: فە‌ر‌هە‌نگ‌نامه‌ی دێ‌خودا:

ئوروپا بە کرین و فروشتنی ئەم شتە عەنتیکانەى لەوێ دۆز رابوونەو، گەرم بوو. رونی گیرشمن: لە کتیبی (ئیران ھەر لە سرە تاوہ تا دەگاتە سەردەمی ئیسلامەتى) دا جیگەى : سەربازەکانى ئەسکەندەر لە دەشتى کرماشانداکە ئەوسا کە، پىی گوتراوہ (بانەسا) ^۱ بە جیگەى لە داىک بوونى (دېوسیوس) واتە: خودای یونانیانى لە قەلەم داوہ، کە ئەم خودایە ھاوپلەى (باخوسى) رۆمى بوو، وە زۆر شت لەم سەربازانەوہ بە جیماوہ کە ئیستارلە (دینەوہر) و (کەنگاوہر) دا دەبین درى.

ماموستا حوسین مشیراندولە: لە کتیبى (ئیرانى باستان) دا دەلى: دینەوہر، و شارەکانى دیکەى کیوستانى (ئیراقى عەجەم) دواى ئەسکەندەرى رۆمى تا ھااتە سەرکاری (ئەردەشیری بابە کى ساسانى) کە (ئەردەوانى) پینجەمى کوشت لە ژیر دەستى گەلىک پادشای گەورەدا بوو کە حوکومە تیان بە سەر پادشا چوو کە کان دا کردووہ، دیارە (دینەوہر) لە سەردەمى ساسانى دا ناوہندى پاریزگای ناوچەى روزئاوای ئیران بوو، و شارو ناوچەى کرماشان واتە قورمە یسین یا (خورمە یسین) یش سەر بەوى بوو.

ھەر، لە ویشدا (بارامى چوبین) و (پەرویزی) کورى ھورمز لە سالى ۴۵۹ - ۴۸۴ زایە نیدا بە شەزھاتون. لە کۆتایى حوکومەتى ساسانیدا خورمیکانیش خویان خزانەبووہ ئەو ناچە یەوہ: ئیداوار براوون: لە کتیبى تاریخی ئەدەبیاتی ئیران دا) دەلى: (ھەلبەت لە زمان خواجە نظام الملک وە) لە سەردەمى بوزورگمیھر، دا، خیزانى (مەزدەك) دواى کوزرانى میژدە کەى لە سەر فەرمانى (ئەنو شیروانى) ساسانى و، خواستى مویبەدەکانى زەردەشتى، دەگەل دو کەس، لە ویستیارانى

۱ ئەو ھەشمان لە بیر نەچى. بەیت و، چىروکیک، ھەر بەم ناوہوہ (بانەسا، یان بە ھنەسا) دەربارەى شەرى موسولمانە عەرەب و، کوردەکان، لە سەردەمى ئیسلامە تیدا، دانراوہ، کە (من) لە سالەکانى ۱۳۳۳ - ۱۳۳۲ ھ ش کاتى لە ئاواى (سېلوى) محالى بەرنەى لاجانى پیرانشارى ئیستا، دا دەرس خوین بوم، لە شەوانى سېشەموو، ھەینى دا، لە لایەن فەقیکانەوہ دەخویندراوہ دیومە: بەلام لەوساوہ چاوم پى نە کەوتو تەوہ.

مهزدهك، دا له شارى (تيسفونوه)، دین بو شارى (زى) بو پهره پیدانى ئایینی مهزدهك.

ئاشکرایه، ئەم ئایینه له پاشان هەر به ناوی ئەم ژنوه که ناوی (خورمه) بووه، ناوی دەرکردووهو، پێی گوتراوه ئایینی (خورمه) دوای ئەوان (ئەبو موسلیمی) کوردی خوراسانی، له سەردهمی خەلیفه کانی بهغدا، دا، سەر له نوێ ئەم ئایینهی وه بره، خسته وه. جا ههروهك رابرا، ئەم ئایینه، له بهرا، به ناوی خورمه می ژنی مهزدهك ناوی دەر کرد بوو، به لأم پاشان خەلیفه عهزبه عهباسی یه کانی بهغدا، ئەم ناوه یان دا، پال بابەکی خورمه دینی (مه میندیوه) و تائیس تاش هەر به ناوی ئەوه وه، که وتوته سەرزارو، لاپهزە کتیبه کانه وه.

(دینه وه ره له سەردهمی ئیسلامه تیدا)

ههروهك ئەحمدهدی کورزی یه حیای به لاذری له کتیبی «فتوح البلدان» دا که له سه دهی سیهه می کوچی مانگیدا، نووسیویتی دهلی: (ئەبو موسا ئەشعەری) له کاتی گه رانه وه یا له گرتن و، موسلمان کردنی خه لک و شارى (نه هاوه ند) و، ده وروبەری، به خوێ و، سوپایه کی یه کجار زوره وه که هه مویان خه لکی شارى (به صره) بوون، ده گه ل (نوعمانی) کورزی (موقه رن) دا، خو یان گه یانده شارى (دینه وه ر) و، پاش شه ریکی زور توندو تیژی پینج شه وو، روژه، کورده کان، که وتنه وتووێژ کردن ده گه ل ئەبوو. موسادا، ئایینی له میژینه ی خو یان (زه رده شتی) وه لا، ناو ئایینی پیروزی ئیسلامیان وه رگرت، پاشان ئەبو موسا له ویوه روی کرده شارى (ماسبه ذان) (که یه کیك بووه له شاره کونه کانی پیشکووی لورستانی ئەو سەرده مه، له ناوچه ی (طه رحان) له لای راستی ئاوا ی زوباری (سه یمه زه) وه. (ص ۱۱۳)

۱ (مه میند)، ئیستا ئاوا یه که له ناوچه ی شارو ئیرانی (مه اباد) و سندوسی شارى (نه غه ده) دا

کتیبی کرمانشاهان و کوردستان

دوای ئەو دەیسانهوه، زاده گه یه نی و، ده لی: سالی ۱۹ ی کوچی مانگی کاتیی یه زدی گوردی سینه می ساسانی له، شاری (حهلوانی) لای سه رپیلی زه هاوی ئیستا، زای کرد، ئیرانییه کان، به تایه بهت خه لکه کانی شاری (زی) قومه س دامه غان، (ئیسفه هان)، همه دان، نه هاوه ند، دینه وهر، به په پیام و، نامه پیکه وه په یمان و: به لینیان به ست و، چهند نوینه ریکیان، نارده لای یه زدی گورد (له سالی بیسته ما) و، مهردانشای ئه برو به ند (ذی الحاجب) یان، کرده سوپاسالار و، فرماندهری خو یان و، له شاری (دینه وهر) دا، کو بو ونه وه، به لام کاتی (ئه بو موسا) و، (مالیکی) کور ی حارشی ئه شته ری، هانی کوری عه لقه مه، به چهند هه زار سوار و، پیاده وه، که له به را، هاتنه حهلوان. پاشان له ویشه وه به ره و، دینه وهر، به مه به ستی سه رکوت کردنی کورده شورشگیره کان، به ناوی ریگرو، چه ته و، پیاو کوژ و، له ری لاده رخزین، ئه وه شمان له بیر نه چی که (کورده کانی دینه وهر) له کاتی خویدا، یارمه تیکی هه ره گرینگ و، بهر فراوانی ئه بو موسلیمی کوردی خوراسانیان داوه و، ئه مه له بنده، له سه رده می خه لیفه کانی به غدا، دا، په ناگایه کی زور هیمن و، قایمی لی قه و ماوه په نابهره کان بو وه واته: کاتی ئه بو موسلیم بو تیکه وه پینچانی حوکومه تی عه باسی: له سالی ۱۶۹ ی کوچیدا، را، ده په زی و، دپته دینه وهر مه هدی عه باسی له به غداوه دپته، قورمه سین، خورمه شین (کرماشان) که ئه وساکه، سه ر به دینه وهر بو وه بو ئه وه ی ده گه ل کورده کاند، که ئه و کاته ش سه ریان بو عه باسیکان دانه، نه وان دبو و، وتوو یژ بکا و، له پاشان به دروه لیان خه له تینی و، سه رو که کان بگری و، دوریان خاته وه پاش ئه وکاره ساته، هارون الرشیدی کور ی مه هدی بو ه فرمان ره وای ناوچه ی کوردستان و، هه زیم گه لی روژنا وای ولات، به کورتی له زه مانی مه هدی عه باسیوه ۱۶۹ تا سه رده می ته یموری له نگ ۷۹۵ (۸۰۷ - ه. ق)، دینه وهر هه میشه جیگه ی شه رو، لیک دانی کورد و، دوژمنی زوردار، له عه ره ب و تورک و، فارس بو وه. بو وینه له سالی ۳۳۹ دا که مه نصوری کور ی قه راته کین، هه مو و ناوچه، شاخاوییه کانی تا قورماسین،

گرتبوو، لهو لاشه وه، ركن الدوله، فرمانى كوشت و بزى توركه سه ربزپوه كانى دابوو، (معزالدوله) نامه يه كه دهنووسى بو كورى ابى الشوك، له ميرانى كوردى دينه وه. نه ویش هه لى كرده سهر تورك و راوى نان، تا گه ياندنى ده ورووبه رى «موصل» «نهينه وا» له سالى ۳۴۲دا، هه رئه م ابى الشوكه، تا قمىكى له نوينه رانى حوذه يفهى عه باسى له لای دينه وه ردا گرت وپه خسیرى كردن، نه وه ش بلین، عه باسى هه ر به ناو، فرمان ره واتیه تیان به سهر ناوچه شاخاوییه كانى كوردستانا، هه بووه. نه گینا هه موو كارو، بارى ولات له ده ست خودى میره كورده كان دا بووه. بووینه له سالى ۳۳۰دا، نه میر حوسینى به زيكانى سهره ك هوژى كوردى شاره زور، كه پیاویكى گه ليك نازاو، نه ترس بووه هه موو ولاتى سهر به شاره زوورو دينه وه رى له ژیر ده سه لات دا بووه. به چه شنیکى وا كه خه ليفهى عه باسى به ته وا وه تى لى ده كه ویته ترسو له رزه وه له ناكامدا سوپایه كى گه ليك قورس و زورى دهنى ریته سهر، به لام میر حوسینى ناو دارى كورد، نه م سوپایه شپرزه ده كاو تیک ده شكینى.

له سالى ۳۳۸ كوچى مانگى دا، پاش نه وه ی نه میر حوسین فرمانى خودا به جى دینى (به درى) كورى ده بیته جى نشینى باوكى. دیاره نه م كوره گه ليك له باوكى خوى بویرترو نازاتر بووه معزالدوله ی نالى بوپه ترسى رینیشت و (یه نال گوښ) ی فرمانده رى هیزى گشتى سوپای خوى، به سوپایه كى ته یارو پر چه كى عه ره به وه نارده سهر. به لام پاش ليك دان و پيك دا، دانىكى زور توند، نه م میره كورده ش سوپای (یه نالى) شپریو كردو به ره وه به غذا راوى نان. پاش نه م تیک شكاندنه (نه میر به در) تا، زپى گه و ره ی نیوان شارى (هه ولیر) و (موصل) یشى خسته ژیر ده سه لاتى خوپه وه به و پى یه، ده توانین بلین یه كى كه له راپه رینه هه ره گه و ره نه ته وا یه تییه كانى نه و سه رده مه كه میژو، به ریزه وه ناویان ده با راپه زینى كورده كانى به رزیکانى یه، كه به سه رو كایه تى نه میر حوسین و نه میر به درى (حه سن وه یه) كه له نزیکه ی ساله كانى ۳۳۰ تا ۳۳۸دا، (له دينه وه ر) (نه هاوهند و هه مه داندا) روى دا. حه سه نوپه پیاویكى زور خاوه ن هوش و

ئاوھ زدار بوۋە. (قەلای سورماج) ^۱ كە ھەر لە سەردەمی ساسانیوھ بە ھۆی بارودوخی تايەبەتی، جیگەى سەرەنج بوو، دووبارە ساز كرده وەو، كەردیە جیگای دانیشتنی خوئی. ئەم میرە مەزنی كورده، لە سەردەمی فرمانرە وایەتی خوئی دا (۳۲۸ - ۳۲۰) دینەوهری لە ھەموو باریکەوھ بە تايەبەت باری كشت و كآلو ئایینی وە پزور بەرەو پيش برد. مەزگەوتی گەورە و خویندنگای زۆری تیدا بنیات نا، لەو یوھ كە رەسەو، شتوومەك و شتی پيداويستی ھەموو سالیك دەناردە شاری (مەگەو مەدینە) ی بەریزو خووشەو یست. پاش ھەژدە سال میرایەتی لە سالی ۱۳۳۹دا، دنیای جی هیشت و رووی كرده وە بەر بارە گای یەزدانی مەزن

سووتاندنی دینەوهر بە دەست تەیمووری لەنگ

ھەر وەك شرف الدین عەلی یەزدی لە لاپەرە ۱۹۹ ظفرنامەدا، وە ھەر وەھا نظام الدینی شامیش لە لاپەرە ی (۱۲۹، ۱۳۰، ۱۴۲، ۲۴۵ و ۲۴۶) دا دەلی: وە ھەر وەھا ئەمین زەکی بەگ لە بەرگی دوو ھەمی كوردو كوردستان، وە خوڵاصە ی میژووی كوردو كوردستان بەرگی یەكەم دا بە كورتی دەلین: تا كۆتایی نیوھ ی یەكەمی سەدە ی ھەوتەمی كوچی مانگی كە كورده كانی ئەییووبی توانی بوویان تەنانت لە مصر و شام، كوردستان، یەمەن و، خوراسان دا چەند سەر بە خوویی چكۆلە ی ناوچە یی بە دی بینن، وە تا دوا ی كوشتنی (جلال الدین خوارەزم شاهی) لە سالی (۶۲۸ ھ. ق) كە خەریکی لیدان و كوشت برۆ، لە باشوورو باكووری كوردستان دا، مەغولە كان پیمان نە نابوۋە ناوچە كوردنشینه كانه وە، بەلام لە سالی ۶۴۵ وە تا ۶۴۸ بە پینی یاسای كوشت و برۆ سووتاندنی خویان دەتوانین

۱ سورماج ئیستا كە دئیە كە لە نیوان شارۆلكە ی بیستون و ھەرسین دا. لاپەرە ی ۱۲۳ پيشە كی: كئیی (كرمانشاهان و كوردستان) د.م. گۆلزاری

بلین زۆربهی شارو شارۆلکه و ئاوه دانیکانی کورده کان که و ته بهر هیرشی مال
ویران که رانه و، و سووتمانی مه غووله کانه وه و، ئه وانیش له م ویرانه، مالیدا، بی بهش
نه بوون:

دیاره له م هیرشانه دا زۆربهی خاچ په رسته کان که دوژمنی له میژینهی
کورده کان بون پوه له سه ره تای دامه زرانی میرایه تی ئه یویه کانه وه بیوونه نه یاری
کورد، یارمه تی هۆزی مه غوولیان ده داو له ئاکام دا کورده کان وه که هه میسه که چیا
سه ر به رزه کان گه و ره ترین پال و، پشتیان بووه هانا یان برده به رته و کیوانه و، له ویدا
خویان سه قام گیر کرده به لی: په نندی پز بایه خی پیشینانه: کورد، له ته نگانه، ته لانی،
لانه: له سالی ۶۵۵ ه. ق شاری (وه هار) به هار که کورسی فه رمان ره وایه تی ناوچه
کوردنشینه کان بوو، وه هه ژده ناوچه ی کوردنشینی هه ر له هه مه دان و نه هاوه نندو
توو سیرکان و ئه سه د ئاباد و دینه وه رو، کورمانج شاهان و کوردستان و شاره
زوره وه بگره، تا ده گاته دیار به کرو جه زیرو بو تان له م لایه شه وه تا ده گاته
لورستان و اصفهان و شاری (ری) له ژیر ده سه لاتی ئه م شاره دا بوون، وه ده س
کووری (تودان) واته: باوکی ئه میر (چوپان) که و ت و، ئاگری تی به درا. ئه و شاره
له سالی ۷۰۶ دا که (اولجای تو) واته، خودابه نده ی سولطانیه ی زه نجان، بیووه
جیگه و مه کو ی کو کر نه وه ی سوپایی ئه و شایه بو سه ر ناوچه کانی گیلان و
شوینه کانی که. دیاره هه ر له سه رده می ئه م شا، بنه چه که مه غووله دا شاریک به ناوی
(سولطان ئاباد) ی چه مچه مال له خو ار کیوی (بیستون) دا بنیات نرا که جیگه ی
شاری به هاری کاول کرا و سو تین دراوی گرت وه، هه لبه ت ئه و شاره ش له سه ر
شوینه واری شاریکی کو نی سه رده می (ساسانی) و (پارتی) دامه زریندرا بوو.
کاتی ئه میر ته میووری گورگانی له سالی (۷۸۹) دا هیرشی کرده سه ر ناوچه کورد
نشینه کان، ئه ویش به چاولیکه ری له باپیره گه و ره کانی خو ی واته: تو ره مه ی
چه نگیز خان، کوشت و کوشتاریکی زوری له کورده کان کرد، وه به واته ی (نیظامی
شاهی) له سه ری ژن و مندال و پیره پیاوو، ئازاو دلیره کانی کورد ته پولکه ی ساز
ده کرد. له ئاکام دا شاری دینه وه ریش وه ک زۆربه ی شاره کانی دیکه کاول کرا و

سوتین درا. به لام ههروهك شامی له ظفرنامه كهی، وه له لاپه ره كانی ۲۴۵ و ۲۴۶ دا دهلی: نهو كوشت و كوشتاره بیبهزه یانهی تهیمووری لهنگ هه رگیز نهی توانی كورده كان به چوك دا بینو دهستیان پی له بهر به ره كانی هلگری و كاتی ده رفهت بینن، هیرش نه كه نه سهر سوپای تهیموورو تا قمیکی زوریان، له مهیدان و به ره ی شه زدا، نه گه و زینو، له خوینی پیسیان دا شه لالیان نه كه ن. بووینه له سالی ۸۰۳ هـ.ق دا، كاتی تهیموور له (به غداوه) روى كرده (آذربایجان = ئاتروپاتین) هه ره ده گه ل گه بیشته ناوچهی شاره زوور، كورده كان، وه كو به وری به یان هه لیان كرده سهر سوپای تهیموور و كوشتاریکی زوری بی به زه یانه یان لی كردن^۱.

(دینه وه ره له سهرده می حه سه نوه ی دا):

ههروهك له پی شه وهش دا رمان گه یاند، به كیك له و شورشانه ی كه هه رگیز میژوو ناتوانی بیخاته نیو فه رامووشخانه ی له بیر چوونه وه وه، شورشی كورده كانی به رزیکانی (به رزه كانی) به نهو شورشه به سهر كردایه تی (خه سه نوه ی) كه سهر هوزی لكیك له كورده كانی به رزیکانی به ناوی (به رزینی) بووه پیکهاتوو له شاره كانی (دینه وه ره) و نه هاوه ندو هه مه داندا) په ره ی ستاند. هه لبه ت هیندیک له میژوو زانه كانی كورد وه كوو (ماموستا محمدامین زه كسی بهك) له كتیپی (تاریخ الدول و الامارات الكرديه) چاپی قاهره به رگی به كه م لاپه ره ی ۱۹۶۸ دا دهلی: سهر زنجیره ی ئه م بنه ماله یه (خه سه نوه ی) (ئه میر حوسینی) به رزینی) باوكی حه سه نوه یه، كه حه سه نوه ی له سالی ۳۳۰ هـ.ق دا ده رفه تی له بی، سهره و، به ره بی و بی هیزی فه رمان ره وایه تی خه لیفه كانی عه باسی له هه ریمه کیوستانیکانی كرماشان و لورستان دا هیناو، ئه م زنجیره یه ی دامه زراند كه له پاشان هه ره به ناوی ئه وه وه

^۱ به لی، جیگه ی مست ییلاقه به:

واته (حسه‌نوهی) نیودیر بوو.

حسه‌نوهی پیاویکی زور به بیرو راو، خاوه‌ن خوو خده‌یی پیاوانه بوو (قه‌لای سورماچ) که له روزگاری ساسانی‌کاندا یه جگار زور خاوه‌ن شکوه بوو سهر له نوی بنیات ناوه و کردی جیگه‌ی فه‌رمانره‌وایه‌تی خوئی. مه‌زگه‌وتی گه‌وره‌ی شاری دینه‌وه‌ری دروست کرد که هه‌تا بزانه‌وه‌ی دوا‌هه‌مین میرایه‌تی ته‌و زنجیره‌یه‌هه‌ر به جوانیو رازاوه‌یی، بووه. (قازی نه‌حمه‌د غه‌قاری قه‌زوینی) له کتیبی (جیهان‌نارا) دا، له لاپه‌ره‌کانی ۱۶۷ و ۱۶۸ دا سه‌باره‌ت به حسه‌نوهی ده‌لی:

حسه‌نوهی کوری حوسینی به‌رزه‌کانی له سه‌رده‌می (رکن‌الدوله) سه‌ره‌ک وه‌زیری خوئی واته (ابوالفضل) کوری (بوئه‌دا)، به به‌رترین پله‌ی سه‌ره‌ک‌وتن گه‌یشتبوه به جوریکی و اهیچ چه‌شنه بایه‌خیکی بو رکن‌الدوله، دانه‌ده‌نا. هه‌ر بوئه‌ش (رکن‌الدوله) سه‌ره‌ک وه‌زیری خوئی واته (ابوالفضل) کوری (عه‌میدی) به سوپایه‌کی زور قورسه‌وه له سالی ۳۵۹ دا ناره‌ده سهر حسه‌نوهی، دیاره‌ته‌ویش زور زیت‌و، وریا، یانه‌چه‌ند که‌سیکی به نیوی ناو‌بژویه ناره‌ده لای رکن‌الدوله و له ریگای ناشتیوه له گه‌لی داپیک هات. حسه‌نوهی پیاویکی یه‌ک‌جار زورده‌ست و دل‌تاوا له‌و، خیرومه‌ند بوو. هه‌موو سالی دراو، و مالیکی زوری له ریگای خودا دا به سهر هه‌زارو، ره‌به‌نه‌مالاندا، ده‌به‌شیوه. نه‌م پیاوه باشه کورده له سالی ۳۶۹ دا روژی سی‌شه‌مو سیه‌هه‌می مانگی ربیع‌الاول، کوچی دوایی کرد. کوره‌کانی نه‌و به ناوی (عبدالملك، - بختیار، - ابوعدنان، - عاصم، - عبدالرزاق، - ابوالعلاء، و ابوالنجم) واته (به‌در) له دوای باوکیان له جیاتی نه‌وه‌ی وه‌ک برا پشت به پشتی یه‌که‌وه‌ده‌ن و ده‌ستی یه‌کیتی بخه‌نه نیو ده‌ستی یه‌کتره‌وه، تووی نا‌کوکیان له نیوان خو‌یان‌دا، چاندوو ده‌ستی یارمه‌تیا‌ن بو سه‌رکوت کردنی یه‌کتر بولای دوو ته‌میری ده‌یله‌می واته، (غضدالدوله و فخرالدوله) راکیشاو په‌نایان برده بهر ته‌وان. ته‌نیا کوریک که له جیگای باوکی که له (قه‌لای سورماچ) دا ماوه به‌ختیار بوو. دوای کوچی حسه‌نوهی نا‌کوکی کوره‌کان له لایه‌که‌وه‌و بلاو بوونه‌وه‌ی ناوی خه‌زینه‌و نه‌غدینه‌ی قه‌لای سورماجیش له لایه‌کی دیکه‌وه بوونه‌وه‌ی نه‌وه که عضدالدوله

هیرش بینی ته سهر دینه و هرو ناوه نندی فرمانره وایه تی زنجیره ی حه سه نه وی. نه وه بوو له روژی سییه می مانگی ذی الحجیه ی سالی ۳۶۹ دا، واته: ههر سالی وه فاتنی خه سه نه وی به سوپایه کی گه لیک زوره وه، له به غداوه هاته شاری (حه لوان): (دیاره نیستا شوینه واریک له م شاره نابین دری. به لام به پیی نوو سراوه ی میژوو نوو سه کان شاریکی سهرده می ساسانی بووه و تاچه ند سالیس دوا ی نیسلام ههر هه بووه. نه ویش له نریک شاری (سهر پیلی ذه هاوی) نه مرو، دا پاشان هاته نریک شاری خوورمه شین (کرماشان) و له وی نوردووی مول دا، کورانی حه سه نه وی خویمان خسته سهر پاره ده ی نه وه وه. عضدالدوله ش فرمانی داگشت کوره کان ته نیا (به در) نه بی بخه نه به ندیخانه وه و کوت و زنجیریان بخه نه ده ست و پیوه. به لام (به در) ابوالنجم تکای بو براکانی که ی کرد به لان عضدالدوله ههر عاصم و عبدالملکی جه به کردو، نه وانی دیکه شی کوشت. دوا ی نه وه ههریمه کانی سهر به ده سه لات داریتی حه سه نه وی خسته وه ژیر فرمانره وایه تی (به در) وه، پاشان هه موو خه زینه و نه غدینه و شته عه ن تیکه کانی قه لای (سورماجی) بو خو ی به تالان بردبو (به غدا) دوا ی گه رانه وه ی عضدالدوله بو به غدا ابوالنجم (به در) کوری حه سه نه وی (۴۰۵ - ۳۶۹) ه. ق. سهر به خو ییکی باشی پی که وه ناو دهستی کرد به ناوه دان کردنه وه ی ولات و ته واو کردنی کاره ناته واوه کانی باوکی^۱ پاش ماوه به ک (به در) له لایه ن عضدالدوله وه نازناوی (لقب) ناصرالدین و الدوله ی پی درا. عاصمی برای به در، که به تکاو نرای نه م له دهس عضدالدوله رزگار بیوه دهستی کرد به به ربه ره کانوو دزایه تی له گه ل به دری برای، دا به لام هیچ سوو دیکی له م به ربه ره کانی وه نه گرت و تیشکا.

له ناکام دا، به در توانی به سهر هه موو که ندو، کو سبو، ناژاوه کاندا زال بی، توانی هوژو خیله کانی خو ی به باشی رابینی. شتوومه ک و خوآرده مه نی و که ره سه ی پیویست زور عادلانه به سهر خه لک دا، دا به ش بکا. (به در) کرده وه ی

۱ تاریخ الدول و الامارات الکردیة ثمین زه کی به گک ص ۷۵ - ۷۷ و ۷۸ کوردو په یوه سه ته گی نژادی او ره شید یاسه می ۱۸۳ کامل ابن الاسیر جلد ۴ ص ۴۰۵ و وقیات الاعیان، ابن خلکان ج ۳

چاكي، يه كجار زور بووه. بووينه ده توانين ناوي پرديكي زور گه وره كه له ماوه ي ده سال دا ساز كراوه، ئيستاش شوينه واري هر ماوه ناو، به رين. ئه و پرده سهر به شاري (آليشته ر)ه (كه شارو لكه به كه له هر يمى حه سه نوه نلد- ناوه ندى به شى (خرم آباد) كه كه وتوته ۵۴ كيلوميتري باكوري خورم ئاباده وه. آليشته ر له سه ده ي چواره مي كوچي مانگي دا به شيك بوه له به شه كاني حه سه نوه ي . ابوالنجم به در كوري حه سه نوه ي له سهر رووبار (چهم) ي كه شكان، ئه م پرده ي هه لبه ستووه كه ئيستاش شوينه واري هر هه يه . به لام هينديك له چاوه كاني تيك رووخواوه و شانه كانيشي تيك ته پي وه (ته ته له) و، كه تيبه كه ي واته: به رده نوسراوه ي ئه م پرده له ويشكايي لاي راستي ناوي چومه كه دا بووه. به لام ئيستا ئه م به رده نووسراوه له شاري خورم ئاباده و، له دانيشسه راي سهره تايي ئه و شاره دا، راگيراوه. پيوسته ئه وه ش بلين كه (دومورگان) هه شتاو پينج سال به ر له سال ۱۳۵۷ ي كوچي هه تاوي دا، ئه م ته ته له به يه ي ديوه . به لام وه ك له بيره وه ريكاني (يادداشت) خوي دا (۲۹ ماهي مه ي ۱۸۹۱ زائيني دا) را يگه يانده وه لاي وابووه ئه م پرده خواهن شكويه له لايهن عه ره به كانه وه بنيات نراوه لاشي وابووه ئيرانيكان چهن دزا، ويستويانه ئه و پرده نوي كه نه وه به لام زور ناشيانه ده ستيان تي وه رداوه و، نه يان توانيوه به ئاكامي بگه يهنن. ئاشكرايه هوي ئه و به هه له چوونه ي «دومورگان» هر ئه وه به كه ته ته له كه به خه طي كوفي نوسراوه و ئيتر سهره نجى نه داوه ته ده قي نووسراوه ي ئه و پرده گه و ره به كه به م جوړه ي خواره وه له سهر به رديك به دريژايي ۱۵۰ Cm به ريناني ۹۰ سانت وه نه ستورايي ۲۷ سانت كه له حه وت ديږدا هه ل كه ندراره .

۱ : بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ هٰذَا ۲ : مَا اَمَرْنَا بِنَاۤءِهَا اِلَّا جَلُّ اَبُو ۳ : النجم
بَدْرَبْنُ حَسَنٌ وَ يَهْ بِنَا - ۴ : لِحُسَيْنِ اَطَالَ اللّٰهُ بَقَاۡتَهُ سَنَةً ۵ : تَسْعُو ثَلْمَانِيْنَ وَ ثَلْمَاۡةٌ وَ فَرِغَ
[۳۸۹] ه ق ۷ : مِنْهُ سَنَةٌ تِسْعٌ وَ تَسْعِيْنَ وَ ثَلْمَاۡةٌ (۳۹۹ ه ق)

۷ : وَ تَمَّ خِلَالَ عَشْرِ سَنِيْنَ اَنَابَهُ اللّٰهُ عَنُّهُ . ئه م ته ته له به يه كه به نيوي (به در) وه يه ئه م راسته قانييه، بو ئيمه ده ر ده خا كه ئه م ميره كورده مه زنه تاج راده يه ك هوگرو

١ ٲه وٲن داری راقه و خزمهٲ کردن به گه له که یووه خه لقی خودا بووه. ١
 به لام له سه ر ٲه و هه موه کرده وه چا کانه ش دا، له سالی ٤٠٠ ه ق دا، نیوان
 ناخوشیکی زور تال که وه ته نیوان (به در) و (هیلالی) کوریوه. به جووریکی و اهاباب
 و کور له نزدیک شاری دینه وه ردا به ره نگاری یه ک تر بوون. هیلال که له لایه ن باوکیوه
 میرایه تی ناوچه ی، شاره زووری پی ٲه سپیرد رابوو، وه سوپایه کی زوری له
 کورده کانی ٲه و ناوچه یه ده گه له خو ی داهینا بوو، توانی به فیل و ته له که و، درو،
 سه ر کرده ی سوپایه کانی به در ی باوکی به به لینی دانی پله و پایه و مال هه ل خه له تی نیو
 له ٲاکام دا باوکی خو ی یه خسیرکا. به لام باوکی نه کوشٲ و ناردی له قه لایه ک له
 قه لاکانی شاره زوورد، خستی به نندیخانه وه (ره نگه، قه لای زه لم، بی)، به دریش
 به په نامه کی و نهینی ده گه ل (ابوالفتح) کوری (عه ناز) فرمانره وای حه لوان و
 (ابوعیسی شادی) ده سه لات داری (ٲه سه دئاوا) دا، له دژی هیلال دا، ریک،
 ده که ویو، به، نامه یارمه تیان لی ده خوازی. له ٲاکاما، ابوالفتح قرمیسینی
 (کورمانج شای) ٢ گرتوو، ابوعیسی ش - شاپوور خواست (هه رسین) خسته ژیر
 ده سه لاتی خو یه وه.

به لام کاتی ویستی نه ها وه نندیش بگری ده روهستی (ابوبه کر کوری رافع)
 ده سنژی (هیلال) نه ها توله ٲاکام دا، گیراو نارد را لای (هیلال) هیلالیش
 ابوعیسی نکوشٲ و کردی یه کیک له راویژ که رانی نزدیک ی خو ی.
 به در ی باوکی هیلال، که له م پیلانه ی خو ی هیچ ٲاکامیکی وه ده ست نه که و تو
 بوو، دهستی یارمه تی بو لای بهاء الدوله ی ده یله می در یژ کرد، بهاء الدوله ش
 سوپایه کی قورس و گرانی بو سه رکوت کردنی هیلال نارد. هیلال راویژ یکی له گه ل
 ٲه وو عیسی دا که دوژمنی کون و راویژی که ری نووی بوو، پیکهینا. ٲه بوو عیسی
 هیلالی له ٲاکامی ناله باری شهر ده گه ل ده یله میکان دا، ناگادار کردو رایگه یانند:

١ کتیبی کرمانشاهان و کوردستان ص - ١٣٩ - ٢٢٢ ٢٢٦ - کتیبی جوغرافیای غه ربی ٲیران
 نووسراوه ی ژاک دو مورگان و هر گه راوی کاظمی وه دیعی چاپی ١٣٣٩ ته وریژ ص ٢١٣ - ٢١٣
 ٢ کورمانجشا، واته: شاو، گه ووه ی هوژی کورمانج، شکاک. کاک - شابر، برای شا:

واباشه سه‌ری فه‌رمان به رایه‌تی، بو ده‌یله‌می‌کان‌دا نه‌وینی. به لام هیلال به قصه‌ی نه‌کردو نه‌بوو عیسای کوشت. کاتی سوپای ده‌یله‌م هیرشیان هینا سه‌ر هیلال و سوپاکه‌ی نه‌ویان ته‌نگه‌ تاو‌کرد، هیلال پیی له‌هه‌له، که‌ی خو‌ی ناودا‌وای له (فخرالملک) فه‌رمانده‌ری سوپای ده‌یله‌می کرد، بو نه‌وه‌ی له‌ری‌نگای هیمنایه‌تیوه پینک بین. به لام (فخرالملک) ولامی نه‌دا‌وه‌و، پرس‌ی به (به‌دری) باوکی هیلال کردو، نه‌ویش رای‌گه‌یان‌د که هیلال پی‌او‌یک‌ی فیله‌ بازو‌گزی‌کاره با‌وه‌ری پیی مه‌که‌و ما‌وه‌ی مه‌ده. نه‌وسا (فخرالملک) به‌ه‌موو هی‌زو تو‌انا‌وه‌ه‌لی کرده‌سه‌ر هیلال و له‌ئا‌کامی شه‌ریکی زور تون‌دا، یه‌خسیری کرد. هیلال دا‌وای له (فخرالملک) کرده‌ی‌دا به‌به‌ده‌س به‌دری باوکی‌وه. فخرالملک له‌به‌را‌ثم دا‌خو‌ازی‌هی لی قه‌بول کرد به‌لام پاش‌گرتنی قه‌لای سو‌رما‌ج و تالان‌کردنی مال و خه‌زینه‌ی نه‌و قه‌لایه‌که‌چل هه‌زار، به‌دره‌ی دیره‌م و چو‌ار‌صه‌د به‌دره‌ی ئالتوون و گه‌وه‌رو شتی زوری قی‌مه‌تی چه‌ک و جو‌وبه‌خانه‌و شتومه‌کی شه‌رو، پو‌شاک‌ی به‌نرخ‌ی تیدا‌بوو (هیلالی) دا‌به‌ده‌س باوکی‌وه. به‌م جو‌ره‌جاریکی دیکه‌ش (به‌در) ده‌سه‌لات داریتی و ولاته‌شا‌خو‌ییه‌کانی وه‌ده‌س که‌وته‌وه. وه‌به‌توله‌ی نه‌و ئا‌کاره‌ناله‌باره‌ی (هیلال) هینای‌شاره‌زووری‌دا‌به‌ (فخرالملک) و هیلالی‌شی‌خسته‌به‌ندی‌خانه‌ی (به‌اء‌الدوله) ده‌یله‌می‌وه.

له‌سالی ۴۰۵ه‌ق‌دا‌به‌در‌گه‌ماروی قه‌لای کو‌س‌جهدی، دا‌وه‌حوسین‌کوری مه‌سه‌وودی کوردی که‌یه‌کیک بو‌وه‌له‌کورده‌ئا‌زاو نا‌وبه‌دره‌وه‌کان، خسته‌ژیر ئابلو‌قه‌وه. به‌لام به‌هو‌ی هاتنه‌پیشه‌وه‌ی زستانیکی تو‌وش‌وسه‌خلت سوپایه‌کانی (به‌در) نه‌یان‌توانی دریزه‌بدن به‌م‌گه‌ماروی‌وه‌له‌ئا‌کام‌دا‌زور‌به‌توندی له‌به‌ران‌به‌ر فه‌رمانی به‌در‌دا‌جو‌ابه‌جه‌نگیان‌کردو، خیله‌کانی کوردی جو‌زه‌کان (جه‌وزه‌قان - گو‌زه‌کان) هیرشیان‌برده‌سه‌ر‌خی‌وه‌ت‌و‌باره‌گای (به‌در) و کوشتیان. حوسینی کوری مه‌سه‌وودیش ته‌رمه‌که‌ی، به‌دری، نارده‌شاری نه‌جه‌فو، له‌وی‌ناشتیان.^۱

۱ تاریخی جهان‌نارای قازی غه‌قاری قه‌زوینی چاپی سالی ۱۳۴۳ تاران ۱۴۸

دوای کوژرانی به دریه کیك له نه وه کانی به ناوی ظاهیری کوری هیلال که له ترسی باپیره ی (به در) له یه کیك له ههریمه شاخاوویه کانی شاره زووردا خووی شارد بووه، بووه دهس هینانه وه ی گشت ولاته شاخاوویه کان دهستی دایه شورشیکی توند به لام پاش شهریکی پیاوانه له به رابه ر. سوپای بی نه ژماری (شمس الدوله) دا تیشکاو پاش ماوه یه که یه خسیر کراو خرابه نندیخانه ی (هه مه دان) وه دوای مردنی بهاء الدوله ده یله می (سولطان الدوله) ی کوریشی، ههروه ها هیلالی له به نندیخانه دا، راگرت.

به لام کاتی هه والی سه رکه وتنه په یتا په یتا کانی (شمس الدوله) ی له ناوچه شاخاوویکانی ولات دا، بیست. (هیلالی) له به ند، به ره لا، کردو، سوپایه کی قورسو. به هیزیشی ره گه ل خست، بوئه وه ی ناوچه له دهس چوه کان، بیئیته وه، ژیر دهسه لاتنی نه وانه وه (سولطان الدوله)

جا، نه وه بوو، (هیلال)، له مانگی ذی قه عده ی سال ۴۰۵ ه ق دا، چووه مهیدانی به ربه ره کانی (شمس الدوله) وه به لام نه م شهرو، لیکدانه، زوری نه خایاندو، هیلال، به خوویی و، سوپایه که وه، به ره و شاری (به غدا) رای کردو، پاش ماوه یه کی که م، گیراو، کوژرا.

له سا ۴۰۶ ه ق دا، (أبوالشوك) کوری موحه مه دی کوری (عه ناز) فرمانره وای شاری (حهلوان) هیزیشی برده سه ره هیندیک له ناوچه شاخاوویکانی ژیر دهسه لاتنی (شمس والدوله)، نه میش له م هیزشه، ده رفه تی هیناو، ظاهیری کوری هیلالی، کوری به دری کوری حه سه نوه ی، له به نندیخانه ره زگار کردو، به پی پیمان نامه یه که، به سوپایه کی پرچه که و، ته یاره وه، نارده، به ره نگاری و، به ربه ره کانی (أبوالشوك) ظاهیر، دوای هه لمه ت و، هیزیشیکی توند، توانی سوپای أبوالشوك، تیک شکیئو، (سه عید) ی برای نه وانش بگریو، بی کوژی. له تاکامی نه م تیشکانه دا، فرمانره وای حهلوان، ده گه ل (ظاهیر) دا ناشتی کردو، خوشکه که ی خوشی دا، به ظاهیر و، به م جووره به رواله ت، خووی وه کوژن بر او، خزمیک له ظاهیر، وه نزیک خست، به لام له بنه وه هه ره له ده رفتیک ده گه زا، توله ی

سه عیدی برای لی بکاته‌وه، نه‌وه بو له ناکاو، هیرشی کرده سه‌رو، کوشتی.
 قاضی نه‌حمه‌دی غه‌قاری قه‌زوینی له کتیبی (جهان‌آرا) دا ده‌لی: دواى
 کوژرانی ظاهر، به‌دری کورزی نه‌م، له سالی ۴۳۸ هـ ق ش، دا، له لایه‌ن (ئیه‌راهم
 یه‌نال) وه‌کرا، به‌فرمانره‌وای شاری «قرمیسین» و «دینه‌وه‌ر» وه‌ک ماموستا نه‌مین
 زه‌کی به‌گ، له لاپه‌زه‌ی ۸۹ هـ (تاریخ‌الدول والامارات الکرديه) دا، ده‌نوسی: به
 کوژرانی ظاهری کوری هیلال، کتیبی ده‌سه‌لات‌داریتی زنجیره‌ی
 حه‌سه‌نوه‌یه‌یکانی کورد، تیکه‌وه‌ پیچراو، کوتایی هات. راسته‌چهن که‌سیکی دیکه.
 له سه‌ره‌ک، هوزه‌کورده‌کانی (به‌رزه‌کانی) پاش حه‌سه‌نوه‌یه‌ه‌کان حوکومه‌تیان،
 پیکه‌وه‌نا، به‌لام زور، که‌م هی‌زو، که‌م خایه‌ن بوون. دواهمین میری به‌ناوبانگی
 کورد، (ده‌یسیم کورزی أبو‌الغنائم) بوو، که‌ناوچه‌کانی ژیر فرمانره‌وايه‌تی
 نه‌وانیش، که‌وته، ژیر، ده‌سه‌لاتی ده‌یله‌می‌کانه‌وه‌و، به‌م جوړه‌کوتایی به‌میرایه‌تی
 سه‌دو، سی‌ساله‌ی (۱۳۰) کورد به‌زه‌کانیکانی هه‌ریمی سه‌ر به‌شارو، ناوچه‌ی
 (دینه‌وه‌ر) هات، نه‌م شاره‌ش له شکوه‌و، بره‌و، که‌وت، تا ئیستاش جیگه‌ی
 خوئی، نه‌گرتوته‌وه.

به‌لام (سولطان‌ئاوای چه‌مچه‌مال) که‌له سه‌رده‌می حوکومه‌تی ئولجایتو
 ۷۱۶ - ۷۰۳ هـ ق) دا، بیان ده‌گوت (به‌غداى چوکه) بیووه‌ناوه‌ندیکی گه‌وره‌ی
 ناوچه‌ی دینه‌وه‌رو، جیگه‌ی نه‌م شاره‌می‌ویه‌و، له میژینه‌ی کوردی گرتبووه.^۱
 أبو‌الفرج قدامه‌ی کورزی جه‌عفه‌ر، نیو‌دیر، به‌(کاتیبی به‌غدادی) له
 نووسراوه‌که‌ی خوئی دا، به‌ناوی (الخراج و صنعۃ‌الکتابه) ص ۶۲، دا، وه‌ه‌روه‌ها
 (اسن‌الحوقل) له کتیبی (صورة‌الأرض) ص ۳۵۹، دا سه‌بارت به‌(دینه‌وه‌ر)
 ده‌نوسن مائه‌الکوفه‌و، وه‌دوشارولکه‌ی سه‌ر به‌م شاره‌و، هه‌مو، ئاوايه‌کانی
 ناوچه‌که‌و، ته‌نانه‌ت ناوچه‌ی «قرمیسین» - گرماجان - گرماشان، یش ده‌گرتیه‌وه.
 مائه‌الکوفه (دینه‌وه‌ر) له روزئاواوه، پالوه‌شاری (حهلوان) ده‌دا- له باشوره

۱) (تاریخ‌الدول والامارات الکرديه، نه‌مین زه‌گی به‌گک ص ۸۹، کرمانشاهان باستان، د - م،
 گولزاری و، حوسین جه‌لیلی، چاپی تاران ص ۱۱۷ تا ۱۲۰)

(جهنوب) وه شاری (ماسپه‌دان) ده‌گریته‌وه. له‌لای رۆژ‌هه‌لاتیشه‌وه، ده‌گاته‌شاری (همه‌دان) و، له‌لای باکوریشه‌وه، خو‌ی له‌ناذه‌بایجان (نا‌ترو‌پاتین) ده‌دا. داهاتی سالانه‌ی ئه‌م‌شاره (دینه‌وه‌ر) پینج‌میلیون‌دیره‌مه‌مه، ماوه‌لی‌نیوان (همه‌دان) و (دینه‌وه‌ر) ۳۰ فرسه‌نگه.

أبوحنیفه‌ی‌دینه‌وه‌ری (ئه‌حمه‌دی‌کوژی‌داوودی‌کوژی‌وه‌نه‌ند) له‌کتیبی (أخبار‌الطوال) دا، ده‌لی:

دوای‌ئه‌وه‌ی (موختاری‌ئه‌قه‌فی) ده‌ستی‌به‌سه‌ر‌شاری (کو‌فه) دا‌گرت، عبدالله‌کوژی‌حاریث‌و، برای‌ئه‌شته‌ری‌کرده‌فه‌رمان‌ره‌وای‌ه‌ردوو، (ماهان) واته: ماه‌الکو‌فه و ماه‌البصره - (دینه‌وه‌رو، نه‌هاوه‌ند): و، همه‌دان، هه‌ر‌له‌م‌سه‌رده‌مه‌دا، که، موختار، بیو، به‌فه‌رمان‌ره‌وای (دینه‌وه‌ر) عبدالله‌کوژی‌حوژی‌جه‌عه‌فی.

به‌تو‌لی، ما‌لو، سامانه، براو، کاول‌کراوه‌که‌ی‌له‌شاری (کو‌فه) دا، که‌له‌لایه‌ن‌سو‌پایه‌کانی‌موختاره‌وه، که‌وتبو‌وه‌به‌ر، هیرش‌و، په‌لامار، دانه‌وه، هه‌لی‌کرده‌سه‌ر‌شاری (دینه‌وه‌ر) و، هه‌مو‌سامان‌و، داهاتی‌خه‌لکی، بی‌تاوانی‌شارو، ناوچه‌که‌ی‌بردو، سوتاند، پاش‌ئه‌م‌کاره‌نال‌ه‌بارو، قه‌زای‌دیزه‌له‌گۆزه‌خستنه‌ی، به، هه‌لبه‌ست‌ملی‌له‌تاریف‌و، ئازایه‌تی‌خوشی‌ناوه‌و، به‌خویدا، هه‌ل‌ده‌لی:

مه‌قدیسی‌له‌لاپه‌زه‌ی ۳۹۵ی‌کتیبی (أحسن‌التقاسیم، فی‌معرفة‌الأقالیم) دانراوه‌ی‌سالی ۳۷۵ه‌ق) دا، سه‌باره‌ت‌به، زاپه‌رینه‌میژویه‌که‌ی‌بابه‌کی (خوژه‌م‌دین) ده‌نوسی:

کاتی‌بابه‌ک، له‌سه‌رده‌می‌خه‌لیفایه‌تی (مأمون) دا، زاپه‌ری‌و، ده‌ستی‌کرد، به‌شورش‌و، لایه‌نگرانیک‌ی‌زو‌ری‌له‌خو‌ی‌خه‌ر‌کرده‌وه، (مه‌مأمون) ترسی‌زی‌نیشت‌و، به‌سه‌ر‌کردایه‌تی‌عبدالله، کوری‌طاهیر، کوژی‌حوسین، سو‌پایه‌کی‌یه‌کجا، قورس‌و، گرانی‌نارده‌سه‌ر (بابه‌ک) خوژه‌م‌دین:

عبدالله، له‌سه‌ر، ریگای (دینه‌وه‌ر) و، له‌م‌شوینه‌دا، که‌پیی‌ده‌گوتری

(قَصْرُ اللَّصُوصِ) - كهنگاوهر - كهنيك وهر، ياكه نيشك ئاوه: ۱ بارگه و بنه ي سوپاي، دا، به عهردا (عهرض - زهوي) كه شوينيكي زور خوشو، زه نوپرو، پرباغاته، به لام عهره به كان، ناويان نابوو. مه كوو، قه لاي دزه كان: (دينه وهر) واته ما الكوفه: يان، شاري مادي، دراو، به خهلكي شاري (كوفه)

جيگايه كي يه كجار، زور ئاوو، هه واخوشو، ئاوه دانو، سهر، سه وزو، بژوينه. خهلكه كه ي زور روو، خوشو، جوانو، ريك و پيك و، گه له گه ت و، به ديمه نن.

بازاريكي گه ليك گه و ره، به گه و هزي تيدا، بنيات نراوه، ئاوي سهر چاوه، كاننيكاني، له نه ندازه به دهر، ساردو، سوكو، خوشن. زور به ي ئاوي چاوگه كان، به لوله و سهر پوشي گلينه، لوله كي شي كراونو، جوريك ئاويان لي هه ل ده قولي، هه رده لي، سرچاوه ي خو جوشن باغو، بيستاننيكي زور جوانو، سهر سه وز، له ده ورو به ري ئه م شاره دا، ساز، دراوه. مزگه وتيكي فهره گه و ره، رازاوه ي تيدا بنيات نراوه كه توزيك له بازاره كه دوره له لاي سه روي لاي مينبه ره كه وه، گونبه ذيك ي زور خاوه ن شكوي وه ك كوشك، دامه زريندراوه كه من له ته مه ني خو مدا، له و، مه زگه وته م، جوانترو، رازاوه تر نه ديوه:

(رون كردنه وه يه ك): هه روه ك له پيشه وه دا، رامن گه ياندو گوتمان، شاري (دينه وهر) هه ر له سه ره تاي به دي هاتنيوه كه ده چيته وه سه رده مي (ماد) و (هه خامه نيش) و (ساساني) شاريكي ئاوه دانو، خوش ئاوو، هه واو، زه نوپرو، پرله ئاپوره بووه. له سه رده مي ئيسلامه تيشا، تا هيرشي (ته يموري له ننگ) بو سه ر ناوچه شاخاوي و، كوردن يشه كان ي ولات، به ناوه نديكي گرينگي ناوچه ي روزئاوي

۱ ووشه ي كهنگاوهر، ده كرى له دوه شي، كهنيك ئاوور، وه پيك هاتي، واتاي كه نيشكي ئاگر بيدا، يان له سي به شي، (كهنيك - ۱ - ووره وه بي، به لام وور، هور - خور و اتابداو (۱) نيشانه ي و، پال دان يو، تيكرا، بيته گه نيكا خور: واته، كچي هه تاويان وهر، جيگه بي، واتاي په رستگه ي كه نيشك بي و خواي جواني و، ناو، مه به ست بي: واته ئانا هيتا:

ئيران دا نراوه. له سەردەمی (ساسانی) دا، وەك سەردەمی (مادە) كان بە شىك بووه، له مادستانی گه‌وره‌و، زور جاریش هەر به ناوی (ماد) نیو بردراوه، به لام، هەر له و سەردەمه‌ دا، ئال و، گۆریکی به‌سەردا، هیندراوه‌و، داله‌كەى «د» به‌یى «ی» خویندراوه‌تەوه‌و، بوته «مای» هەروەك ئیستاش ئەم «دال» به «ی» کردنه، له هیندیك ناوچه كوردنیشنه كان دا. هەر له بره‌و، نه‌كه‌وتوه‌و (ئه‌حمەد) به (ئه‌حمى) و (مەیدان) به (مایان) دەخویندريتەوه‌و، (دیم) به (ییم) كۆك دەكرى، پاشان، له سەردەمی ئیسلامەتیدا، كاتیک، پیتاكو، داهاى ناوچه‌كه‌، بوخەلكى (كوفه) دەبه‌رچار. گیرا، ئەم (یى) یه، كرا به (ه‌ی-ه‌و)، (مای) سەردەمی ساسانى بوو، به (ماه) ی عەرەبى سەردەمی ئیسلامەتى. دياره (ئه‌حمەدى كه‌ سره‌وى) تەوریزیش له كتیبى (ئاذرى، یا، زەبانی باستانی ئاذه‌ربایجان) دا، سەرباره‌ت به‌م (د) به (ی) کردنه، له زاراوه‌كانى (هەمه‌دان) و، (ئاذه‌ربایجان) دا، ده‌لى:

گه‌لیك له‌م، دالانه (د) به (ی) گوردراون، وەك (مادان - مایان) وینه‌ی مایان

بلاغ: ۱

دینه‌وه‌ر، له سەردەمی شاكانى (صه‌فه‌وى) دا

له كتیبى (میژوى ئولجایتو^۲ شایه‌تى (۷۱۶ - ۷۰۳ ه‌ق) له ژیر روداوه‌كانى سالى ۷۱۱ ه‌ق دا به‌م جوړه‌هاتوه‌و: شای كو‌شك و خانوو، به‌ره‌خو‌شه‌ویست، له (گۆره‌پانى‌شا) دا، له نزیکه‌ی ناوچه‌ی چه‌مچه‌مالو (کیوى بیستون) دا، شارۆلكه‌یه‌كى، گه‌لیك خاوه‌ن شكوى بنیات، ناو، ناویشی، نا، (سولطان ئاوا) حَمْدُاللهُ موستوفى قه‌زوینیش له كتیبى (نزهة القلوب) (دانراوى سالى ۷۴۰ ه‌ق) له ژیر

۱ ئەم مایین یا، (مایان بلاغ) ه‌یه‌كێكه‌ له هه‌ره‌كو‌یستانه‌ سەرسه‌وه‌زو، زه‌نویره‌كانى سەره‌به‌شارى (سایان قه‌لای) نزیك (تیكان ته‌په‌) ی هه‌وشار:

۲ میژوى ئولجایتو - خودابه‌نده: دانراوى أبو القاسم عبدالله كورى موحه‌مه‌دى كاشانى به‌ص ۱۳۲

ووشه‌ی (سولطان‌ئاوا) دا، ده‌لی: سولطان‌ئاوای چه‌مچه‌مال. شارولکه‌یه‌که، له ههریمی چواره‌م، که له داوینیی کوو، چیای (بیستون) دا، هه‌لکه‌وتوو. ئولجایتو، کوری سولطان‌ئوزغون‌خانی مه‌غوول (واته‌خودا‌به‌نده) بنیاتی ناوه. شاریکی فره‌خوش‌ئاوو، هه‌واو، زه‌نوئورو، سه‌ر سه‌وزه، باغاتو، سه‌وزاییو، شیناوه‌ردی زوره، داهاته‌که‌شی، دانه‌ویله‌و، خه‌له‌و، هه‌نگورو، شتی به‌م جوړه‌یه.

حافظ‌ئه‌بروش له‌کتیپی (جامع‌التواریخ‌ره‌شیدی) دا، شارولکه‌ی چه‌مچه‌مال به‌جیگه‌ی ناژتنو، به‌خاک‌سپاردنی‌یه‌کیک له‌کوره‌کانی ئولجایتو، دا، ده‌نیو، ده‌لی، کوریک‌ی شا. له‌وی به‌خاک‌سپراوه.

قاضی‌ئه‌حمه‌د، غه‌فاری‌قه‌زوینی له‌لاپه‌ره ۲۷۸ی‌کتیپی (تاریخی جیهان‌نارا) واته‌میژوی‌گیتی‌را‌زینه‌روه: دا، ده‌لی: ئەم‌شارو، ناوچه‌یه (چه‌مچه‌مال و، دینه‌وه‌ر) له‌سه‌رده‌می‌صه‌فه‌ویکانی‌شا، هه‌رخاوه‌ن‌شکوو، ئاوه‌دانو، پر، ئاپوره‌و، هه‌شامات‌بووه.

شاه‌ئیسماعیلی‌صه‌فه‌وی، له‌سه‌ره‌به‌هاری‌سالی ۹۲۴ه‌ق دا، بو‌گه‌شتو. گوذارو، زاوو، شکار، هاته، ده‌ورو، به‌ری (بیستون و، چه‌مچه‌مالی، ناوچه‌ی دینه‌وه‌ر، پاشان‌له، ویوه، روی‌کرده، کویستانه‌کانی، لای (هه‌مه‌دان) و (قوم) چه‌مچه‌مال‌ناوچه‌یه‌کی‌پر له‌داهاتی‌سه‌ره‌به‌شاری (کرمانجان - خو‌رمه‌شین) ه‌و، که‌وتوته‌لای‌روژه‌لاتی ئەم‌شاروه‌لای‌باکوره‌که‌ی: هه‌دی‌شمالی، له‌ده‌ره‌بندی‌ته‌نگه‌ی دینه‌وه‌ره‌وه، ده‌س‌پی‌ده‌کا.

ئەم‌گه‌لی و، دوله، جوړیک‌هه‌ل‌که‌وتوو‌که، به‌دریژایی‌ماوه‌ی‌فرسه‌خه، زیه‌ک، به‌نیوان، چیا‌به‌رزه، به‌یه‌که‌وه‌لکاوه‌کانی، ناوچه‌که‌دا، تی‌په‌ره‌ده‌بیو، سه‌ر ئەنجام. ته‌نگه‌و، گه‌لی (دینه‌وه‌ر) به‌دی‌دینی .

پانو، به‌رینی، ئەم‌گه‌لی‌یه، له‌هیندی‌ک‌شوینا‌ده‌گاته ۵۰۰گه‌زو، له‌بری

شونیشا، ده گاته ۲۰۰ گهز، بهم گه لیو، تهنگه یه دا، چه میك، دیته خواره وه، كه ناوچه كانی (كه ندوله)، دینه وهر، و، (كولیایی) له ئاوه كه ی كه لك وه رده گرن و، كشت و كال و، بهرهمه هاوینی و، تاوسانیكانی خوئیانی پی پاراو، ده كه ن.

ئاواییكانی ناوچه ی چه مچه مالیش، زوربه ی ئاوی ئه م، چه مه بو كشت و، كال و باغات، ده كار، دینن، پاشماوه و، زیادیکه شی، له نزیكه ی ئاوی (بیستون) دا، ده رژیته، ناو، چه می (گاماسب) وه

سه نگره ی نادرشاه: كاتی نادرشای ئه فشار، (خه لکی ئاوی كالبوشی سه ر، به، ده ره گهزی قوچانی لای مه شهه د: (۱۱۶۰ - ۱۱۰۰ ه ق) له به رانبه ر، هیرشی، توركه كانی عوثماني دا، خو ی نه گرت و، له شاره زوره وه، گه رایه وه، له (نادرئاوی)، چه مچه مالدا، سه نگره یكی یه كجار، گه وروه، قایمی، پینك هیئا، كه ئیستاش هه ر، به ناوی نادرشاوه، ماوه ته وه له سه مه نگانگی لای (شاری دینه وهر) دا، قه لایه کی كو نو، ئاته واریکی لی ده بیندری، گو یا. جینگه ی به خیو كردن و، بار هیئان و، رام كردنی، زه وه چاره ویکانی (هه جیر) بو وه كه فیرده وسی له شانامه كه یدا، باسی كردو وه.

دینه وهر، له سه رده می سه لجوی و، شاه سوله یمانی ئیوه دا

له به را، پیویسته دیارده و، ئاماژه یه ك بو سه ره تایی به دیهاتنی وشه ی (كوردستان) و نویسی، له سه ر، لاپه ره ی كتیبه میژویه كان، دا بکه ین و، پاشان بچینه سه ربارو، دوخی (دینه وهر) له سه رده می سه لجویه كان دا:

سه ره تایی په یدا بوونی ئه م وشه یه (كوردستان) كه (دینه وهر) یش یه کیك بو وه له هه ریمه كانی سه ر به ئه م ولاته، بهم جو ره بو وه: ابن الاثیر له لاپه ره ی ص ۲۳۸ کتیبه الکامل له ژیر، زوداوه كانی سالی ۴۹۵ ه ق دا، ده نویسی: له سه رده می

خه لافه تی (ألناصری عه باسی) دا، شهرو، کیشه یه کی یه کجار، توندو، دژوار، کهوته نیوان (عمادالدین زهنگی) فهرمان رهوای ناو، داری ئاتابه کانی تورک، کورده (مهروانیکانهوه) بلیسهی ئاگری ئهم شهرو پیکدا، دانه، گه بیشته، ولاتی شام، دیار به کر، موصل، جزیره، بوتان، شاره زور، ئه خللاطو، ئاذه ربایجان (ئاترو پادگان) هوه.

به لام، دواي دوسال، پیکدادان، لیک دان، ئاوی ناشتی و دوستایه تیان، به سه ر ئهم، ئاگره، دا کردو، کوژاندیان هوه، هه دوک لا (کوردو تورک) به یه کهوه هه لیان کرده، ولاتی ئهرمه نستان، ئاسیای گچکه، بین النهرین، و شام، ضهره دو، زیانیکی فه ره یان، به ئهرمه نیو، خاچ په رسته کان گه یاند، دیاره ئهم یه کی تی و، ناشت بونه وهش، زوری نه خایاندو، بهر که سه ر، نه بوو، ودیسانه وه، کورده مهروانیکان، ده گژ تورکه کان هه ل چونه وه، به لام ده توانین ئامازه بو به ره میکی هه ره گرینگی ئهم ریکه که وتن و، یه ک بوونه ی کوردو تورک، له کوتایی چه رخی پینجه م و، سه ره تاي چه رخی شه شه ما، بکه یین، که ئه ویش، به دیهاتنی ووشه ی (کوردستان) و، دابرینی، ئهم ناوه یه، به سه ر، ناوچه کورد نیشه کانی روژئاوای، ولاتی (ئیران) دا. چونکو، سولطان سه نجه ری سه لجووقی، هاته سه ر ئهم، بیرو، باوه ره، که پیویسته، هه مو، ناوچه شاخاوییه کان. بداء، به، برازا که ی خو ی، واته: (سولطان شا) و له سه ره تاي چه رخی شه شه ما، به شی روژئاوای، ولاته شاخاوییه کان له ولاتی بهر، بلاوی ئیران، جیا، کاته وهو، ناوی (کوردستانی) به سه ردا، بیری،

ههروهک من خو م (موحه مه د پور، داشبه ندی) له کتییی (ئادابو، رسومی کوردان) دا، ده رباره ی ئهم مه به سه ته لی توژیومه وه، رام گه یاندو وه که، بو یه که مین، را، ووشه ی (کوردستان) له لایهن، حمدالله موسئوفی قه زوینی یه وه، که وته سه ر، روپه زه ی میژوو، له لاپه زه ی ۱۰۷ ی کتییی (نزهةالقلوب) دانراوی سالی ۷۴۰ هق دا جیگه ی بو هه تا هه تایه، بو ته رخان کرا. دیاره ناوه ندی ئهم شازده هه ری م، شاره ی له ژیری ناوی کوردستان، دا، فهرمان زه وایتیان به سه ر، دا، ده کرا،

شاری وههار (بههار) ی سهر به شاری (ههمه‌دانی) شه‌مرۆ (به‌وه‌وه، به ناوی دار‌الملک) کورسی و، پی‌ته‌ختی میرایه‌تی: سوله‌یمان شای ئیوه) نیو، دیر بیوو. موستوفی زونی کردوته‌وه، که له‌وه‌سهرده‌مه‌دا (سه‌ده‌ی شه‌ش و، هه‌وت و هه‌شت) ه‌ق ههریمی کوردستان، سهره‌زای ناوچه کوردنشینه‌کانی ردوژئاوای ولاتی شه‌مرۆی ئیران.

شاره‌کانی (تالیشته‌ری) لورستانی شه‌مرۆی ناوچه‌ی هسه‌نوه‌ند، ۵۴ کیلومتری خوره‌م‌ئاوا (خرم‌آباد) شاره‌ ژور، یان، شاره‌ زور: سوله‌یمانی کوردستانی شه‌م دیو (عیراق) و، شاری (دیاربه‌کری) کوردستانی تورکیاشی، گرتوته‌وه. تا سالی ۶۵۵ ه‌ق (شاری وههار (به‌هار) که ناوه‌ندی فرمان‌زه‌ویه‌تی کوردستان بوو، هه‌روه‌ها، له‌گه‌شه‌کردن و، گه‌وره‌وه‌ بوون‌دا، بوو، تائه‌وه‌ی له‌م ساله‌دا، که‌وته‌ده‌س شه‌میر چوپانی مه‌غولی وه‌وه، پاش سوتاندن و، خه‌لک (کورد) لی لانه‌وازو، په‌زه‌وازه‌کردن و، مه‌غول لی نیشته‌جی کردن، ئیتر هه‌ر، نه‌یتوانی، شکوو، ئاوه‌دانی خو‌ی وه‌ده‌س خاته‌وه. تا گه‌ییشه‌ سه‌رده‌می ئولجایتو. کو‌ری ئورغون خانی مه‌غولی، که له‌چه‌مه‌مالی لای بیستون، دا شاری سولطان‌ئاوا (خودابه‌نده) ی بنیات ناو، شه‌می له‌جیگه‌ی (به‌هار) دا، داناو، به‌هاری به‌ته‌واوه‌تی له‌شکوو، گه‌شه‌کردن خست:

میستر لوسترانج: ده‌لی: له‌سه‌ره‌تای چه‌رخ‌ی شه‌شه‌می ه‌ق‌دا. سولطانی سه‌لجوقی ولاته‌ شاخاویکانی له‌کرمانشا (خورمه‌شین) جیا کرده‌وه‌وه، ناوی کوردستانی لی ناوو، دای به‌براز که‌ی خو‌ی به‌ناوی سوله‌یمان شاو، شاری (به‌هار) که له‌۱۲ کیلومتری شاری ههمه‌دان دایه، کرده‌ناوه‌ندی فرمان‌زه‌ویه‌تی کوردستان، که له‌چه‌رخ‌ی هه‌وته‌ما، بووه‌خواه‌نی ۱۶ هه‌ریم.

مینورۆسکی زانای به‌ناوبانگی روسی‌ش له‌م باره‌یه‌وه، ده‌نوسی: له‌چه‌رخ‌ی دوازه‌هه‌می زایه‌نی و شه‌شه‌می کوچی مانگیدا، سولطان سه‌نجهری سه‌لجوقی، چه‌ن ناوچه‌ وه‌ریم که‌ زنجیره‌ چیاکانی (زاگرو‌س) که‌و تبوه، نیوانیانه‌وه، به‌ ناوی (کوردستان) له‌ ولاتی به‌ر بلاوی ئیران جیا کرده‌وه، که به‌شی لای

روژهه لاتی ئەم ولاتە (کوردستان) شاری هه‌مه‌دان، دینه‌وه‌ر، کرماشان، و به‌شی لای روژئاواشی ولاتی شاره‌ زور، و، سه‌نجار (شه‌نگاری) ده‌گرت‌ه‌وه، لای باشوری شی تا ئالیشته‌ری، خوژم ئاوا، و، لای باکوریشی، ئاذربایجان (ئاترۆ، پایگانی) ده‌گرت‌ه‌ به‌ر، به‌ لām پینگه‌ی فرمان زه‌وایه‌ تی هه‌مو، ناوچه‌کانی کوردستان، له‌و سه‌رده‌مه‌دا، شارو، قه‌لای (به‌هاری) لای شاری (هه‌مه‌دان) بوو، که سه‌ر جه‌م ۱۸ شارو، هه‌ریمی له‌ ژیر فرمان، دا بووه، دیاره‌ نه‌و شاره‌ دوای هیرش و مه‌ردنی (چه‌نگیزخانی مه‌غول) نه‌یتوانی شکوو، گه‌وره‌یی خو‌ی وه‌ده‌س خاته‌وه.

له‌ چه‌رخ‌ی پازده‌ی (۱۵) زاینیدا، تورکه‌کانی عوثم‌انیش ناوی کوردستانیان، به‌ سه‌ر، ولات‌و، ناوچه‌کانی (درسیم) دیار به‌ کر، و، موش، دا، دا، بژی. به‌ لām له‌ سه‌رده‌می (که‌مال ئاتاتورکا) ناوی کوردستانیان، له‌ سه‌ر هه‌مو ناوچه‌و، شاره‌ کوردنشینه‌کان‌دا، که، له‌ سه‌رده‌می (سولطان سه‌لیم‌خان) دا ۱۸: ئوستان‌و پاریزگایان هه‌بووه‌ سه‌ریوه‌و، به‌ توندی پێیان له‌ سه‌رنه‌ بونی نه‌ژادو، تو‌ره‌مه‌ی کورد، له‌ ولاتی (تورکیا) دا، داگرت.

به‌ وه‌شه‌وه‌ نه‌ویستان، تا نه‌و جینگایه‌ی بویان لووا، هه‌رماله‌ کوردیکیان له‌ نیو، چه‌ن مال تورک ده‌خزانند، بو‌نه‌وه‌ی به‌ ته‌واوی وو‌شه‌ی کورد، له‌ ناو به‌رن‌و بیان تو‌یننه‌وه.^۱

هه‌روه‌ک زامان گه‌یانند، شاری دینه‌وه‌ر، هه‌ریمی چه‌مچه‌مال له‌ سه‌رده‌می میرایه‌تی سه‌لجوقییه‌کان‌دا، گه‌لیک ئاوه‌دان‌و، سه‌ر سه‌وزو، به‌زمین بووه‌، خه‌لکه‌ که‌ش له‌و په‌ری خو‌شی و، پو‌شته‌یی و، که‌یف‌و، ده‌ماخ، دا، بوون، که‌ حافظ حوسین ته‌ووریزی ناو‌دی‌ر به‌ کوری که‌ربه‌لایی، له‌ کتییی روضات الجنان و جنات الجنان) دا، ده‌لی: کاتی سولطان مه‌لیک شای سه‌لجوقی، شاری (دارالسلام: به‌غدا) ی گرت‌و، تیدا، سه‌قامگیر بوو، ویستی به‌کیک له‌م که‌نیزانه‌ی باره‌گای

۱ ص ۶۹ کتییی ئاداب و رسومی کوردان: عه‌زیز موچه‌مه‌دپور داشه‌ندی:

خه لافه تی به غدا، که هیشتا، تیشکی هه تاو، له ژیر چارشوی ره شیشا، گوناو، روخسارو، دیمی ئهوی به تیری زوناکی خوئی نه پیکابوو، بخوازیو، بهیینه ژیر، که مهندی ژنو، میردایه تیوه، به (خواجه نظام الملك) دا، رای سپارد، زور، به پهلو، لهز، بزواته شاری (ئیصفه هان) و، له ماوهی دوحه و ته دا، دوصه د هه زار، دیره هم کوکاته وهو، بی هینی بو خه رجی ئه و زه ماوه ندوو، شایه.

خواجهش له سه ر ئه م فه رمانه، له ریگه ی شاری (دینه وه ره وه) به ره و (ئیصفه هان) ده که ویته زی به هه لکه وت له ناوچه ی دینه وه را، ده بیته میوانی، میوانگرو، که له پیاویکی، به کیك، له ئاواپه کان، دیاره ئه م پیاوه کورده، به پیی دابو، نریتی له میژینه ی گه لی کورد، ئه وه ی له ووزهو، توانایا، ده بی ده رباره ی ریزو، به گه و ره گرتنی (خواجه نظام الملك) دا، به جی دینی، پاشان، به راشکاوی لئی ده پرسنی، چونه، خواجه ه، وا، به په له، ده گه ویته وه بو (ئیصفه هان)؟

خواجهش له وولاما، ده لی: کاریکی زور پیویست بو سولطان هاتوته، به ره وهو، نیازی به دوصه د هه زار دیره هم هه یه، کابرای خانه خوئی وه زیر، ده لی: گه و ره م من ده توانم ته نانه ت چوارصه د هه زار دیره همیش بده مه خزمه تتان، به لام، به مه رجیک، ئه ویش ئه مه یه، من پیاویکی پیرو، زورهانم و، نیرینهش ته نیا ئه و کورم هه یه، ئه گه ر، بیلن بجیته خویندنگه ی خه طو، به سه را، گه بیشتنی سامان و، پیتاکی خه لک له لایه ن میریوه، چونکو تا ئیستا به پیی یاساو، زاکونی میری، ئیمه ی وه رزیرو، پالو، سه پان، له خویندن، بی به ری بوین، خواجه نیظامیش، ده س به جی چه پهریک، به ره و، (به غدا) ده خاته ریو، شای سه له جوقی له م مه به ستو، کاره ساته تی ده گه یه نی، شای سه له جوقی کاتی چاوی به ده سنوکه ی جواجه ده که وی، زور، توره ده بیو، له بهر خویه وه، ده پزمینیو، ده لی: ئه گه ر، ئه مه گی ئه م چه ندسال خزمه ته، که خواجه، له پیناوی من و، باوکم، دا، کردویه تی، نه بواپه، به لایه کم به سه را، دینا، ئه وپه ری دیار نه بواپه، خواجه نازانی من نیازیکم به سامان و، مالی وه رزیرو، خه لک نی یه: چون ده کری من کوزه وه رزیریک بنیمه بهر خویندن و، پاشان کاری میرایه تی خه لکی پی بسپیرم ئه وسا که، کاریکی

نالہ بارو، ناحہزی لی رو، بداو، خہ لکی خاوهن ئیمان بکہ ونہ، سہر کوٰنہ کردنی من و، بیژن، برّوا، مه لیک شا، بو، پولو، پارہو، دراو، زانستو، خویندن کہ ہہر ہی خاوهن رہ سہن و، بنہ مالہ ناو، دارہ کانہ، و تایہ بہ تی ئہو کہ سانہ یہ، لایہ نگر و، کار بہ دەستی میرین، دایہ دەس کورّی ئہم بنہ مالہ بی ناو، نیشانانہ ۱ بو خواجہ ی نووسیوہ، مہوئیستہو، بہرہو، ئیصفہ ہان بکہوہری یاقوتی حہمہوی لہ کتیبی (معجم البلدان) دائراوی سالی ۶۲۳ھ - ق، دا، لہ ژیر ووشہی (دینہوہرا) دہنووسی: دینہوہر، یہ کیکہ لہ شارہ کانی ہہریمی سہر بہ ولّاتہ شاخاویکان و، کہوتوتہ نریک شاری (قرمیسین - خورمہشین) واتہ: کرماشان - کورماجان) ی ئہ مروہ.

گہ لیک مروی ہل کہوتوو، ناوداری تیدا ہلکہوتووہ، کہ ہہر بہ (دینہوہری) ناسراون، دیارہ ئیمہ (محمّدپور) لہ لاپہرہ کانی داہاتودا، باسی ئہو، ناودارہ کوردانہش دہ کہین و، ناویان دہ خہینہروو:

ماوہلی (دینہوہر) و، (ہمہدان) ۲۵ فرسہ خہ، تا شارہ ژور، یان شارہ زور، ۴ قوناغہ، پان و، بہرینی ئہم شارہ سییہ کی شاری ہمہدانہ (۱) بہ لام خہ لکہ کہی لہ باری خوشرووی و، میوانداری و، دەست و، دل، والایی و، زانست و، پیشہوہ، گہ لیک لہ خہ لکی (ہمہدان) لہ پیش ترن، ہہ لبت کورّی حہوقہ لیش (ابن الحوقل) بہر، لہ حہمہوی واتہ لہ چہرخی چوارہ ما، ہہر ئہم بیرو، زایہی دہر بریوہو، دہلی، دانیشتوانی (دینہوہر) فرہ فرہ لہ دانشتوانی (ہمہدان) زاناترو، باشترن: دیارہ ہیندیک لہ گہروک و، ولّات ناس و جوگرافیا زانہ کانی ئہو سہر دہمہ، ماوہلی دینہوہر و، ہمہدانیان بہ ۳۰ فرسہ خ، داناوہ، نہک ۲۵:

۱ دیارہ، دوکتور حہسہن صہدر، بہ لاغی، لہ کتیبی «حقوق زہن دہر ئیسلام» دا، ئہم مہ بہستہی (کہ خویندن تایہ بہ تی دہر باریان و، کار بہ دەستہ کانی نریک شا بووہ) داوہ تہ پال ئہ نو شیروانی عادلئ ساسانیوہ:

كوردو كورمانج

راسته ئەمرۆ، لە سەرتاسەری ناوچەو، هەرێم و، شارە كورد، نشینه كسانی، ئێران، تورکیا، عێراق، سوریا، ئێرەوان، تفلیس، و جینگە كانی تر، داكە بە كۆمەل، یان تاكو، پرژو، بلاوی، كوردیان، تێدا، دەژی، ئەم دو، ووشە یە (كوردو، كورمانج) یەك واتا، دەدەن و، بە زاراوەی زانستی، پێیان دەگوتری هاو، واتا) مترادف: واتە: كاتی دەگوتری كورد، هەركورمانجەو، كاتیکیش، كورمانج دەگوتری، یان دەنوووسری، هەرمەبەست كورده، هەلبەت لە زۆر شوینا، پتر، ووشە ی (كورد) بوته باو، وەك ولاتی ئێران و، عێراق و، ئێرەوان و لە هیندیك ولاتی وەكو تورکیاش، دا ووشە ی (كورمانج) یان كورمانج بوته باوو، تەنانەت لە هونراوو نوسراوەی گەلیك لە زاناو، پسپۆزو، بلیمەتە كانی ئایینشا، وەك مەلای جزیری، فەقیی طەیران، مەلای باتی، عەلی تەرموکی، ئەحمەدخانی و، هیکەش، پتر (كورمانج) دەكەوێتە بەرچاو، تا ووشە ی (كورد)

زەنگە هۆی سەرەکی ئەمەش كە دیارە لە دوای ئایینی پیروزی ئیسلامەو، زیاتر پەرهی ساندۆه، ئەم هەموووە نیوہ نت كەو، دروودە لەسە ناحەزو، ناخۆشە بی كە لە لایەن نەیارو، ناحەزە كانی گەلی كوردی ئاری نەژادەو، بویان هەل بەستراوەو، تەنانەت خراونەتە، نیوكتیب و، نوسراوە ئایینیکانی شەو، بۆنەتە قولە چوماغی سەركوت كردن و، پێشیل كردنی مافی زەواو، خودایی ئەم گەلە، لە درێژایی میژوی پر لە شانازی و، خۆبەخت كردنیان، دا، ئەمە، تا دەگاتە سەردەمی

فرمان زه وایه تی که مال پاشا واته: (ئاتاتورک) ئاشکرایه، دواى ده کارهینانى فیلو،
 ته له کهى تايه به تی خوئیى و، گرتن و، له سى داره دانى ده یان زابه رى دینى وهك شیخ
 سه عیدی پیران، و شیخ، عبدالقادر شه مزینى، و، کوره هه لکه وتوه کهى و، دوکتور
 فوئاد وهیکه ش، وه ههروه ها قه لاچو کردنى خه لکه بى تاوانه کانى ئەم گه له، له گشت
 شارو، شارو لکه و، گوندىکى کورده وارى دا، که به راستى میژو، له گیرانه وهى
 سه رى شه رمه زارى، دا، ده نوینیو، ده مى له گوډه که وى و، په نجهى نووسینى
 ووشک ده بى که چون ئەم هه موه ژن و مندالو، پیرو، زوره هانه یان به و، زستانه توش
 و سه خله ته، له چیا کانى ئارزات و، ئاگرى داغ ده په ستاوت و، له ئەشکه وته کانیشا
 ئاگرو، قانگیان ده دان ۱ دواى ئەوه به پینى یاسای کاتى، به سه رزارد، هینان و
 نووسینى ووشه ی (کورد) قه ده غه کراو، به سوچ و، تاوانیکى زور ده ژمیر درا،

دیاره ئەم تاوانه تا ماوه ی سالیك له مه و، بهر، له لایه ن میریى ئەو ولاته وه
 هه ر به ریه، ده چوو، ده یان که س، له خویندکارو، ماموستا و، زانایه کانیان به م
 تاوانه گه وه ره به، که ده یان گوت (من کوردم) یان (تو کوردی) یان (فلانه که س
 کورد، بووه)؟؟ له به ندىخانه پر له ئەشکه نجه کانى ولات توند، ده کرد؟!

جا، به م هوپه وه، کورده کانى ئەو، ولاته له لایه که وه نه یان ویستوو، بکه ونه،
 بهر تیری ئەم گشته، ته وس و، توانج و، نیوه نته که یه ی که بو (کورد) دا، نراوه، له م
 لایه شه وه، گوتنه که شى، که ده بووه بارى سه ربارى هه موه ده رده کانى تری
 نه ته وه یی کورد، و به م تیره ژاراوییه له جوم و جول خرین.

له ئاکاما، هاتنه وه سه ر ئەم ووشه زه سه نه (کورماج) که کورد بهر، له تیک
 هه لچوون و شهزو، بهر به ره کانیه ی، ئاشورو، که لده و، ئارامى و، شه رمه نى دا،
 کردویانه و، هه رکام له م هوزانه، ناویکى پر له ئازایه تی و، بویریان، بوگه لى (ماد) ی
 باپیره گه وه رى ئیمه، داناوه و، به م بوئه وه، له شه ره کانیان دا، پتر یاسى ئازایه تی
 خوشیان کردوه و، رایان گه یاندوه و، که چون ئەم هوزه ئازاو، دلیره یان، له به ره کانى

۱ دیاره، کورد، زورجار، توشى ئەم به لایه بووه، که کوشت و، به کانى به عیش هه ر نمویه که له م
 هیر شه درن دایه، به لام، کورد هه ر خوئى گرتوووه، تا ئەم روش، هه ر ماوه ته وه و، هه ر ده شمینیته وه

شەردا، تىك شكاندوۋە. ئەمە كە گوتمان (كورمانج) بەر لە ووشەى (كورد) بوۋە، بەم، بەلگانەى خوارەو ە: رآسته زانای بيلمەتى روس - مینوروسكى، دەر بارەى ووشەى (كورمانج) ەو، دەنوسى:

ئەم ووشەى، لە سى بەش (۱) كور، كورت كراو ەوى «كورد» (۲) مان، كورت كراو ەوى (ماناىى) (۳) ج، پاشگرى ە پال دان (نيسبەت) پىك ەاتو ەو، ووشە كە (كورمانج) داگرى ناوى دو ەوزى گەورەى (كورد) و (ماناىى) ەو، ئەمەش دواى شەرو، پىك دا، دانىكى چەن سالە، لە نيوان، ئەم دو، گەلە دا، كە پاشان بونە ەاوالو، دراوسى ە كتر، پىك ەيندراو ەو، ووشە كە بو ە ناوى ئەو، دونه تەو ە،^۱ بەلام كاتى ئيمە دەروائينە، بارى بىرو، رآى ئايىنى گەلى (ماد) تەنانت بەر لەو ەى، فرمان زە ە تىكى ەاوبەش و، بەزاو، تەگبىرى (حوكومەتى شورآى) پىك، بىنن، سوروشت پەرس ت بوونو، مانگ و روژ (مىهر - مىر - شىدا، و مانگو، مانزو، مانج) يان، دەپەرس ت و، (بە پىچەوانەى سامى نەژادە كان، كە بوت و، خوداى دەستكردى خويان دەپەرس ت)

خويان بە كورو، نەو ەو، نە تىژ ەو، خولقاوى مانگو، روژ (روش - روچ و روژ) دا، دەناو، شانازيان پيو ە كرد، تەنانت كاتى زەردوش ت (زەردووشتر) پەيام ەينەرى خواىى، بو ە تەو ە كەى خوى، واتە: (ماد) كە كتيبى ئاويستاش ەەر بەم زمانە بو ە: چونكو حەق تەعالى، لە قورئانى پىروزا دەفەرموى [وما أرسلنا من رسول إلا بلسان قومة]^۲ ئايەتى واتە: ەمو پەيامبەرە كانمان، بو سەر ەوزە كانيان، ەەر بە زمانى ئەوان ناردو ە. ديسانەو ە، دەگەل ئەو ە شائايىنە كە يان ەرگر تىبو،

ئوگرى و، ئەوينى مانگ و، روژ پەرس تيان، لە ژىر، سىبەرى ئەم ئايىنە دا، بە ناوى زور، وانى و شىدو، مىترا، دا، دەنواندو، دەپاراست. تەنانت ناوى (كوروش) سەر ئالتهى زنجيرەى شاكانى ەخامەنىش، كە داىكى ناوى (ماندانا)

۱ ەلەت ماناىى ە كان، لە دەورو، بەرى زرىبارى «چى چىست» واتە: وورمى ئەمرو دا، بوون:
 ۲ ئايەتى ۴ سورەى ئىبراىم: تەواو ە كەى [الَّذِينَ لَهُمْ، فَيُضِلُّ اللَّهُ مَنْ يَشَاءُ، وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ:]

و، ماد، بووهو، ئەم ناوه له لایەن شواینکی باوکی (ماندانا) وه، لهو، نراوه، مادیو، کوردی، یه که من (محمەدپور، داشبەندی) ئەم باسەم له لاپەرە ی ۲۲۵ ی کتیبی (ئاداب و، رَسومی کوردان) چاپی سالی ۱۳۷۰ کۆچی هەتاویدا. هیناوهو، ئەمەش کورتە ی ئەم نووسراوه یه:

کاتی، هارپاکی وهزیری شای «ماد» ئەم منداڵه تازه له دایک بووی «کوروش» له لایەن شاوه، پی سپیرا، بوئەوه ی زینده به گوری کا، یان بی کوژی، ئەمیش به دو، هۆ، خو ی له، له ناوبردنی ئەو منالە بی تاوانه بوارد، یه که م: ده یه ویست رای گری و، گه وره ی کاو. توله ی کوزه که ی خو ی که به دەس شا، کوژرا بوو، گوشته که شی به، برژاوی دەرخواردی ئەوان (وهزیر) درابوو، بکاته وه، که توله شی هەر، به کوروش لی سەنده وه.

دوهەم: گەریکی نەبوو منالیکی بی تاوان، له خوژاوا، به بونه ی خه ویکی بیندراوی شا، که هه مو منالە کانی ئەو ساله یان، له ناو، برد، له نیوچی، ئەوه بوو، ئەم منالە ی دا، دەس شواینک له شوانه کانی شاو، پینی ووت گه وره ی که، به لام که س به م کاره ساته نه زانی. شوانه ش به خوشحالیوه. کوزه که ی برده وه مال. ژنکه ی کاتی دیتی، وا، شوکه ی کورپه یه کی به باوه شه وه یه، به سه رسامی و، بی باوه رییه وه، گوتی، ئەم منالە ت له کوی هیناوه،؟! (ئەوه شمان له بیر نه چی، که ژنی شوانه، تازه منالی له دەس دابوو، هیشتا مه مکه کانی پر بوون له شیر) ووتی: خوا، پیی داوم (کور، روشه) کوژی، رۆژه، پاشان، وشه که سوواو، بووه (کوروش - کورش، کوژ، رهش) دیاره ئیستاش ئەم ناوه (کوژ، رهش) له کورده واری دا، بو مروو، پیایوی ئازاوا، دلیر، ده کار، ده کری: و: (سيفُ القضاةِ قاضی) هۆنەری ناوداری کورد، له هه لبه ستیکا ناوی کوژی رهش ده باو، ده لی:

کورد، نابی بترسی له زیندانو، داروچیو - بووژی هه رایه، کوری ره شس، کچی دزیو -

ئاشکرایه ئەم ناوه و (کورمانج) و، خو به کوژی مانگ و هه یف زایننه، هه ر به ماوه ی به ر له ئایینی زه رده شتو، سه ر ده می ئەوانه وه، نه به ستراوه ته وه به لکو ئەو

قوناغانه‌ی بریوهو، ته نانهت خوئی گه یاندوته، ناوهندی سه‌ر ده‌می ئیسلامه‌تی و له‌و ساوه تا ئه‌مروش هر خوئی پارازتووه‌و، ئیستاش هوژیکی گه‌وره‌و، ئازاو، دلیری کورد، که به ده‌یان پیاوی گه‌وره‌و، زاناو، لی هاتووی وه‌ک هه‌مزه‌ئاغا) و (مه‌لا خه‌لیلی گورثومر) یان لی هه‌لکه‌وتووه‌ هه‌ر ناوی کورزی مانگ واته (مه‌نگور) مانگ کور، ماوه‌ته‌وه، به‌م پییه‌ ده‌توانین بیژین، ناوی (کورماج) یان کورمانج، کورماژ مانگ کور، هر له‌و ساوه، که نه‌ته‌وه‌ی (ماد) خوای ناسیوه‌و، مانگ‌و، روژی په‌رستووه، شان به‌شانی ئه‌م نه‌ته‌یه‌وه، هاتووه‌و، له‌هیچ قوناغیک، له‌قوناغه‌کانی ژیا‌نی دا، لینی هه‌ل نه‌براهه‌ زه‌نگه‌ هوئی هه‌ل بژارددنی (مانگ) و خو به‌کور زانی‌نی ئه‌میش زیاتر به‌هوئی جوانی و، به‌چه‌ن چه‌شنه‌ خو ده‌رخستنی مانگ‌و، جارجاره‌ شارده‌وه‌ی و، خو له‌به‌ر چاو، بزر، کردنی ئه‌و بیو، ئاماژه‌یه‌ کیش بو جوانی و، زیکی و پینکی خو‌یان و، ده‌ر برینی ئه‌م واتایه، که ئیمه‌ی (ماد) کورزی ئه‌و مانگه‌ جوانه‌ین، جا به‌م هو‌یه‌وه نه‌یان گوتووه‌ ئیمه‌ کورزی روژین:

سه‌ره‌تای به‌ دیهاتنی ووشه‌ی (کورد)

هه‌روه‌ک زانای به‌ناوبانگی ئیران حوسین پیرنیا، واته‌ موشیرالدوله: له‌کتیپی (ئیرانی قه‌دیم) دا له‌ زمان (ئوسترابون) ی یونانیوه‌ ده‌گیڕیته‌وه، که ماده‌کان تا‌قمیکی به‌شان و باهو‌یان، له‌ لاهه‌کانی کور، ده‌نارده‌ نیو لیژه‌وارو، چیاو، ئه‌شکه‌وته‌کانی، ولاته‌وه‌ بو ئه‌وه‌ی بتوانن، له‌ کاتی خو‌یا له‌ به‌رانبه‌ر، سه‌رماو، سه‌خه‌تی و، توشی دا، خو‌راگرو، ئازاو، نه‌به‌ز، بنه‌ دیاره‌ ئه‌م تا‌قمه‌لاه (ماده) پتر، له‌ میوه‌و، دانه‌ویله‌ی خود، روو، خو‌رسکی لیژه‌ واره‌کانی ولات، که‌لکیان، و ده‌گرت، که به‌مانه‌یان ده‌گوت کوردو - Corduo: واته‌ ئازاو، دلیرو، جه‌نگی: ۱ له‌، ته‌ته‌له‌و، به‌ردو، خسته‌ نوسراوه‌کانی پادشاکانی (ئاشوری) ش دا‌ه‌ناوی

۱ لاپه‌ره‌ی ۷۹ کتیپی ئادابی و، رسومی کوردان، نوسراوه‌ی عه‌زیز موحه‌مه‌دپور، داشبه‌ندی چاپی تاران سالی ۱۳۷۰ کوچی هه‌تاوی

ئەم نەتەوئەيە (ماد) لە ژيەر، سەردیزي (كاردو)دا، لە گەليک شويىن دا، وە بەر چاوە دەكەوي.

ديارە ئەم ووشەيەش بەزاراوەي ئاشوري، ھەر بە واتاي ئازا، نەبەزو، شەز کەزو، بويرو. چونكو، كاتي ئاشورە كان، لە گەل مادە كانا، دەكەوتنە شەزو، ليك، دانو، پيكدانانو، زور جار، مادە كانيان، دەشكاندو، مآلو، تالآن و ساماني ئەمانيان، دەگەل خويان، دا، دەبردە بە شانازي، خو ھەلگيشان، فزو، فيشاليكي زورەو، باسي ئازايەتي ئەمانو، سەركەوتني خويان دەگيرايەو، دەيان هينا، ئەم كارە ساتانەيان، لە سەر، تەتەلە گليئە كانی خويان، دا دەنووسي، ناوی ئەم ھۆزەشيان (ماد) بە (كاردو) دەبرد، كە بە واتاي شەزكەرو، ئازايە:

يەكيك لە م تەتەلانە، نووسراوە كانی سەردەمی (سەرجوين) پادشای ئاشورە، كە بە خەطی بزماري ئاشوري نووسراوە، ووشەي (كوردو، كاردو)ی بە واتاي ئازا، بويرو، نەترس، تيدا ھاتووە

[گوردو، كورد] دوريش نيبە ووشەي (گورد) كە بە واتاي پآلەوانو، ئازايە، ھەرلە ووشەي (كوردو) وە ھاتبی چونكو بنە ماي پەيدا بووني ھەركيان ھەريە كەو، يەك واتا دەدەنە بەلام بو شويئە وونكيو، بە خەيال ليك، جيا كردنەوھي (كورد)و، (گورد) لە شانامەي (فیردەوسی طوسی)دا،

ھەر (گورد) ھینراوە، بە تیتوش لە نووسراوە چاپ كراوە كانی ئەم شانامە بە نرخەدا، ناوی (كورد) نابینري، بە تەواوەتي شیردراوەتەو، وە لاخراوە، و، زورکەسيش ھەريپی نەزانیو، بەلام ئەوانەي ئاگاداري ميژون دەزانن ھوي ئەم گورانكاري، و، گزيكارiane چي بوونو، چين، بي گومان يەكيك لەم زانا بە ھەستانە، خوالی خوشبوو، (حاجي قادر كويي) يەكە بە زمانیکی راشكاو، پاراو، ئەم راستە قانيئە، دەردە بری، و، دەلی:

(گوردی) شانامە پاکی ھەر (كوردە) كافي ئەم صافەو، كافي ئەو، دوردە ١

١ پيشەكيكي ھەژارانە: سەرەتاي كتيبي ئاداب و، رسومي كوردان. لە (عەزیز موحەمەد پور داشبەندی) وە ھەروەھا، لا پەژەي ٧٨ی ئەم كتيبە:

هه‌لبه‌ت (مه‌سعودی) ش له کتیبی (التنبیه و الاشراف) دا (کورد) به کۆزی
ئه‌سفه‌ندیاری کۆزی مه‌نوچیه‌ر داده‌نیو، هه‌ورامانیکانی خو‌شمان، خو‌یان به کۆزی
به هه‌مهی کۆزی ئه‌سفه‌ندیار، ده‌ژمیرن.^۱

کتیبی دانیشی به‌شر

له لاپه‌زه‌ی ۷۱۷ی ئەم کتیبه‌دا، که یونیسکو، چاپی کردو، له ژیر بابه‌تی
میژوی ئیسانی به‌ر له (ماد) دا، هاتووه:

گو‌تیان، به‌م هۆزانه‌ گوتراون که له هه‌زاره‌کانی دوه‌م، سیه‌می به‌ر، له
عیسی، له کوردستان، ئاذه‌ربایجانی ئەمرودا، ژیاون، نزیکه‌ی چه‌رخ‌ی ۲۳ی
به‌ر له زاین، بو‌یه‌که‌مین جار، ناوی ئەم هۆزه، له ته‌ته‌له‌کانی شای (ئاکدی) دا، وه
به‌ر چاو ده‌که‌وی. ناوی ئەم شایه، (نارام سوئین) بو‌وه، که له شه‌زی گو‌تی و،
ئاکیدی دا، ده‌کوژریو، کوتیکان ده‌س به‌ سه‌ر، و‌لا‌ته‌کانی (بین‌النهرین) واته: نیوان
دو، زینی گه‌وره‌ی (ده‌جله‌و، فورات) دا، ده‌گرن و، نزیکه‌ی ۹۱ سال، به‌ سه‌ر
سو‌میرو، ئاکید، دا، فرمان زه‌وایی ده‌که‌ن.

ئەم هۆزه‌خاوه‌ن (شا) نه‌بوون، به‌لام له نیوان خو‌یان دا، قۆله‌میریکیان هه‌ل
ده‌بژاردو، بو‌ماوه‌یه‌که‌ ده‌یان کرده فرمان زه‌وای هه‌موو، خیل و، هۆزه‌کانی
خو‌یان. له‌گه‌ل ئه‌وه‌شا، تا ئیستا بن‌چینه‌ی نه‌ته‌وايه‌تی ئەم هۆزه‌ به‌باشی بو‌ئیمه
به‌به‌لگه‌وه‌رون نه‌بوته‌وه، به‌لام ناتوانین ئیمه‌ددوان به‌م راسته‌قانی یه، دا، نه‌نین و،
نه‌لین؛ ئەم هۆزه (کو‌تی) ده‌گه‌ل هۆزی (کورد) ئەمرودا، یه‌که‌نین و، لیک جیاوازن،
ئه‌گه‌ر به‌باشی سه‌رنج بده‌ینه‌ووشه‌ی (جودی) که کیویکه، سه‌ر به‌چیاکانی
(ئاراراتی) کوردستانی سه‌ر به‌تورکیاوه‌که له قورئانی پیرویشا هاتووه [وَاسْتَوَتْ
عَلَى الْجُودِيَّيْنِ] واته، پاپۆره‌که‌ی حه‌ضره‌تی نوح، دوا‌ی نیشته‌وه‌ی لافاو،

۱ لاپه‌ره‌ی ۳۹ کتیبی ناوبراو:
۲ لاپه‌ره‌ی ۴۱ کتیبی ناوبراو.

طوفانه که، به سه‌رچای جوودیوه، ویستایه‌وه:

کیوی (جوودی) له‌گه‌زی طوفانا - که‌شتیکه‌ی نوحی له، سه‌ر، سه‌ر، دانا (هه‌ژار) تی ده‌گه‌ین که‌ کوتی - گوتی، هه‌رکوردی و، گوردی یه به‌لام له‌ زمانی عه‌رب دا بوته (جوودی) هه‌روه‌ک چون (گوندی) بوته (جوندی) - هه‌ر له‌م کتیه‌دا، ده‌بارهی (ماد) یشه‌وه نووسراوه: له‌ سه‌ره‌تای چه‌رخ‌ی حه‌وته‌می به‌ر، له‌ زاین‌دا ئه‌م هۆزه‌ میرایه‌تیکی زۆر به‌ هی‌زو، توانایان پیکه‌وه‌ناوه، که‌ له‌ سه‌ر ته‌ته‌له‌کانی میران و، فه‌رمان ره‌وایانی (تاشوری) دا، نووسراوه‌ته‌وه‌و، به‌ ناوی کوردو، کاردو: کاردوخی، قوردوخی و، ناوی تروه، باسیان لیوه‌ کراوه. اسپه‌م خونکاری تاشوری به‌ ناوی (ئاداد - نیراری) له‌ سالی ۸۱۲ی به‌ر: له‌ زاین هیرشی بردوته‌ سه‌ر کورده‌کانی لای باکوری کورستانی ئه‌مرو: ۲ هه‌ر له‌ سه‌ره‌تای میژورا، چیا‌ی (زاگروس) زیدو، نیشتمانی گه‌له‌کانی وه‌کو (لولو) و (گوتی) و (خالدی - خالطی) و (سۆبارو - هوری) بووه، لای باشوری روژ هه‌لاتی ئه‌م چیا‌یه، (عیلامی) بوون، که‌ جگه‌ له‌مان، ئه‌وانی که‌ گشتیان بنه‌چه‌که‌ی هه‌ره‌که‌ونی گه‌لی کوردن له‌ روژگاری که‌ونازا، داناوی کورد، به‌م چه‌شنه‌ بووه:

لای سو‌میری‌ه‌کان: گوتی، جو‌تی، جو‌دی): لای تاشوری‌ه‌کان: گوتی، کوتی، کورتی، کاردو. کارداکا، کاردان، کارکتان، کارداک (بوگه: لای رۆمانی و یونانی: کاردوسوی، کارد خوی، کاردووک، کاردوکی، که‌ردوخی) لای ئه‌رمه‌نی‌کان: کوردوئین، کورچیخ، کورتیخ، که‌رخ‌ی، کورخی): لای عه‌رب: کوردی، کاردوی، باقاردا، کارتایه، جوردی، جو‌دی) ۳ هه‌لبه‌ت من (موحه‌مه‌دپور) خوم له‌ سه‌ر ئه‌و باوه‌زه‌م. که‌ ووشه‌ی دیاربه‌کری ئه‌مروش وه‌کو (ئامید) هه‌رباشماوه‌ی سه‌رده‌می ماده، به‌لام (باقوردا) یان (باقاردا) گوژدراوه‌و،

اکتییی دانیشی به‌شه‌ر، لاپه‌ره‌ی ۷۱۹ به‌رگی یه‌که‌م، ئاداب و، رسومی کوردان لاپه‌ره‌ی ۳۹:

«دانشه‌ندی - موحه‌مه‌دپور»

۲۲ لاپه‌ره‌ی ۱۱۴ کتییی شه‌ره‌فنامه‌ی، ماموستا هه‌ژار:

۳ لاپه‌ره‌کانی ۱۱۵ و ۱۱۶ی کتییی ناوبراو:

بوته (به کر) و (دیار) یش که هر به واتای ولاتهو، له پیش و وشه که دا، بوو، هه یه، هر هی نه و سه رده مه یه و به گشتی واتای (ولاتی کورد) ده دن: ۱ که و ابوو، رون بووه، که ووشه ی (کورمانج) زور، به ر له ووشه ی (کورد) له نیو هوژی (مادی باپیره گه و ره ی نیمه ی کورد، دا به دیهاتوووه، هه ردک ووشه که (کورماجو، کورد) ههرواتا یه ک ده دنو، هه مو نه تهو، خیل، تیرهو، وه چهو، به رهو، کو مه له کانی نه م نه ته و یه، ده گرنه ووهو، و، هه ریه کن و، جیایی ناوی زواله تی نابینه هو ی جیاوازی بنه زه تی و، نه ته وایه تی وه نه م حه می کوردو، کورمانجین.

کۆشک و قه لاکانی دینه وهر

هه ر وه ک ابوحنیفه نه حمه د کوری داود، کور ی وه نه ند دینه وهر ی له کتیبی (اخبار الطوال) دا که له نیوه ی دو هه می سه ده ی سیهه می کوچی مانگی دا، دانراوه، ده نوسی: کاتی مأمون عه باسی له راپه زینه بی وینه که ی با به کی (خورم دین) ناگادار بوو، (عبداله) کور ی تاهیر کور ی (حوسین) که سی هه مین نه میری زنجیره ی تاهیر یان بوو (۲۵۹-۲۰۶ ه ق) که له سالی ۲۱۳ راتا ۲۳۰ ه ق پادشایه تیان کردوو به سوپایه کی یه ک جار زور و پر چه ک و چوله وه نارده سه ر (بابه ک) که نه وسا که له شاری (دینه وهر) دا خو ی سه قام گیر کردبوو. (عه بدولای له شاری (حهلوان) هوه به رهو (دینه وهر) که وته زی. له ریگادا که هیشتا ماوه لیکی مابوو بگاته دینه وهر وه له شوینیک دا که نیستاش هه ر به ناوی کوشکی عه بدولای کور ی تاهیر نیو ده بری بارگه و بنه ی شهرو خیه تی، تیدا داخست وه نیستا ده ورو به ری نه و جیگایه زهستانو، باغاتیکی گه وهر و نیو به ده ره وی نه و مه لبه نده یه.

(ابوالقاسم عبدالله) کور ی موحه مه دی کاشانی له لاپه ره ی ۲۲۱ ی کتیبی (تاریخی ثول جایتو - خودا بنده) دا که به هه ولو تیکوشانی مه هینی هه مه لی له

۱ من نه م باسه له کتیبی (پژوهشی درباره ی جهزه ری) به در یوی نووسیوه (محمود پور داشه ندی):

سالی ۱۳۴۸ هی هتاوی دا چاپکراوه، دهنووسی: علی کوری ابوالفتح شنبانی له روژی سیزده ههمی مانگی ذیحجهی سالی ۷۱۶ هق داله دینه وهر وه فاتی کرد، وه له قه لایه ک دا هر به نیوی شهنبانی که له دینه وهر دایه نیژاوه.

قه لای بزه ژو واته بزه زوود (چهم) وه ک له کتیبی فرههنگی جوگرافیای ئیران بهرگی ۵ لاپه رهری ۵۳ دا هاتوه ئهم قه لایه له نیوان باغاتیکی سهر سه وز دا بنیات نراوه که ئیستاش ئاسه واری ئه و قه لایه له سه رووی ئاوی (بزه رو) دا، وه بهر چاوه ده که وی. خشت و سوآله تیکی زور له ده ورو بهری ئه و قه لایه ده بیندری دیاره زور له م سوآله تانه له باری میژوییه وه ده چنه وه سه رده می صه فه ویکان. ئه و ئاوییه یه کیکه له گونده کانی ناوچه ی دینه وهر و ۵۰ کیلومتری باکوری روژ ئاوی شاری (صه حنه) و ۳ کیلومتری ئاوی (که ندوله - که نوله)

قه لای مردان: ههروه ک له لاپه رهری ۳۹۵ می کتیبی (کرماشاهان و کوردستان) دانراوی دوکتور مه سعوود گوئزاری دا هاتوه ئهم قه لایه له ئاوی (که ندوله) دا هه لکه وتوه. (که ندوله که سهر به ههریمی دینه وهره ئه مرؤ بوته شارؤلکه ی ناوه ندی ئاویکانی (دینه وهر) و به شی شاری (صه حنه) که که وتوته ۵۲ کیلومتری باکوری روژ ئاوی ئهم شاره و ۲۴ کیلومتری روژ ئاوی جاده ی کرماشان و (سونقوره) وه، ئهم قه لایه که وتوته سهر چیا ی (لمه) که ئهم چیا یه خوی که وتوته لای باکوری روژ ه لاتی (که ندوله) وه. به لای خه لکی ناوچه وه، واهه شه ووروبوه که (مه زوان) خه لیفه ی ئه مه وی کاتی له به غداوه رای کرد بو و هاتبوه ناوچه ی (دینه وهر)، له م قه لایه دا خوی شاردبوه و به په نامه کی له ویدا ده ژیا.

نغمی ژیرزه وینی که ندوله ههروه ک له ناو خه لکا بلاو بوته وه ئهم نغمه ش ههر یه کیک بووه، له و شوینانه ی که (مه زوان) خوی تیدا شاردوته وه سه ریکی ئه و نغم و، تونیله له دول وگه لی هانا جافر: (واته کانی و سهر چاوه ی جافر - جه فهر - جه عفر) وه هه ل گیراوه که ده که ویته لای باکوری که ندوله وه. سه ره که ی دیکه شی له دولی قه لای مردانه وه راکیشراوه. به گوته ی خه لکی ناوچه ئه و جیگایه شوینی لی شاردنه وه ی نه غدینه و حاشاردانی شت و مه کی به نرخ و ئانتیکه ی (مه زوان) بووه.

(پیره‌دار، چناری پرتهمه‌ن)

هه‌ر به‌م جو‌ره‌ی له لاپه‌ره‌کانی ۲۹۰ تا ۲۹۸ کتییی (کرماشان و کوردستان) دا هاتوو، چناریکی له میژینه‌ی ته‌مووگه‌وره‌و پرتهمه‌ن له ناوه‌ندی ئاوی (عبدالمحمد) دا که، که‌وتوته ۳۹ کیلومتری باکوری روژئاوای شاری سه‌ه‌نه‌و ۱۵ کیلومتری روژئاوای جاده‌ی کرماشان و سونقوره‌وه، خو‌ی ده‌نویی. ئه‌و داره‌ چناره‌ کو‌نترین و به‌ ته‌مه‌ن‌ترین داری ئه‌و مه‌لبه‌نده‌یه. دیاره‌ به‌ هو‌ی ئه‌و هه‌موو تیره‌گ و کو‌له‌که‌ی وه‌به‌ری دراوه‌و، ئه‌م گشته‌ تو‌ق و ئالقه‌یه‌ی له نیو‌قه‌دو ته‌مووی ئه‌و داره‌ هالین دراوه‌، نه‌م تو‌انی به‌ رزاییو و بارستاییو ته‌ستوری ئه‌م داره‌ بی‌مووئه‌ندازه‌ی بگرم‌به‌لام ره‌نگه‌ ته‌مه‌نی ئه‌م چناره‌ ۵۰۰ سال پتر‌بی. ئه‌و چناره‌ له لایه‌ن خه‌لکی ناوچه‌ وه‌فره‌، ریزی لی ده‌گیری و، بو‌ته‌ زیارتگای ئاوی (عبدالمحمد) و ئاویکانی تری ده‌ورو به‌ری ئه‌و هه‌ریمه‌.

زاناو، ناوداران‌ی دینه‌وهر

هه‌روه‌ك ده‌زانین و ئاشکراشه‌ ئه‌و خزمه‌ت و رافه‌ی زاناو خوا‌ په‌رسته‌کانی گه‌لی (کورد) هه‌ر له‌ سه‌ره‌تای ئیسلامه‌وه له‌ سالی ۲۱ کو‌چی مانگی دا ۶۴۲ - ز) تائیستا به‌م تاینه‌ پی‌روزیان کردو، ته‌نانه‌ت خودی عه‌ره‌به‌کان به‌و تاینه‌یان نه‌ کردو. به‌ لام‌ کاتی ده‌روانینه‌ هه‌ر کتیب‌خانه‌یه‌ك له‌ ولاته‌ ئیسلامی‌کاندا به‌ سه‌دان کتیب و نووسراوه‌ی زانا کورده‌ کانمان به‌ زمانی عه‌ره‌بی و فارسی و تورکی وه‌ به‌ر چاو ده‌که‌وی. ده‌گه‌ل ئه‌وه‌ش دا زور‌که‌مه‌وه به‌ ده‌گمه‌ن نیوی نووسه‌ره‌کانیان به‌ ناوی کورده‌وه‌ هی‌ناوه‌ته‌ نیو، نیوان. دیاره‌ هی‌ندیک‌ بلیمه‌ت و زانای وه‌ك (ئیمام موحه‌مه‌د غه‌زالی تووسی ۵۰۵ - ۴۴۰ ه‌ق) وه‌ هی‌ندیک‌ که‌سی تر نه‌یان توانیوه‌ ئه‌م راسته‌ قاینیه‌ بشارنه‌وه. جا ئه‌وه‌یه‌ وه‌ك ماموستا هه‌ژاری ره‌حمه‌تی و ئایه‌تو‌لله

موطه هه ريش ده گيرنه وه. ئيمام غه زالى فه رمويه تى: ١ كوشكى خاوه ن شكوى
 ئايىنى ئيسلام له سه رسى كو له كه راوه ستاوه. نه گه ر خودا وه ندى ميرى مه زن نه و
 كو له كانه ي دانه مه زران دبايه هه م كوشكه به ته واوه تى ده زوو خاوو تيك ده ته پى. نه و
 سى ديره گه نه ستوره ش برى تين له زانايانى (دينه وه رى ، ئاميدى، وه شاره
 زوورى) كورد. ئاشكرايه ئيمه ش لي ره دا به پى تو انا باسى چهنه نه ستيره يه كه له و
 نه ستيره وورشه دارانه ي گوشه يه كه له ئاسمانى ولاتى كوردستانى بهر بلاوى په ره م
 په ره م بوودا، واته: (دينه وه ر) ده خه ينه روو. بو ئه وه ي جار يكي تر زوونمان
 كر ديته وه كه ته نانه ت له م هه ري مه چوو كه دا چهنه زاناي به ناو بانگه نه ويش له
 ماوه يه كى زور كه م دا خزمه تيان به ئايىنى ئيسلام و به ريه ئاده ميزاد، به گشتى
 كر دووه.

١ - ابن السنن دینه وه رى

نه بويه كر كو رى نه حمه د كو رى موحه ممه د كو رى موحه ممه د كو رى ئيسحاق
 نيودير به (ابن السنن) يه كي ك بو له هه ره زاناو فه رمايش گيره وه گه وه ره كانى
 چه زره تى ره سوولو يه كي ك بووه، له ناوداره به رزه كانى زانستى ئيسلامه تى
 چه رخی چواره مى كو چى مانگى كه له سالى ٣٦٤ دا وه فاتى كر دووه. نه م زاته
 پيروزه چهنه كتيبى كى وه كو و (الايجاز فى الحديث) (القناعه و عمل اليوم والليلة)
 داناوه. ٢

١ ديوانى مه لاي جه زيرى شه رحى ماموستا هه زار لاپه ريه ٥. كتيبى فه ره نكي موته قايلى ئيران و
 ئيسلام موطه هه رى
 ٢ لوغه تنامه ي ديخودا پيتى نه لف ص ١٢٨٢

٢- ئەبوو بە کر موحه مەد بورهان دینه وەری:

موحه مەد کۆری عەلی کۆری حەسەن کۆری عەلی نیو دیر بە (ئەبوو بە کر) و ناسراو بە (بورهان) خەلکی دینه وەرەو بە کیكە لە زانا هەل کەوتوو ناودارە کانی سەر دەمی خووی لە فەرمايش گێرانەو هێ حەزەرەتی رەسوولدا. ئەم زاتە لە سالی ٣٤٩ دا لە دینه وەرەو دە چیتە شاری (بەغدا) و، تا کو تایی تەمەنی پر پیتی لەوی دە میننی تەو. ١

٣- ئەبوو جە عفر موحه مەد دینه وەری نە حوی

ئەبوو موحه مەد جە عفر کۆری هاروون کۆری ئیبراهیم زانای بە ناو بانگ و، و نیو بە دەرەو هێ کوردە بە یه کیك لە ماموستا بلیمە تە کانی سەر دەمی خووی لە زانستی (نە حوی عەرەبی) دا نراو. شاذانی (نە حو) زان لە سالی ٣٤٤ دا لە زمان ئەمانەو هێندیک بیرورای سە بارەت بە بابە تە کانی ئەم زانستە دەر بریو. ٢

٤- ئەبوو عەبدو لا دینه وەری:

ئەبوو عەبدو لا موحه مەد کۆری عەبدو لخالەق دینه وەری بە یه کیك لە هەرە پیاو هەو رەو خواناسە کانی سەر دەمی چەرخی چوارم ژمیر دراو. ٥٠ دەر بارە ی ئەم شە خصە بە م جوورە نو سراو. (هُوین اَجَلُ الْمَشَايخِ وَ اَكْبَرِهِمْ حَالًا وَ اَفْصَحِهِمْ فِي عُلُومِ هَذِهِ الطَّائِفَةِ) ئە بوو، ئەبو عەبدو لا لە شاری (دینه وەر) دا هاتو تە دویاوه، بە لام بو پەرە پنی دانی زانست زور جیگا گە راو و پاشان هاتو تەو هێ شاری دینه وەر و لە سالە کانی نیوان ٣٧٠ - ٣٨٠ دا هەر لەوی وە فات دە کا.

١ تاریخی بەغدا ج ٥ ص ٨٢ مشاهیر کورد بابامردوخ ص ١٧
٢ معجم الادباء ج ٧ ص ٢٠٥ مشاهیر ١٨

ئەمەش يەككە لە فرمايشە جوانە كانی ئەوان: ئەگەر لاوگەنجك لە گەل
پیاوی گەورەدا بێتە هاوال و هاودەم، ئەو دەبێتە هۆی خوشبەختی ئەو و نیشانەى
گەورەبى ئەمان.^۱

۵ - ابن مېھران دینەوهرى:

ئەبوو بەكر ئەحمەد كۆرى حەسەن كۆرى مېھران زانایەك بوو، لە زانا
ناوچارە كانی كوردی خودا پەرست و چازانى سەردەمى خوێ، ئەو زاتەكە لە سەر
رەوشتى (ئیمام مالیک) بوو، لە زانستى جوان خویندەنەو، لیک دانەو، شە، واتە:
لیك دانەو، قورئانى پیرۆزیشا گەلیك بە دەسلات و خاوەن را، بوو. لە سالى
۳۸۱ دا وفاتى كردوو. لە نووسراوە كانی ئەمان ئەم كتیبانە ماوون: *الشمائل فى
القرآات، الغایة فى القرآات، كتاب سجد القرآن*^۲

۶ - محمد ابن عبداله دینەوهرى

محمد كۆرى عبداله كۆرى مېران، زانایەكى گەلیك نیو دیرو بە دەسلات
بوو، لە زانستى فرمايشە كانی حەزرەتى رەسوولى خوشەویستا. دواى كوتایى
هینانى زانستە كانی ئەو سەردەمە لە (بەغدا)دا، نیشته جى دەبى و دەست دەكا بە
گوتنەو، یانە (درس) ئایینى كان و فرمايشە بە نرخە كانی حەزرەتى رەسوول.
پاشا رابواردنى تەمەنیکى پرییت لە سالى ۲۸۸ دادنیا جى دیلی و، رووده كاتەو
بەر قاپیکەى زاتى بارى^۳

۱ طبقات الشعرا ص ۱۸ بابامروخ ج ۱

۲ هدیه العارفين ج م ص ۶۷ مشاهیر كورد بابامروخ ص ۱۹

۳ تاریخى بەغدا ج ل ص ۴۳۲ مشاهیر ص ۹

۷- نه بوو عهلی احمد دینه وهری:

نه بوو عهلی نه حمه د کوری جه عفر خه لکی (دینه وهر) به یه کیک له هره زاناو هیژا هه لکه وتووّه کانی زانستی ئیسلامه تی چه رخی سیهم به تایه بهت زانستی (نه حوو) نه ژمیر دراوه. له شاری (دینه وهر) وه زووی کردوته شاره کانی (به صره) و (به غدا) وه به لای (مازه نی) (موبه زده) وه، کتیبی (الکتاب) ی سیه وه ی هی ده خوینی و له ویشه وه ده چی بو (میصر) و تا کو تایی ژیانی له ساله کانی ۲۹۰-۲۸۹ دا خه ریکی دهرس گوته وه ده بی: نووسراوه کانی بریتین له کتیبی: (اصلاح المنطق) المهدب فی النحو (وه ضمائر القرآن)

۸- ابوبکر کسائی دینه وهری:

نهم خواناسه زاناو به ناو بانگه فه قیو شاگردی شیخ جونهدی به غدایی بووه که له سالی ۲۹۷ دا وه فاتی کردووّه. مه ولانا عبدالرحمن جامی له کتیبی (نفحات الانس) دا دهرباره ی نهم زاته وه دنوسسی: نه بوو به کر که سائی خه لکی (قوهستان) ی ئیراق بووه. دیاره قوهستان وهرگه راوه ی (کوهستان) ه چونکه له سه ره تایی ئیسلامه تی دارناوچه شاخاوی کانی ولاتی ئیمه یان وه ک کوردستان، کرماشان، دینه وهر و هیتریان به (قوهستان) جیبال (جبال) داده ناو تا (اصفهان) و شاری (زی) (دامه غان) بیشان به (ئیراقی عه جه م) داده نا. (شیخ جونهدی) دهرباره ی که سایی دینه وهریوه ده لی: نه گهر نه بوو به کری که سائی له عیراقدا نه بوایه من له وی نه ده مامه وه. دینه وهری بهر له شیخ جونهدی کوچی دواپی ده کاو، ههر له (به غداش) به خاک ده سپیر دری^۱

۱ نفحات الانس ص ۱۲۷ مشاهیر ج ۱ ص ۱۱

۹- ابوبکر ضرباب دینه وهری:

ئەبوو بەکر ئەحمەد دینه وهری پاش رابواردنی تەمەنی لاوەتی چۆتە شاری بەغدا و دوای تەواو کردنی زانستە ئاینیەکان هەر لەوی دەست دەکا بە گوتنەوی زانست (حەدیث و ئەخبار) دیارە ئەم زاتەش یەکیک بوو لە زانا بەناو بانگە هەلکە و توووەکانی زانستی فرماییشی حەزرەتی رەسوول. ئەم زاتە لە ساڵی ۳۲۸ داکوچی دوایی کردووە^۱

۱۰- صائغ دینه وهری

ابوالحسن عەلی کۆزی سەهل، ئەم پیاوێ خۆناسە گەورە یە بە یەکیک لە زاناکانی بەناوبانگی ئیسلامەتی سەر دەمی خۆی دا ناسراو. شیخ ابوالحسن (قەرانی) و ابوعثمان (مەغریبی) بەلای ئەمانەوێ دەرسیان خویندووە، ئەبوو عوثمان دەربارە ی دینه وهریوێ دەلی: هیچ مەروێ کەم لە صائغی بەسام و هەببەتر نەدیوێ کە ئەمەش لە خواوێ بوو. دینه وهری پاش ماوێ یەک زوودە کاتە ولاتی میصر و هەر لە وێش لە ساڵەکانی ۳۳۱-۳۳۰ دا وەفات دەکا.^۲

۱۱: ئەحمەد، کۆری مەروان، دینه وهری:

ئەم زاتە، بە یەکیک لە زاناو، خوا پەرەستە گەورەکانی سەر دەمی خۆی دانراو، دینه وهری کە لە سەر، زەوشتی (ئیمام مالیک) بوو، لە زانستی حەدیش دا، دەستیکی بەرز ی هەبوو. ماوێ یەک لە شاری (ئەسوانی) میصر، دا کارو، باری داوهری نیوان خەلکی لە لایەن میریو، پیتی دەسپێردیو، کاری دەرس

۱ تاریخی بەغدا ج ۴ ص ۴۲۷ مشاهیر ص ۱۲

۲ تفحات الانس ص ۲۶۲ - مشاهیر کرد ص ۱۳

گوتنه و ههش ههه به ریه دهبا، تا نه وهی، پاش زابواردنی ته مه نیکی پر خیرو، به ره کهت. له سالی ۳۳۳ دا، وه فات ده کاو، هه ره له شاری (ته سوان) یشدا، ته رمه پیروزه کهی به خاک ده سپیردری: یان له شاری (قاهیره) دا: کتیبی: الْمَجَالِسَةُ، جَوَاهِرُ الْعِلْمِ فِي الْحَدِيثِ، وَ مَنَاقِبُ إِمَامِ مَالِكٍ، وَ مَحَاسِنُ النَّوَادِرِ، وَالْآثَارُ، له ۲۵ بهرگ دا، له م زانا کورده خواناسه وه، به جی ماون:

۱۲ - ابوالعباس نه حمه د کوری محمد دینه وه ری:

ابوالعباس یه کیکه له زانا به ناو بانگه کانی خواناس و بلیمه تی گه لی کوردی سه رده می خوی، ماوه یه کی زور ده گه ل خواناسه نیودیره کانی وه کوو (یوسف) کوری حه سن، عبدالله کوزی (خه راز) ابوالمحمد جه ریری، ابوالعباس کوری (عه ط) دا روژگاری بردوته سه رو به دوا هه مین په له ی خواناسی گه ییشتوه. دوا یی ده چینه شاری (نه یشابووری) خوراسان و له وی دا خه ریکی رینوینی خه لک ده بی. له کوتایی ته مه نی پریتی دا دچینه شاری (سه مه رقه ند) و، له سالی ۳۴۰ دا فه رمانی خوا به جی دینی و کوچی دوا یی ده کاه یه کیک له کتیبه به نرخه کانی ته م زاته کتیبی (القناعه) یه. ۱

۱۳ - شیخ نه حمه د نه سه وه دینه وه ری:

شیخ نه حمه ده ره شه، خواناسیکی که م وینه و پاریزگارو هه لکه وتوویه کی بیهاوتای کورد بووه. له ره وشتی خواناسیشدا سه ر زنجیره ی خواناسانی سه هره وه ردی کورد بووه له لایه ن شیخ مه م شاد دینه وه ریه ئیزن و ئیجازه ی رینوینی خه لکی دینه وه ری، پی دراوه ۲ ۱۴- ته بو به کر، کوری، داوود، دینه وه ری:

۱ طبقات الکبری ص ۱۲۱ کشف الظنون ج ۲ ص ۲۹۵ مشاهیر ج ۱ ص ۱۵
 ۲ مه ناقیبی نه حمه دیه ص ۲۶۷. مشاهیر کورد ص ۱۵

ئەم زاتە پېرۆزە لە پياو چاكانى خوابى خەلكى دىنەوەر بۆو. كە پاش ماوہ يە كى زۆر دەرس دانەوہى فەقىي و خوئىدكارانى دىنەوەر: دەچىتە شام و لە ويدا دەمى نىتەوہو. دەگەل خوئاناسانى وەك ابوبكر (روقاقى) ابو عبدالە (جەلا) دا دەبىتە ھاوال و ماوہ يەك دەگەليان دا رادەبىرى. ئەم زاتە دەستى يارمەتى بۆلاى ھىچ كەس راناكىشى و بە دەست و زندو باسكى خوئى ژيانى روزانەى وە دەست دەخا. يە كىك لە ووتە بە نرخەكانى ئەم زاتە ئەوہ يە: ميعدەى مروث شوئىنى خواردەمەنى يە. ئەگەر شتى حەلالى بچىتە ناوہ وە توئانا و ھىزى خوئاپەرستى لە مروثا گەشە دەكاو پەرە دەستىنى. بەلام ئەگەر شتى حەرامى تىكرى ھوى نافەرمانى لە مروث دا پەرە دەستىنى. ئەگەر شتى گومان لىكراوى تى كرى رىنگاى راستەقانى خوا پەرستى وون دەبى. دىنەوہرى لە سالى ۳۵۰ دا پاش زا بواردنى صد سال تەمەن، كوچى دوايى دەكاو لە (شام) دا بە خاك دەسپىردى. ۱

۱۵ - قاضى ابوالقاسم يوسف گەچى دىنەوہرى

گەچى كۆرى ئەحمەد كۆرى يوسف ھىزاو زانايە كى كوردە، كە لە سەر مەذھەبى ئىمامى (شافىعى) بۆو. ئەم زاتە، كوردەوہ و زانستى شان بە شانى يە كتر ھاوتۆتەوہ. شارى دىنەوہرو ناوچە بە تىشكى ھەتاوى ئەو روون بووتەوہو، ئەو ھەرىمە بووتە ناوہندىكى گەورەو خوئىدنگاى ھەموو زانستە ئىسلامىكانى ئەو سەردەمە. زۆر زاناي وەك كۆرى (قەطان) ابوالقاسم (دارە كى) ابو حامد مەرەزى (مەرەزى) لە خزمەتى دا ماونەتەوہو بوئىر بوئى زانست لە خزمەتى دا بە چوك داھاتوون. كاتى شىخ ابوعلى حوسىن كۆرى شوغەيب (سەنجى) لە خزمەت شىخ ابو حامد (ئىسفەرايىنى) ئىجازەى ماموستايەتى وەر دەگرى و دەگەریتەوہ ولات و دەبىتە ميوانى (قاضى گەچى) دەربارەى چەند مەبەستى گرىنگى زانستى (كە لام)

۱ نفعات الانس ص ۲۰۰ مشاھىر ج ۱ ص ۱۶

و (مه نطق) و هیتر ده گه لی دا، ده که ویتنه، ووت و، ویژ و ده مه ته قیوه. بوی دهرده که وی که قاضی وه کوو، مه له وان و دهریا بازیکی کارامه له نیو دهریای زانسته کانی ثایینی دا هپی مه لی ده کا، پیی ده لی: ماموستا: زانست و هیژایی به به، ژنی تو جزاوه؟ به لام ناوو ناودی ریکه ی به شیخ ابو حامد (ئیسفه رایینی) برآوه قاضی له وولاما، ده فهرموی: (حَطَّتْنِي دَيْنُورْدُ وَ رَفَعْتَهُ الْبَغْدَادُ) واته دینه وهر منی چووکه کردو ته وه و به غداش ابو حامیدی گه وره کردو ته وه. قاضی کتیبی به نرخسی یه ک جار زور هه بووه. به لام به داخه وه وه ک، زور به ی. ماموستا، نووسه رانی کوردی دیکه ی نه و سه رده مه و بگره تا ده گاته ئیستاش له بهر بی خودانیوو بی که سی بوته خوراکی مشک و جیگه ی نانه وه ی ته ونی جالجالو که و، له ئاکاما، نه که و تونه ته، دهس خه لکه وه. قاضی سه ره رای نه م گشته کارو باره ی دهرس گوتنه وه یه ماوه یه کی زوریش نه رکی داوهری شاری (دینه وهر) و ناوچه ی به نه ستوو ه بووه. دیاره بویه پیی گوتراوه (قاضی گه چی) چوونکو باوکی قسل و گیچ، فروش بووه. نه م زاته هیژایه له ۲۷ ی مانگی ره مه ضانی سالی ۴۰۵ کوچی مانگی داله لایه ن خوانه ناسه کانی نه و سه رده مه وه ره شه کوش ده کری و بارگه و بنه ی پی به ره و مالی هه میشه بی تیک ده ندری. ۱

۱۶ ابوسعید دینه وهری:

ابوسعید نه صر کوزی یه عقووب نیو دیر به (به غدایی) یه کیکه له پیاوه زانا کانی سه رده می خووی به تایه بهت له زانستی لیک دانه وه ی (خه ون) دا. نه م زانا کورده ماوه یه کی زور له شاری (نهیشابوور) دا کاری داوهری دیوانی سولطان عین الدوله (محمود سبوگ ته گین) (۴۲۱ - ۳۷۷ ه ق) هه بووه، و. به سه رگشت کاره کانی دهرباردا، راگه ییشتوو ه.

۱ وقیات الاعیان - ابی خه له کان ج ۲ ص ۳۴۸ مشاهیر ج ۱ ص ۲۱

ته نانت ئه وهنده جيگه‌ي مومانه‌ي سولطان بووه كه هه موو نامه نهيني كاني نيوان شاه و خه ليفه‌ي به غدا (القادر بالله ۳۸۹-۴۲۲ هـ ق) به دست ئه و نووسراونو، ولايمان د راوه ته وه. دينه وهري چهند كتبي به نرخيشي وهك (شمارالانس في تشيهات الفرس) (زوايع التوجيهات في بدايع التشيهات) (تعبير القادر) نووسيوه. ۱ دياره وهك له كتبي (هدية العارفين) دا هاتووه ابوسعيد له سالي ۳۹۷ دا وه فاتي كردووه.

۱۷ - ابوبكر محمد مكري دينه وهري:

ابوبكر محمد كوري مظفر كوري عهلي زانا و ماموستايه كي چازاني زانستي جوان خويندنه وهي قورثاني پيروز و ليك دانه وهي ثايه ته كاني كه لامي خوداو، فه رمايشه كاني چه زره تي ره سوولي خوشه ويست بووه وه له سالي ۴۱۵ دا پاش رابواردني ته مه نيكي پر له خيرو، به ره كهت، بارگه و بنه ي بومالي هه ميشه يي تيك ناوه و خودا حافيظي له گه ل و نيشتمانه كه ي كردووه.^۲

۱۸ - ابونصر احمد دينه وهري:

ئه حمه د كوري فه ره ج خه لكي دينه وه ره له شاري ناوبراو داها توته دونياو، له شاري به غدا وه فاتي كردووه ئه م زاته پيروزه پياويكي گه ليك خواناس و خاوه ن خوو، خده ي باش بووه، و له زانسته كاني ثاينيش دا دهستيكي به رزي هه بووه. (فخرالنسا شهده دينه وهري به ناوبانگيش كه نيشك و دهست په روه رده ي ئه م ماموستا زاناو به ريزه يه).^۳

۱ هديّة العارفين ج ۲ ص ۴۹۰ اعلام زرکه لي ج ۸ ص ۳۵ بابامردوخ ج ۱ ص ۲۲

۲ تاريخي به غدا ج ۳ ص ۲۶۵ مشاهير ص ۲۲

۳ وقات الأعيان ج ۱ ص ۲۲۶ مشاهير ج ۱ ص ۳۳

۱۹ - ابوالحسن دینه‌وه‌ری:

ابوالحسن کۆری موطه‌هه‌ری دینه‌وه‌ری یه‌کیک بووه له فه‌قی و شاگرد ه ناوداره‌کانی ئیمام موحه‌مه‌د غه‌زالی (۴۴۰-۵۰۵) که له سالی ۵۳۵ کوچی مانگی دا وه‌فاتی کردوه^۱

۲۰ - شیخ ابونصر احمد دینه‌وه‌ری مقری:

شیخ ابونصر کۆری حوسین خه‌لکی دینه‌وه‌ر ناسراو به (کسارمقری) یه‌کیک بووه له ماموستا گه‌وره‌کانی زانستی خویندنه‌وه‌ی قورئان ولێک دانه‌وه‌ی و اتاکانی. ئەم زاته له سالی ۴۳۳ دا وه‌فاتی کردوه. یه‌کیک له کتیبی ئەوان ناوی (المنبه فی القراءت)^۲

۲۱ - ابوبکر محمد قاری دینه‌وه‌ری:

ابوبکر محمد کۆری عه‌لی کۆری ئیبراهیم زانای به‌ناو بانگی زانستی حه‌دیث و قورئان، پیاویکی رۆژ خواناس و به‌پارێز بووه که له سالی ۳۷۳ دا له (دینه‌وه‌ر) داهاوتۆته دنیاوه‌و، له سالی ۴۴۹ دا له شاری (به‌غدا) وه‌فاتی کردوه و هه‌ر له‌ویش نێزراوه.^۳

۱ طبقات الشافعية ج ۴ ص ۲۸ مشاهیر ج ۱ ص ۳۷

۲ كشف الظنون ج ۲ ص ۱۸۸۶ مشاهیر ۲۴

۳ تاریخی به‌غدا ج ۳ ص ۱۰۶ مشاهیر ۲۴

۲۲ - ابن الخازن دینه و هری:

ابوالفضل احمد کوزی محمد کوری فضل کوری عبدالخالق ناسراو به (ابن الخازن) یه کیك بووه له نوسهر و هونه ر و خه ط خوشه ناوداره کانی کورد، که چند جار کتیبی (مقامات) ی حه ریری به خه طی خوی نووسیوه ته وه (ابن الخازن) دیوانیکی هه لبه سستی هه بووه که له لایه ن کوره که ی خوی که ناوی (نصر الله ابوالفتح کاتب) بووه کو کراوه ته وه. نصر الأش وه ک باوکی نوسه ریکی زور نیو به دهره وه بووه. وه ک قاضی کوری - خه لکی (خه له کان) ^۱ ده نووسی له سالی ۵۷۵ دا زیاو هه مهش نمونه ی هه لبه سستی ابن الخازینه که به عه ره بی گوو توو یه تی:

مَنْ يَسْتَقِيمُ يُحْرَمُ مَنَاهُ وَمَنْ يَزِغُ - يُخْتَصُّ بِالْإِسْعَافِ وَالتَّمْكِينِ
أَنْظُرْ إِلَى الْأَلْفِ اسْتِقَامَ، فَفَاتَهُ - عَجْمٌ وَفَازَ بِهِ اغْوِجَاجُ النُّونِ

واته: پیاوی راست و خوژاگر به ئاره زوی خوی ناگا. به لام پیاوی ناراست و ناله باره خوشبهخت و کامزه وایه. ههروه ک چون پیتی ئه لف له بهر راستی له خال بی به شه: به لام نوون (ن) له بهر چهوتیو ناراستی له خال (.) به شداره.

أَيَا عَالِمِ الْأَسْرَارِ إِنَّكَ عَالِمٌ - بضعف اصْطَبَارِي عَنْ مُدَارَاةِ خَلْقِهِ -
فَقَتَّرَ عَرَامِي فِيهِ تَفْتِيرَ لِحْظِهِ - وَأَحْسَنَ عَزَائِي فِيهِ تَحْسِينَ خَلْقِهِ
فَحَمَلُ الرُّوَاسِي دُونَ مَا أَنَا حَامِلٌ - بِقَلْبِي الْمَعْنِي مِنْ تَكَالُيفِ عَشْقِهِ.

واته: ئه ی خودای زانا به هه موو نهینیک و، شاردراوه یه ک خوت ده زانی هیزو تووانم لی براوه و، ناتوانم کردار و خوی توندو تیژی ئه وه هه لگرم. خوت ئه و سه رلی شیوایی که ده باره ی ئه وین و ئوگری ئه وه وه هه مه که م که وه.

هه ر به م جوړه ی نازو هیډیتیت به و داوه و بی تا بیشت سه باره ت به و به من داوه. بی تابی من وه سه ر باشی گیره به و جوړه ی جوانیت له ئه ندامه کانی ئه ودا،

۱ خه له کان، ئاوایکه، سه ر به شاری هه ولیری کوردستانی ئه و، دیو. م - د

خولقاندووه. چوونكو، هه لگرتنو، خستنه سهر شانی چیا به رزه کان له بهران بهر باری ئه وینی ئه و دا که خستویه ته سهر دلی پر له خه فه تی من گه لیک سووک و هاسانتره.

ابن الخازن له سالی ۵۱۸ یا ۵۱۲ پاش ۴۷ سال ته مه ن رابواردن وه فاتی کردووه^۱

۲۳ - شه هده دینه وه ری:

شه هده، کچی ئه بونه صر ئه حمه د، کوری فره جی دینه وه ری، نیو دیر به (فَخْرَالنِسَاء) یه که له سالی (۴۸۲-۱۰۸۹ز-) له شاری (به غدا) دا، هاتوته. دیناوه، ههر له تافی مه ندا لیدا، ده ست ده کا به خویندن و، فیر بوونی زانسته ئایینی یه کانی ئه و سهر ده مه له ئاکامی هه ولو، تیکوشانی بی و وچانی دا، ده بیته هوژان و، بلیمه تیککی بی وینه و، ناوداره شه هده، سهر زای خه ط خووشی، ده نگیککی گه لیک زولال و دل نشینی هه بووه، که جارو باره، به م ده نگه ئاسمانییه ی خووی که په له وه ری له حه وادا، زاده گرت و، بالدار، له نگه ریان له سهر، ده به ست، چه ند، سوره یه کی له قورئانی پیروز، ده خوینده وه و، خه لک گو یان لی را، ده گرت. شه هده. له گیرانه وه ی فه رمایشه کانی خه ضره تی ره سول و، لیک دانه وه ی و اتا جوانه کانی قورئانی پیرو زیشا، بی وینه بووه: شه هده که نیشته جیی شاری (به غدا) بوو، له چوار قوژبنی ولاته وه، خویندکارو، فه قیی کوزو، کچ لی کوډه بووه و، له زانسته به نرخه کانی ئه م ژنه کورده زانایه، که لکیان وه ره ده گرت و، له خزمه تیدا، به چو ک دا، ده هاتن شه هده دوا ی رابواردنی ۹۰ سال ته مه نی پر له خیر و، به ره که ت، وه فات ده کاو، له گه ل شو، زاناو، خواناسه گه و ره که یا، و اته: نَقَّةُ الدَّوْلَةِ عَلی کوری موحه مه د، ناسراو، به ابو الحسن انباری) که زور، به لای

۱ و فیات الأعیان ج ۱ ص ۶۴ کشف الظنون ج ۱ ص ۷۶۵ الاعلام ج ۱ ص ۲۰۸ مشاهیر ج ۱ ص ۳۴

(المتقی بالله خلیفہی عہد باسی وہ) بہرئز بووہ، لہ گورستانی (بابُ الأبرز) دا، بہ ریزیکی زورہوہ، بہ خاک سپراوہ.

دیارہ بہ هوئی تہم خہطو، ئینشا جوانہوہ پیئی گوتراو (شہدۃ الکاتبۃ) ہرہوہک پیئی گوتراوہ (فخرالنساء) شہدہ لہ سالی ۴۸۲ یا ن ۴۸۵ دا، ہاتوتہ دیناوہو، لہ سالی ۵۷۴، دا کوچی دواپی کردوہوہ^۱ ناشکرایہ لہ ناو، کوئمہلی کوردہواری ئیمہدا، وینہی شہدہ، یہ کجار زور بونو، ئیستاش ہر، ہہمانن^۲:

۲۴ - ابن القوتہ بیہی دینہوہری:

ئیمام ابو محمد، عبد اللہ کوری موسلیم، کوزی قوتہ بیہ (واتہ: قوتایہ چوکہ لہو، خوئشوہیست) ی دینہوہری کہ لہ سالی ۲۱۳ ی کوچی مانگی دا، لہ شاری (دینہوہر) ۱، دیتہ دیناوہ، دوا ی تہواو کردنی خویندنی ئایینی لہ زاینگہ، پز لہ خویندگا کہ ی دا، بہرہو، شارہ کانی (بہ غدا) و، (بہ صرہ) و (کوفہ) دہ کہ ویتہری، دوا ی ماوہ یہ کہ لہ شاری (بہ غدا) دا، دہ بیٹہ، ماموستاو، دہرس ویژہوہ،

لہ ماوہ یہ کی کہم دا، ناوبانگی زانستو، خوا پہرستنی، دینہوہری بہ ہہمو لایہ کی ولاتا، بلاو، دہ بیٹہوہو، فہقی لہ گشت سوچو، قورژبنیکی ناوچہ ئیسلا میکانہوہ، دینہ بہ غداو، لہ خزمہت دینہوہری دا، بہ چوکادینو، کہ لکی لیوہر دہ گرن.

دینہوہری دہ گہل ئہوہ شا، خوئی کورد، بوو، ہیندہ بہ سہر، زمانو، ویژہی عہزہ بدا، زال بووہ، بو ئہوہی تہ نانہت خودی ئہوانیش لہ نووسینی و، خویندنہوہدا، تووشی ہلہ نہ بنو، سہرہنگریی توشیان نہ یہ. کتیبی رینوینی زمانی

۱ تاریخ ابن خہلہ کان ج ۱ ص ۲۲۶ - خیرات نسلج ۲ ص ۱۱۸ مشاہیر ج ۱ ص ۴۹: داری پیرہدار (محمد پور داشبہندی)
۲ دیارہ من (محمد پور داشبہندی موکری) تہم ناودارہ ٹافرہ تہ کوردانہم لہ کتیبی: نہ خشی ٹافرہ تی کورد، لہ ئیو کوئمہ لدا، ہیٹاہ:

عهره بی، به ناوی (آدبُ الکاتب) دهنووسی، ثم زانا مه زنه، پتر له ۴۰ کتیب و، په ژتوک، دا، دهنی، که په کیك له وانه کتیبی. (أَنسَابُ الْأَكْرَادِ) و، (کتیبی التسویة بین العَرَبِ وَالْعَجَمِ) ه،

دینه وهری پاش چهن سالیك، له به غداوه، ده گهریته وه دینه وهری، له ویدا، دبیته قاضی و، به سه رکارو، باری خه لکه که دا، زاده گاو، ناکوکیکانیان له ریگهی ثایینه وه، له نیوان هه لده گری.

دینه وهری ههروهك له زانستی ثایینی و، ئیسلامه تیدا، به دهسه لات بووه، له زانینی گیاناسی (عِلْمُ النَّبَاتِ) و، گیان له بهر ناسیی (عِلْمُ الْحَيَوَانَ) و، هه واو، ته ستیره ناسیسا، گه لیک. زاناو، به دهسه لات بووه، هیندیک له کتیبو، نوسراوه کانی تری (دینه وهری) ته مانهن: الشُّعْرُ وَالشُّعْرَاءُ، المعارف، کتاب المعانی، عُيُونُ الْأَخْبَارِ، الْأِمَامَةُ وَالسِّيَاسَةُ، الرَّدُّ، عَلَى الشُّعْبِيَّةِ، الرَّجُلُ وَالْمَنْزِلُ، مَشْكِالُ الْقُرْآنِ، الْمَشْتَبَهُ فِي الْحَدِيثِ وَالْقُرْآنِ، الْعَرَبُ وَ، عُلُومُهَا، الْمَسَائِلُ وَالْأَجْوِبَةُ، غَرِيبُ الْقُرْآنِ، طَبَقَاتُ الشُّعْرَاءِ، و، أَلشُّعْرَاءُ)، دینه وهری دواى به جی هینانی ته رکه گه ورو، سه نگینه کانی سه رشانی، به وپه زى سه ر بلیندیوه، له سال ۷۰ - ۷۱ دا، هه له زاین گهو، زیده خوشه ویسته که یا (دینه وهر) کوچی دواى و، مال ناواىی له خه لك و، هوزو، نیشتمانه که ی ده کا: ۱

۲۵: نه بو حه نیفه دینه وهری:

نه حمه د کوزی داوود، کوزی وه نهند، له ده به ی په که می چه رخی سیه می کوچی مانگی دا، له (دینه وهر) هاتوته دونیاوه، دینه وهری، دواى ته واو، کردنی خویندن له شارو، ناوچه که ی خویا، بو پهره پیدان و، به ره وژورتر بردنی زانسته کانی سه رده م، رو، ده کاته شاره کانی (به صره) و (کوفه) دوايه ش، ده چیته

۱ الاعلام ج ۲۸۰، مشاهیر ج ۱ ص ۷، داری بیره دارح،

(مهدينه‌ی مونه‌وَر) و (بيت المقدس) و (دورگه‌ی فارس) و، ده‌ورو به‌رو، فيربوني زانستی زمان ناسی (فَقَّةُ اللَّفَّةِ) له ویدا، ته‌واو، ده‌كاو، دیته شاری ئیصفه‌هان (۲۳۵ - هق ۸۵۰ - ز) كه نه‌و ساكه‌ته‌مه‌نی نزیکه‌ی ۲۵ سال بو‌وه.

له‌م شاره‌دا (رَصْدُ الكواكب) ره‌صه‌دخانه‌ واته، ده‌ستگای ته‌ستیره ناسی بنیات ده‌نی، ابو‌حنیفه هه‌روه‌ك له‌ویژه‌و، ته‌ده‌ب، و میژو، جوگرافیاو، ته‌ستیره ناسی و، گیاناسی‌دا، زانایه‌کی هه‌لكه‌وتوو، به‌ناو بانگ بو‌وه، له‌زانستی گیان له‌به‌ر ناسیش‌دا، گه‌لیك به‌ده‌سه‌لات بو‌وه، زوربه‌ی زاناکانی نه‌و سه‌رده‌مه ته‌میان له‌به‌راهه‌رانبهر (حاحیظ) دا، داناوه‌و، هیندیكیش به‌زاناترین ریاضی‌زانی چه‌رخی سیه‌میان ناسیوه. ته‌م زاته‌پیروزه، سه‌باره‌ت به‌میژوو، رابوردوی ولاته‌که‌ی خوی ئیران به‌گشتی و، زیده‌که‌ی (دینه‌وه‌ر) به‌تایه‌به‌تی، ته‌وینیکی پیر له‌هه‌ست‌و، خوشه‌ویستی هه‌بو‌وه، به‌چه‌شنیکی‌وا، كه‌ زوربه‌ی کتیه‌ میژوییه‌که‌ی (أخبار الطوال) ی بو‌و، رافه‌و، رابوردی، رابوردوانی ئیران، ته‌رخان کردوو. دینه‌وه‌ری پیر له‌سی کتیبی، ده‌باره‌ی زانسته‌ جو‌راو‌جو‌ره‌كانه‌وه‌نوسیه‌وه‌ك: (كتاب البلدان) (كتاب النبات) (كتاب الجبر والمقابلة) (اصلاح المنطق) (أنساب الأکراد) (كتاب الأنواء) (كتاب الكسوف، كتاب الفصاحة) (كتاب الشعر والشعراء) (كتاب الزیج‌و، الاسطرلاب، و، چه‌ند کتیبی‌تره‌ دینه‌وه‌ری دوا‌ی رابواردنی نزیکه‌ی حه‌فتا‌و، چه‌ند سال، له‌نیوان ساله‌کانی ۲۸۱ - تا ۲۹۱ ی کوچی مانگی‌دا، خوی به‌ره‌و‌گه‌رانه‌وه‌بو‌مالي هه‌میشه‌یی ناماده، ده‌كاو، باره‌گه‌و، بنه‌ی لیك ده‌نی‌و. خوا، حافیظی له‌گه‌لو، نیشمانه‌که‌ی ده‌كاو، به‌ره‌و‌به‌هشتی خوا‌یی، ده‌که‌ویته‌ری: ۱

۱ گاهنامه‌ی تاران سالی ۱۳۰۷ ص ۱۱۱، الأعلام ج ۱ ص ۱۱۹، مشاهیر ج ۱، ص ۸، داری پیره‌دار ص ط: محمدپور

ماموستا ابوالقاسم، ناسراو، به مهلا پەريشان، که دەسه‌لا تیکي ته‌واوی به سەر زمانی فارسی و، عەرەبی و، تورکی، دا، هه‌بووه ۱ به یه کیک له زانا به ناو بانگه‌کانی کوردی (دینه‌وهر) له چه‌رخي نوّه‌ما، دانراوه به‌لام، وه‌ك ماموستای چازان و، بلیمه‌تی هاوچه‌رخ (عه‌لی ئه‌كبه‌ر دێخودا) ده‌نووسی؛ سالی له دایك بوون و، وه‌فاتیان، هی‌مان روڤ نه‌بوته‌وه، ته‌نیا ئه‌وه‌نده ئاشکرایه، که نزیکه‌ی ۵۰ سالی زه‌به‌ق، له گه‌ل (شیخ زه‌جه‌بی برسی) نووسه‌ری کتییی: (مشارق الانوارو، لباب حقایق الایمان و، مشارق الامان) دا، که له سالی ۸۰۱ ه‌ق، نووسراوه‌ته‌وه، دوست و، هاوالبوون. جا به‌م پینیه، ده‌توانین بیژین، ماموستا پەريشان، له سەر‌ه‌تای چه‌رخي نوّه‌ما، ژیاوه‌و، له کو‌تایی ئه‌م چه‌رخه‌شا، وه‌فاتی کردووه. ئه‌وه‌ی تانیستا له نووسراوه‌و، هونراوه‌کانی ئه‌م زاته پیروژه خوداناسه‌وه، وه‌ده‌ست ئیمه‌که‌وتووه.

(پەريشان نامه) یه، که به ووشه‌ی کوردی ئاویته، ده‌گه‌ل فارسی و، ئه‌ره‌بی و، تورکی، دا، هونویته‌وه‌و، به‌م جو‌ره‌ده‌س بی ده‌کا: من ژ، بسم الله، من ژ، بسم الله - ئیبتدا، مه، که‌م، من، ژ، بسم الله (پەريشان نامه) ذیکر، مه‌که‌م الله - نه، ئه‌رای هه‌رکه‌س، بل فنا فی الله.

لا رطب، لا یابس، الا فی کتاب - کتاب، ، ده‌رج، هه‌مه، وه، فصل الخطاب. ظاهر، هه‌رشیی، له، که‌تمی عه‌ده‌م - الله، أریاب، حدو‌ث، ژ، قدّم تابو، بادو، خاک، ئاته‌ش، ظاهره‌ن - عونصور، بی امکان، مه‌عناش، باهیره‌ن.

زه‌مانی ئه‌یام، جاهلیت بی - نه‌بی هات، ژ، به‌عد، نازل بی، نوبی، له، لیک، دانسه‌وه‌و، پیاروانینی ئه‌وه‌له‌به‌ستانه‌ی به‌ناوی ماموستا

۱ ده‌تواندری بووه‌ده‌ست هی‌نایی هو‌ی ئه‌م عەرەبی و، تورکی و، فارسی زانیه‌ی ماموستا و، هونره‌کانمان، بر‌واندریته‌ پشه‌کیکه‌ی خو‌م، له سەر دیوانی شیخ ئه‌حمه‌دی کور.

پهريشانه وه، بلاو، بونه ته وه، وا، دهر ده كه وى له بارى ئايينيوه، لايه نگرى فضل الله نه عيمى ته ورىزى يان ئوستورآبادى (۷۹۶-۷۳۰-۷۴۰) بووه ناوبراو، له كاتى دانانى كتيبي (جاويدان نامه) دا، به ده ست (ميران شاه) كورى ته يمورى له نگ ده كورى^۱

۲۷ - ئه لماس خان كه نو له يى:

سه ره نگ ئه لماس خان، له ئاوايى، كه نو له ي سهر، به (دينه وه ر) دا، هاتوته، ديناوه و، يه كيك، بووه له هه ره ئه فسه ره لى زان و، ئازاكانى سهر ده مى فه رمان ره وايه تى (نادرشاه ئه فشار)، (۱۱۴۸-۱۱۶۰ هـ ق) و، سه ربازه كورده كانى، والى ئه رده لانى كوردستانه بووينه كاتى سوپاي حوكومه تى عوئمانى و، ئيران، له قه راخى زبى (ده جله) و نزيك شارى (سامه ره) به گزيه كا ده چن و، هه ركام ده يه وى، شارى (به غدا) بگريته دسته سه رهنگ ئه لماس خان به خوئى و، سه ربازه كورده كانه وه جوړيك هه ل ده كه نه سه ر سوپاي عوئمانى و، تيكيان، ده كشيئن، كه (نادرشاه) واقى وور ده مينى، و، خه لاتى ده كا: به لام دواى ئه م شه ره، ئه لماس خان نيوانى ده گه ل والى كوردستان ناخوش ده بيو، ده گه ريته وه (كه ندوله) و، تا كوئايى ژيانى هه ر له وى، ده مينيه وه و، ئيتر، ده س له هه مو كاريكى سوپايى ده كيشيته وه: ئه لماس خان، هه ر سوپايى و. شه زكه رو، ئازاو، دلير نه بووه، به لكو له گوزه پانى زانست و، هه لبه ستيشا، چوته به ربه ره كانى و، شان له شان دانى كه له هونه رانيكى وه ك (ميرزا شه فيح) دينه وه ريوه و، به يه كه وه هه لبستييان گوريوه ته وه:

ئه وه ي زانراوه سه باره ت به سالى وه فاتى ئه لماس خان هه ر ئه وه يه كه له

۱ تذكرو شعراكرماشان ص ۱۲۱ و ۱۲۲ جغرافياى كردستان ص ۶۹، سه رسپورده گان ص ۱۵۹ لغتنامه، ر - ص ۲۹۱ - مشاهير كرد ص ۱۱۳-۱۱۴

چهرخی ۱۲ دا، بوؤه. به لام ساله كهی تا ئیستا به داخه وه نهزان دراوه: ۱ وهك هیندیك له نووسه ره كان رایان گه یاندووه ئەلماس خان جگه، له پارچه ههلبهستی جوراو، جورو، پرواتاو، ريك و، پيكي هه مه چه شنه، دیوانیكي حه ماسیسی، به لاسایی كردنه وهی شانامه ی فیرده وسی هه یه، كه هیشتا چاپ نه كراوه:

۲۸ - میرزا شه فیع کولیایی:

میرزا شه فیع دانیشتی ئاواپی (ره زله) بوؤه، كه یه كيكه، له ئاواپیه كانی ناوچه ی (كولیایی بیله وار) به لام زور كه س هه ر به میرزا شه فیعی (دینه وه ری) ناویان بردووه، میرزا شه فیع یه كيك بوؤه له هه ره شاعیره زاناو، و، به جه وه هه ره كانی سه رده می خوسره وخانی یه كه می والی كوردستان (۱۲۰۶ ه ق)، له زور ههلبهستیسا، په سه ندی ئەم والییه، كورده ی، داوه. وهك له باسی ئەلماس خانا، زامان گه یاند، میرزا شه فیع، له گه ل ئەلماس خان دا، نیوانیان یه كجار خوش بوؤه و، به یه كه وه هونه یان گوریوه ته وه.

میرزا، دوا ی مردنی (ئەلماس خان) روژيك به پیی زه وشتی پیشوی، له ئاواپی (ره زله) وه به ره و (كه نوئه) ده كه ویته زی، له نزيك ئاواپی هه والی مه رگی ئەلماس خانی پی ده دریه میرزا، زور به په ژاره وه، ده چیته سه ر گلكوی ئەلماس خان و، به ههلبهست شین و، چه مه ره ی بو ده گیرئو، مال ئاواپی له م كونه هاواله ی ده كاو، به جینی دلی^۱ میرزا، زور جار (حاجی) كردوته، نازناو و، هیندیك جاریش، هه ر به (میرزا) یان (شه فیع) قنیاتی كردووه: میرزا، تاكو تایی چه رخی ۱۲ ه ق ژیاوه:^۲

میرزا شه فیع، نزاو، سكالانامه یه کی، ، یهك جار، به سوزی هه یه، كه به زاراوه ی (گورانی) هوندراره ته وه كه ئەمه ش ههلبهستی یه كه م و، دوا هه مینی

۱ مشاهیر بابا مه ردوخ ج ۱ ص ۲۲۳، وه رگیراو، له روژنامه ی كوردستان ه وه
۲ ئەم شه پوز نامه یه ۱۳ ههلبهسته: ص ۱۵۴-۱۵۵ گولزاری لورستان
۳ مناجاتهای جاویدان ته ده بی كوردی ص ۹۲ مشاهیر كرد ج ۱ ص ۲۵۹-۲۶۰

ههلبهستی ئەم پارانهوهیه:
تاك، توانا، تاك تهوانا- الله لاشريك تاك تهوانا
ئۆمید، نه ده رگات پهی خه لاصیهن - ئافه ریده ی تۆن، ئه رصه د، عاصیهن:

۲۹ - مامۆستا نوڤاد، دینه وهری

یه کێکی که، له م ناوداره هه لکه وتوو، به ئەمه گانه ی رۆله کورده ئاری نه ژاده
زه سه نه کانمان، مامۆستا (نوڤاده) که وهك ئەستیره یه کی وورشه دار، جارێکی، تر
، له ئاسمان چهرخی سیزده هه می کوچی مانگی ناوچه ی دینه وه ردا، پهرشنگی
زانستی خو ی به سه ر ولاتا، بلاو، کردۆته وهو، چیروکی (داری پیره داری) که به
راستی که م که س له هۆنه ره پایه به رزه کانی ولات توائیویانه، ئاوا، مامۆستایانهو، به
ده سه لاتو، ئاگادارییه وه، شه ره، رابوردوه کانی، نه ته وه ئاریاییه کان، به تایه به ت
ئه وانیه له شانامه که ی هۆنه ری به ده سه لاتو، هه میشه زیندوی ئیران. واته:
فیرده وسی، دا هاتوون، به ریک و پیک ی و، به زاراه ی (گۆران - هه ورامی) به لام،
به، کرو، رایه لو، پوی خوژه نگو، خو مالی، بهو نیتته وهو، وهك وینه گریکی کارامه و،
چازان، هه یکه لیک ی رازاه بو. سه رنجدانی رابوردوی له میژینه کانمان، بخاته
سه ر، لاپه زه ی دل ی هه ستیارانی رابوردو، ویستو، نه ریتی خوشه ویسته وه.

مامۆستا (نوڤاد) له م چیروکه دا، سه ره رای گیرانه وه ی باری به سه ره هاتی
ولات، هه ر له سه رده می کۆنه وه، تا ده گاته، سه رده می نادرقولی (نادرشاه)
ئه فشارو (شاطوماسبی صه فه وی) کور ی شاسولطان حوسینی ئیصه فه هان،
تابلویه کی، پر، له ئازایه تی و، ده سکرده نو، بویریش، سه باره ت به راپه رین و،
به ربه ره کانی کردن، ده گه ل دوژمن و، نه یاری، داگیرکه ریشا، نیشان نه ته وه زورلی
کراوه کانیش ده داو، رونی ده کاته وه، که به چچه شنیک به هو ی دوو، ملهوزی وهك،
(نادرشاه) (شاطوماسب) له سه رکه له وه کیشی و، هۆملکیی خو یان، ژیان و گیان
و سامانو، داها تی چینی بی لایه نو، دوره به شی ناوچه دورو، شاخاویکانی، وهك

کوردستانیش، ده که ونه به هیرش و، ده بنه دهسته چیله ی ناگری خواست و، ویستی ناره وای ئەمان.

ناشکرایه ماموستا دینه وهری، به م کاره ی، ههر زابورد و، سهرده می کاتی خو ی، نه خستوته سهرقه وانی باسکردن و، گیرانه وه وه، به لکو، رابوردی کردو ته چوله چرای ریگه و، به سهرهاتی تاریک و، تنوک و، نهنگوسته چاوی داهاتوش. ههر وه ک دیتراوه و، بومان گیر دراوه ته وه ده زانین، ههر له سهرده می نادرشاه و، تا ئەم دواییانه، چون ولاتی نیمه بو ته شهر گه ی لاهه کی و، نامو و، زورداره داگیر کهره کانی روژهلآت و، روژئاوای له بهر چاو، که وتوو، لی بیزراو، دزیوی گه لی کورد و، هه مو چینه بهش خوراو، ماف پی شیل کراوه کانی سهرزه وی. به واتایه کی، که (داری جهنگیان، یان پیره دار) ی ماموستا نوشاد، ههر له ئاواپی عبدالمحمد و، (گولباغی) دینه وهردا، نه که وتوته بهر، زه هیله ی تیری ژاراوی، نه یارانی ولآت وه، به لکو، له هه مو که لین و، قوژبنیکی نیشتمان ه که مانا، جهرگی به ده یان داری تر به تیری سارده که وانی دوژمنی ناوخوو، ده ره وه، پیکراوه و، کون کون بو وه.

جا، به م پییه، جارینکی که ش سوپاسیان لی ده که ین و، له بهرانبهر، رافه و، ههستی خاوین و، پاقریاند، سهری ریز، دا، دهنه وینین و، کزنوشی بو ده به ین و، ئیکلامی ده کیشین.

به گویره ی نووسراوه کانی ژمیره پنجی گوڤاری (دهنگی گیتی تازه) و، لاپه ره ۳۳۰ ی بهرگی یه که می (مه شاهیری کورد) و، لاپه ره ی ۱۳۶ ی کتییی (گولزار نه ده بی لورستان) ئەم زاته پیروزه، له سهرده می (نادرشای ئەفشار) دا [که له سالی ۱۱۰۰ ه ق هاتو ته دونیا وه، له سالی ۱۱۴۰ ه ق دا، طه لعهت خاتونی کوردی قوچانی ده خوازی، له سالی ۱۱۴۵ دا، له (دهستی موغان) دا. تاجی شایه تی له سهر ده نی و، له سالی ۱۱۶۰ ه ق دا، ده کوژری آریا وه و، ئەم چیر وکه (داری پیره دار) ی هونیوه ته وه و، باسی که له وه کیشی و، هوملکیی نادرشاو، شاطوماسبی صه فه وییشی به م دوو، هه لبهسته زاگه یانده و، که ده لی:

ئیسته ده‌عوای دوخت، نادر، سولطانان

عالم، جه، جه‌وره‌ش، بیزار، جه‌گیانه

زه‌عییه‌ت، فەرار، خه‌لق‌خولقه‌ش ته‌نگه‌ن

ئیقبال‌ئه‌ولاد، (شاه‌صفی) له‌نگه‌ن

ماموستا نوشاد، له‌هۆزی زه‌نگه‌نه‌ی زۆرو، زه‌وه‌نده‌و، ناوداری کوردی نیشته‌جیی ناوچه‌کانی دینه‌وهر، کرماشان، که‌رکوک، ته‌نانه‌ت ئه‌فغانستان و، خوف، و، شوینه‌کانی، که‌ن، که‌له‌ئاوایی (گولباغ) دا، هاتوته‌دونیاوه‌و، پاشان، وه‌کووه‌موزاناکانی دیکه‌ی ولاتی کورده‌واری، ده‌چیته‌به‌رخویندن و، دوای ته‌واو کردنی زانسته‌کانی ئه‌و، سه‌رده‌مه، ده‌بیته‌ماموستای ئاوییه‌کی خو‌ی (گولباغ) هه‌روه‌ک زامان‌گه‌یاند، ئه‌م هۆنهره‌به‌هه‌سته، گه‌ل و، نیشتمان‌ویسته، نه‌تیوانیوه، له‌خاند ئه‌م‌گشته‌زۆرو، سته‌مه‌ی سه‌رده‌می خویدا، که‌له‌لایه‌ن نادرقولیو، شای‌بنه‌چه‌ک‌صفه‌وی به‌زه‌سه‌ن کوردی، تورک‌زمانی، خو‌به‌عه‌زه‌ب‌زانه‌وه‌گه، ده‌رباره‌ی خه‌لکی ئیران به‌گشتی و، کورده‌کان به‌تایه‌به‌تی، به‌ریوه‌ده‌برای، بی‌ده‌نگو، قوزو، قه‌پ، دانیشی و، زمانی هه‌لبه‌ست‌گریداو، هیچ‌نه‌بیژی و، ته‌نانه‌ت‌تیشکان و، خو‌نه‌گرتنی، شاطوماسبیش، پیش‌بینی‌نه‌کاو، نه‌لی: ئیقبال، ئه‌ولاد‌شاه‌صفی له‌نگه‌ن. هه‌لبه‌ت ئه‌م‌چه‌شنه‌هه‌سته، ئه‌رکی سه‌رشانی هه‌موو، هۆنهریکی، به‌ر‌پرسیاری خوداو، گه‌ل و نیشتمانه، که‌ده‌بی‌ئه‌رکی خو‌ی، له‌هه‌ر‌گیژاوه‌و، فه‌رته‌نه‌یه‌کدا: م. به‌زمانی هه‌لبه‌ست، به‌جی، بینی، پیویسته‌ئه‌مه‌ش بیژم، ماموستا غه‌ضه‌نفه‌ری ئه‌مرائی که‌وه‌ک‌باسمان کرد، له‌لاپه‌ره‌ی ۱۳۶ ی «گولزاری ئه‌ده‌بی لوروستانا» ده‌رباره‌ی ماموستا (نوشاده) وه‌دواون و، هیندیکی‌تر، باری ژبان و، سه‌رده‌می ئه‌مانیان بو‌ئیمه‌رونتر کردوته‌وه، که‌جیگه‌ی سوپاسه‌به‌لام‌چه‌ن خالیکی تپدایه، بو‌ئه‌وه، ده‌شین، ئاماژه‌یان بو، بکه‌م و، پاشان. ده‌قی نووسراوه‌که، به‌کوردی خو‌مالی دوپاته‌که‌مه‌وه.

خاله كان:

- ۱: له جياتى «دارى جهنگيان» كه من ليكم داوه ته وه و، واتا كه ييم، رون كردو ته وه «له پيشه كيه دا» نوسويوانه «دارى جهنگه» دياره ته مهش واتا، ده دا، به لام ناگاته واتاي «دارى جهنگيان» كه له سالى ۱۳۱۱ ه ق دا، له شارى كه ركوك نووسراوه ته وه:
- ۲: نوسويوانه: ماموستا (نوشاد) خه لكى ئاوايى «طهره هانه» دياره ته م ئاواييه ئيستا، سه ره به شارى پاريزگاي «خورم ئاوا» لورستانه و، ده گه ل ئاوايى «گولباغ» دا كه سه ره به ناوچه ي دينه وه ره، به كتر ناگر نه وه و، ماوه ليان زوره
- ۳: نووسراوه، ماموستا «نوشاد» پيره وى «سولطان سوهاكى» پيشه واي ته هلى حه ق بووه. به لام ته وه كه خودى ماموستا نوشاد، له كوتايى چيرو كه، كه يدا. ده لى: (هه لبه ت له زمان پيره داره كه وه) كه ئاشكرايه وه ك من رون كردو ته وه، ته م پيره داره ش له ئاوايى «عبدالمحمد» دا، هه ل كه وتوده [ئيسته ش من پيرنيم خه يلى جه وانه م - تازه وه ته ماي مه هدى زه مانه م] ناكرى پيره وى پيشه واي ته هلى حه ق بووبى، واته ته گه ر، ته م هه لبه سته هى ته وان بيو، نووسه ره وه خو ي له سالى ۱۳۱۱ ه ق دا كه ته م چيرو كه ي نووسيوه ته، لى زياد، نه كرد بى، ناتوانى باوه رى به ته هلى حه ق بووبى.
- ۴: ماموستا ته مرانى، باسى هوملكيى نادرشاو، شاطوماسبى نه كردو وه، كه چون، بو، وه ده ست هيئانى دوت و، كه نيشكى خانى به ده سه لات و، كوردى قوچانى، به يه كه وه، كه وتبوونه، كه له وه كيشى و، زوره مليو، مل ملائيوه.
- ۵: هيئديك له م هه لبه ستانه ي ته مان هيئاويانه، ده گه ل ته وه كانى مندا، جياوازيان هه يه، كه بووزور ترنيشان دانى، ده سه لاتى ماموستا نوشاد، له هه لبه سته، له ژيره وه دا، له گه ل ئاماژه كردن بو ته م سرچاويه «گولزارى لورستان» هيئاومن.
- ۶: چهن هه لبه ستيك، كه هه ر له نووسراوه كه ي ته مانا، بوو، ته وانيشم، ره گه ل ته وه كانى خو م خست:

ئەمەش دەقى نووسراوھ كەى مامۇستا ئەمراىى يە:

دارى جەنگە: خوالى خوشبوو، مامۇستا نوشاد، لە بنەمالەى خىلى
أبو الوفاى «طهرهان» يىيە، ئەم زاناىيە. كە بە زاراوھى لوزى پىيان گوتوۋە: نوشاى
«بلەفا» يە كىك بوۋە لە پىرەوھەناودارەكانى سولطان سوھاكى^۱ پىشەواى ئەھلى
حق: مامۇستا نوشاد. ھەرۋەك لە كىتپە نووسراوھكانى دەرەكەوى، لە سەرەدەمى
نادرشاى ئەفشار، دا ژياوھ:^۲ نووسراوھكانى دىكەى مامۇستا نوشاد، برىتىن لە:
۱: ھىچ، پوچ ۲: بە ھەمەن، فەرامەرز، كە نووسراوھى «دارى جەنگە». ھىچ و
پوچ، بە زاراوھى كوردى «لەكى» و «بەھمەن، فەرامەرز» ىش، بە زمانى فارسىن.
ئاشكراىە من «ئەمراىى» تەواوى ھەلبەستەكانى ئەم چىروكەم «دارى جەنگە» لە
پىرە پىاوانى ناوچەى لورستان، كە بو ئەم چەشەنە بابە تانە نرخیكى باش، دادەنن و،
بە لای خويناوھ، زاىان دەگرن و، بە جوانى دەيان پارىزن، ۋەرگرتوۋە.

ئەم چىروكە، فرە سەر سور ھىنەر، بە كەلكەو، گەلىكىش، مەبەستى لى
ۋەردەگىرى و، لە ھەرە ھونراوھ بە ناوبانگەكانى ناوچەى لورستانەو، خەلكەكەى،
زورى حەظ، لى دەكەن. ئەم زاتە «نوشاد» نەوھەكىشى ھەبوۋە، بە ناوى «نوشادى
دوھەم» كە ئەمىش، ۋەك باپىرى خوى مرخیكى زور جوان و، ھەستىكى گەلىك
خاوين و، باشى، سەبارەت بە ھەلبەست و، گەلەكەى، ھەبوۋە بە پىنى نووسراوھەك،
كە ئىستا لە بەر، دەستايە، ئەم نوشادە لە لايەن «ناصرەدىن شاى قاجار» ۋەو. زورى
رىز لى گىراوھ، تەنانتە سالانەش ۳۰ تەمەن (دراو-پول) ى بو براوھتەوھ

۱ ديارە من «دائشەندى» لە كوئابى كىتپى «ئاداب و رسومي كوردان» دا بە درىزى باسى سولتان
سوهاك و، زەووشتى ئەھلى حق - گوران - على اللہى - و ئىزەدەم كرددوھ:

۲ بەلام من «دائشەندى» ھەر، لەم دو ھەلبەستەى خوى [ئىستە دەعوای دوخت...] ئەم مەبەستەم ۋەر
گرت، ديارە ئاگادارى ئەم ھۆملكىيەى نادرشاو، شاطوماسىش بووم، پاشان چىروكە كەشم بە ووردى
و، سەرنجەوھ گىراوھتەوھ

له دامین و، پێیینی فه‌رمانه‌که‌ی شای قاجاردا، که به مۆرو، ئاماژۆ (امضای) شای، رازاوه‌ته‌و، جیگری شکۆو، باره‌گای شا «واته: نائبا‌لسلطنه») و، سه‌دری ئه‌عظه‌میش «واته‌ حه‌مزه‌ میرزا» سالانه ۱۵ تمه‌نیان بو، بری بووه [گۆلزاری ئه‌ده‌بی لورستان، له ئه‌سه‌فه‌ندیار، غه‌ضه‌نفه‌ری ئه‌مراتی کۆهده‌شتی وه]

وه‌ک بو‌مان زۆن بو‌ته‌وه، زاراوه‌ی «گۆرانی - هه‌ورامی» له سه‌رده‌می نادرشاه‌دا، له زۆربه‌ی ناوچه‌کانی کوردستانا، زمانی وێژه‌یی بو‌وه‌وه هه‌روه‌ک زاراوه‌ی کورمانجی ژوروی ئه‌مروش له بری «جه» هه‌ر له «ژ» که‌ک وه‌رگیراوه‌و، له بری «چوو، چووین» ی ئه‌مروش (شین و، شوون) واته: رو‌یشتن، ده‌کار هیندراوه جارێکی که‌ش ئه‌مه‌مان بو، رون ده‌که‌نه‌وه، که‌ زمانی کوردی هه‌موی هه‌ریه‌ک بن چینه‌یان هه‌یه. (ئه‌ورامی و، گۆرانی)

زاراوه‌ی ئه‌ورامی و، گۆرانی:

وه‌ک ئیمه «محمّدپور» له کتییی «زێمان و، خالده‌نانی زمانی کوردی» و، هه‌روه‌ها، له وێژرا «مه‌قاله» وه‌ی «زمان له باری کۆمه‌لایه‌تیوه» دا، باسی گه‌شه‌کردنی زمانی کوردی و، هۆی زال بوونی، زاراوه‌یه‌ک، له زاراوه‌کانی زمانیک، که‌ چۆن، به سه‌ر ئه‌وانی که‌دا، غه‌ له‌به، په‌یدا، ده‌کاو، پاش ماوه‌یه‌ک، ئه‌وانی دیکه، زه‌بن ده‌خا. کردووه ئه‌وه‌شمان زاگه‌یاندۆه، که‌ ماوه‌یه‌ک، زاراوه‌ی «ئه‌ورامی - گۆرانی» به‌ پێی هه‌ل و، مه‌رجی زه‌خساوی ئه‌و سه‌رده‌مه، بو‌ته‌ زمانی وێژه‌یی و، هه‌له‌به‌ست پێ هۆندنه‌وه، به‌ تایه‌به‌ت له سه‌رده‌می والی یه‌کانی کوردستان دا. یان زاراوه‌ی کوردی (لۆزی) له سه‌رده‌می باباطاهیری عوریانا، یان زاراوه‌ی کوردی کورمانجی ناوه‌ندی، که‌ له سه‌ره‌تای چه‌رخێ نو‌زده هه‌می زاینیوه تا ئیستا. بو‌ته‌ زمانی پاراو، به‌ر بلاوی هه‌موناوچه‌و. هه‌ریمه‌ کوردنیشنه‌کانی کوردستانی ئه‌و دیو (عیراق) و، ته‌نانه‌ت، زۆربه‌ی نوسه‌ره‌کانی کورمانجی ژوروش، وه‌هه‌ر وه‌ها، نووسه‌ره ئه‌ورامانیکانیش به‌ تایه‌به‌ت، په‌خشان هه‌ر به‌م، زاراوه‌یه (کورمانجی ناوه‌ندی)

ده نووسن، به لآم، بو پاراوو، ته سه لتر كردنى نووسراوه كانيان، ده ست ده به نه نيوده ريباى زاراوه كانى تریشو، دورو، گه وهه رى ووشه ره سه نه كانيان لى درده هيننو، ده يانه خه نه، نيو، ليزگه ي ووتو، هه لبه ستو، رسته وه.

كاكله كه ي ته مه يه، هه ركاتى زاراوه يهك، به ناوى زمانى، پى نووسينو، ويژه و، ته ده بى، نه ته وه يه كى فره، زاراوه، ناسراو، خو ي سه قام گرتوو، كردو، كتىب و، په زاو، روژنامه ي پى نووسراو، ولا ته كانى دهره وهش، ناسيان و، پيناسه ي زمانى نه ونه ته وه يان، پيداو، مورى ناسراويان، پيوه ناه هه لوو، ته قالاو، خو، ماندو، كردنو، گه زان، بهم لاو، لادا، بو كز كردنى، زاكونو، ريو، شوينو، ته نانه ت، له ناو، بردنى ته و، زمانه، كه به هه زاران كتىب و، روژنامه ي پى نووسراوه و، له كتىبخانه كانى دنيا دا، تومار كراونه كاريكى، باش نى يه و، كات به فيرو، دان و، كاي كو ن، به با كردنه كه ته پوو، توژه كه ي، ده گه ري ته وه، ناوخوو، سومايى چاوى ههموان، كز، ده كاه به لآم ته گه ر، هه ول بدرى بو ته وه ي، بارى زاكونو، ووشه و، رسته ي، ته و زمانه، جيگيرو، سه قام گرتوو، ده وله مه ند ترو، به هيز تر كرى، ته مه كاريكى، يه كجار، به كه لك و، پر بايه خه و، ريزى، بو، دا، ده ندرى.

هيوايه، ته م نووسه رو، كوژو، كو مه لانه ي به ته ننگى ته م كاره وهن، تامانجيان، پيك هينانى زمانى، ته ده بى يهك گرتوو، ده وله مه ند بى ته گينا هه مووشه يه كى خو مالى، جوان و ژيكه ليه و، گشتيان، به چاوى ريزه وه ته شيبى سه ير كرين و، خوشه ويست بن و، وه كو، گه وهه رى شه و چرا، نرخيان بو دانرى.

زاراوه ي ته ورامى ته هرو:

ته م زاراوه كه ونارايه ي زمانى كوردى، تا ته و جيگايه ي ته زى ولات گه زاو، خو، به خزمه ت گوذار، زانى نه ته وه و، گه ل و نيشمان و، تاينى پيرو زى ئيسلام، و هوژه كه م، پى ده زانم، زمانى و تو ويژى روژانه و، كه ره سه ي، ليك حالى بوونى، دو عيلى، گه و ره ي (لهونى) ناوچه ي ته ورامانى باشورى شارى (كرماشان) و،

خینه کانی ئەورامانی ریژاو، و، ئەورامانی (تەخت) سەر، بە کوردستان و، شاری (مەریوان) و، ئاواپە کانی تەوێلەو، باخە کوون، زۆر بەی ئاواپە کانی سەر بە شاری (هەلەبجە) هەلچۆ قاو، جگەر، بژراوی کوردستانی ئەو دیو، هەر وەها، عیلى ناوداری (باجەلان) و، هیندیک خەلکی دەشتی (سەر پێلی زەهاو) و، دەرو، بەری شاری (خانەقین) و چەند ئاواپە کانی، ناوچە ی گۆرانی کرماشان، و، گشت دانیشتوانی، شارو لکە ی (کەندۆلە) ی دینە وەرە.

ئەورامانی باشور، کە بە جیگە ی سەرلی هەلی نانی سولتان سهاک (أسحاق) دامەزێنەری (زەووشتی ئەهلی حەق) دانراوێ دیارە مەن دەربارە ی ئەم رەووشتەو، هەر وەها، زووشتە کانی تری ناو، کوردە واری، لە کتییی «ئاداب و، زسومی کوردان» دا. دوام، دەتواندەری تەماشای کری، لە سەر فەرمانی سولطان سوهاک، زی و شوینی ئەو، زەووشتە بەزاراوە ی کوردی ئەورامی، بە نیو پیرە وە کانی دا، بلاو، دە کریتە وە، کە ئیستاش، ئەم یاسایە، هەر بە کوردی بەرێوێ دەچی.

بە تاپە بەت لە چەرخێ هەشتە می کوچی مانگی دا، تا دە گاتە سەردە می شاه اسماعیل صفهوی، پڕو، پاگە نەدە کردن، بو ئەم رەووشتە. هەمو ناوچە کانی روژئاوای ئییران، تەنانەت (لورستان) و (ئاذەربایجان) یشی، گرتبوو و، ئیستاش ئەم زەووشتە، لە شارە کانی ئاذەربایجان، دەورو، بەریان دا، دە بیندەری [وەک ئوسکو، میاندوئاو، ماکوو، هیترا] لە ئاکامی پەرە سەندنە ی رەووشتی ئەهلی حەق دا، زاراوە ی ئەورامیش، کە بیوێ، زمانی ئایینی خاوەن رەووشتە کە، پەرە ی سەندو، گشت ناوچە کانی گرتە وەو، هۆنەرە کوردە کانیش، ویرای خەلکە کە، هۆنراوە کانی خویان، بەم زاراوە یە، دە هۆندە وە، دیارە درێژە ی، ئەم مەبەستە لە سەردە می صفهویکان، و، آلیانی کوردستانیشا، هەر هەبوو، تەنانەت لەو سەردە مە دا، گە لیک لە هۆنەرانی کورمانجی ناوەندی ئەمروش، تا کو تایی چەرخێ سێز دە هەم، بەم زاراوە یە، هەلبەستیان داناو و، هەلبەستە خاواناسانە کان، و، ئەوینیە کانی خویان پی هۆندۆتە وە:

زازاوهی (ئه‌ورامی) له گه‌ل (گۆرانی) دا، که پتر، له ناوچه‌ی گۆرانی سه‌ر به
(کرماشان) رَمینی هه‌یه. فره‌ لیکه‌وه نزیکن و، له بنه‌ ره‌ تا هه‌ریه‌کن و، له یه‌ کتر جیا
نه‌بون و، نین.

زاراوه‌کانی، زازا (کورمانجی باکوری) و (گۆرانی) ده‌گه‌ل زاراوه‌کانی
ناوه‌ندی ئی‌ران (سه‌منان) و، (مازه‌نده‌ران) و (گیلان) دا، زۆرویک ده‌چن ولیک
نزیکن و، ئه‌وه‌مان بو‌ روون ده‌ که‌ نه‌وه، که‌ زمانه‌. ئاریایه‌کان، به‌ تایه‌ به‌ت هی‌ ئی‌رانی
ئه‌مرۆ، هه‌ر یه‌ک بوون و، ئه‌م زمانه‌ هه‌ر زمانی سه‌رده‌می (ماد) و، ئاو‌یستایه‌و،
زاکونی زمانه‌ که‌ش هه‌ر خو‌مالییه‌و، بیگانه‌ بو‌یان به‌ دیاری نه‌هینا‌وین و، له‌م باره‌وه،
سوآلمان له‌ خه‌لک نه‌ کردۆه: ^۱ به‌ هی‌وای سه‌رکه‌وتن و، رزگاری هه‌مو، گه‌لانی بن
ده‌ستی ولاته‌ چه‌وساوه‌کانی گیتیو، پیک هینانی زمانیکی یه‌ک گر‌تووی خو‌مالی:

هه‌ر خو‌ش و، سه‌رکه‌وتووبن:

عه‌زیز - محمدپور - داشبه‌ندی

تاران - ۱۷ی سه‌رماوه‌زی سالی ۱۳۶۸ هه‌تاوی:

۱ هه‌ل‌به‌ت ئه‌زی هه‌ل‌وه‌دای زمان و، که‌له‌ پورو، نه‌ریتیو سه‌ به‌ هوردو، زمانه‌ که‌ی خو‌مه‌ له‌ سه‌ره‌تای
کتیپی: (زی‌مان و، خال دانانی زمانی کوردی) بابه‌تی ئه‌وه‌ که‌ ئیمه‌ی کورد، نه‌ته‌وه‌ی مادی و، ئاو‌یستاش
هه‌ر، به‌ زمانی (ماد) بو‌وه‌و، زه‌دوشت) پێغه‌سه‌ریش هه‌ر له‌ ئیمه‌ بو‌وه‌و، زاینکه‌ که‌شی ولاته‌ که‌ی خو‌مان
بو‌وه‌ به‌ دریزی دووام. جا، که‌ی چاپ ده‌ کری‌ خودا، ده‌زانی

چيروكى داري جهنگيان

مه شهور به «دارى پيره دار»

دانراوى ماموستا «نوڤشادى دينه وهري»

پيشه كى، دوزينه وهى - جيگا، ناوه كان

نوسينه وه، و، فهره تگوكه ي

«ههورامى» و «سورانى»

له: عزيز محمد پور «داشبندي» وه

چيروکي: (داری جه نگیان)

مه شهورو: به داری پیره دار

دانراوی: ماموستا نوشادی دینه وهری

هامسه ران وهختی^۱ ، هامسه ران، وهختی^۱

جه، رویان، زویه، جه، وهختان، وهختی^۲

چون (قهیس،) پوشاییم، جه، (که لبوس) زهختی^۳

زاگه م، کسفت، وه پای، عالی درهختی^۴

سه رنه، که هکشان، فه لهک، به رده، بی^۴

پا، مو حکم، نه قه عر، زه مین، که رده بی

۱ له نوسراوه کهی غه ضه نفه ریدا، هامدلآن، هاتووه

۲ له - ن - غ، دا، له جیاتی، جه، ژه، هاتووه

۳ ل - ن - غ، دا (چی) هاتووه، دیاره چی، چین چووین، لوزین و، هه ر، واتای چون، واته، وهک،
ته دهن:

۴ ل - ن - غ (وی) هاتووه:

شاتا، بی، شاخه‌ی، شاخی، لك، نه، دورا^۱
 په‌ری نیشنگای پیرو، بوژناو، بور
 جاده‌ی ره‌گذار، هر، حق شناس، بی^۲
 خونه کتوجه، بیخ، (طوبا)، سایه‌ش، بی
 هه‌وای فره‌ج به‌خش، عه‌حبیب، پایه‌شهن
 جای میرو، بیگلر، جه، سای، سایه‌شهن
 مه‌زه‌ش، شادی وه‌خش، هه‌واش، موعته‌دیل
 دره‌ختان، جه، بیم، بله‌ندیش، خه‌جیل
 هه‌روه‌خت، سه‌یر، مه‌کرد، طه‌یری، جه، طه‌یران
 مه‌نیشته جه، شاخه‌ش، په‌ی، عه‌زمی سه‌یران
 دیم، نه، روی سینه‌ش، زامی تیرگازی
 یادگاری شه‌ش صه‌ت، خه‌ده‌نگ ئه‌ندازی^۳
 چون، جای قوله‌نگ گاز، (فرهاد)، اظهار، بی
 جه‌و، لاهه سوه‌ای، خوړ، لیش، دیسار، بی^۴
 ئامام، ته‌ك، دام، من، وه‌و، داره‌وه
 وه‌و، داری زه‌ده‌ی، زه‌نج، روزگاره‌وه
 داری، بی، ریضوان، به‌رگو، باره‌وه
 مه‌نه‌ی، په‌ی، میحنه‌ت، روزگاره‌وه

۱ ل - ن - غ - هم هه‌لبسته به‌م جوړه، هاتووه (شاناو، شاخه، شاخو، به‌رگك، وه دویر: په‌یی نیشنگای، سه‌یر، بوژناو، پیر)

۲ ل - ن - غ - (زاگه‌ی، زاگودهر، خه‌لق، نه پایه‌ش بی: خوونه کتر، زه، سای طوبا، سایه‌ش، بی)

۳ ل - ن - غ: له جیاتی، شه‌ش صه‌ت، واته: شه‌ش، زا، صد، شه‌ست، واته قامکی شاده‌و، په‌له بیتکه، هاتووه:

۴ ل - ن - غ - هور، که هه‌ر واتای خوړ، ئه‌دا، هاتووه:

۵ ل - ن - غ - تیری خاره‌وه، هاتووه

مولا حهظه‌ی زام، تیرگازه‌ش، که‌رده‌م
 دیویا، چون (دیوی (ده‌ماوه‌ند)، ده‌ر، ده‌م^۱
 بلیزه‌م، به‌زر، بی، شه‌ندوم، بی پایان
 عه‌س‌رین، جه، دیده‌م، سه‌یل، وه‌ست، وه، دامان
 پرسام، شه‌ی، دره‌خت به‌رز‌ی به‌هره‌مه‌ن^۲
 که‌س، نه‌زان، تاریخ، سه‌نه‌ی سالت، چه‌ن
 جه‌عومره‌ت چه‌ندسال، چه‌ندوه‌قت وینه‌رده‌ن؟
 کی تو، ده‌ست نیشان، شه‌ی دییار، که‌رده‌ن؟^۳
 کی، جه، وه‌رینان، وورینت، دینه‌ن؟
 کی، جه، سه‌ر، داران، جه‌ی، زاگه، شیه‌ن؟
 ره‌زمی، به‌یان، که‌ر، جه، زوژگارن
 چه‌طور، سه‌ردو، گهرم، ده‌هرت، وه‌یاران
 شه‌ی زامه، چیه‌شن، به‌ده‌رونی تون
 کام سه‌ره‌نگ داخل وه‌یه‌ن، هونی تون؟
 دیم، ده‌نگی ناما، جه، تو‌ی، داره‌وه
 جه‌و، داری زه‌ده‌ی تیر، خوواره‌وه^۴
 به، زه‌کاره‌وه، وات، شه‌ی دیوانه
 چون من، دیر ماوای، بیابان، یانه
 ئی وَصْفُ الْحَالِ، مه‌پرسی، چه‌نهم
 مه‌نمانی ئاداب، ره‌ستاخیز، په‌نهم

۱ ل - ن - غ - دویاوه، چون، دوید، (واته، له ناکاو، دوکله‌ی هه‌ناسه‌م، وه‌ک دودو، ته‌می کئی، ده‌ماوه‌ند، به‌رزوه‌وه، بو) هاتووه:
 ۲ ل - ن - غ - (واتیم، هاتووه):
 ۳ ل - ن - غ - وای، واته‌وه ئی دیاره، شه‌م ولاته: هاتووه
 ۴ ل - ن - غ - فه‌رتوت، میخنت باره‌وه، هاتووه:
 ۵ (وه‌زار، زاره‌وه) هاتووه: زه‌کار، واته: سکالو، گله‌یی

مه، کولونی، زام، وهناسور، کهفتم
 مه، شکافی، یهخه، جامه ی خه، بهفتم
 ئه گهر، به بیان کهم، شه مه ی جه، ده رده م
 عه رض که رده ن ئه حوال، هه ناسه ی سه رده م
 سالی وه په نی نه مه، شو ن، جه، وه را
 تو، نازوک طهبعی، مه، ره نجوت، خه طه ر
 ساکه، چووین، ئاتو، مه یلت، ئه حواله ن
 ئاره زوت، خه بهر، دیرینه، سساله ن
 تاکه، نیشته نی، گو ی ده ر، وه، ده نگم
 تا، واچوم، ئه حوال، ستاره ی له نگم
 نه مام، بیم، جه ده ور، (که یومه رتی که ی)
 زوژ به زوژ ئامام، که فتم، وه ی، به وه ی
 جهنگی (سیامهک، دیوان،) م دییه ن
 (هوشهنگ) به وسامو، بهو سوپام، دییه ن
 (طه همورث) پاشای، هوشهنگم، دییه ن
 ئه و صهف ئازای تیپ، ئه و، جهنگم، دییه ن
 شاهی (ئه طروط) شای، سه رهنگم، دییه ن
 گورزی، نو، صه د مه ن، کو، ره نگم دییه ن
 به زمی (جه مشید) شای، جه م، به ندم دییه ن
 ئه و، رامیشگه ران، زار، که ندم، دییه ن
 کوکه به ی (ضوحاک) مه رد، ئه سپم، دییه ن
 ده ست به ندو، بازوی، (گو شاسپم) دییه ن

۱ له، نووسراوه که ی ن - غ دا، ئه م سپی هه لپهسته به م جو ره ن: یه، سال و، نیم، نه مه، چوو، ره،
 وه ر - تو نازوک، طهبعی مه ره نه چو، خه طه ر - به لی، چوینا توو (چوین، ئاتو) مه یلت وه حاله ن -
 مه مقصوده ت هه ساو، ویره، ساله ن - هه رتا، نیشینه، گو ش، ده ر، وه دنگه م - تا، واچوم حالات....

جهفتی، مار، نه دووش، ضوحاکم، دیپهن
 جا، بوسه‌ی، شیطان، ناپاکم، دیپهن
 (فهره‌یدون) نهو (بینخ)، بونیادم، دیپهن
 عه‌له‌می (کاووه‌ی حه‌داد)م دیپهن
 (سه‌لم و طور، ئیره‌ج، په‌شه‌نگم)، دیپهن
 قه‌هری (مه‌نوچهر)، زوی جه‌نگم، دیپهن
 نازی که‌ی نه‌واز (شه‌هزاد)م دیپهن
 (قوباد) و (قازن، که‌ش واد)م دیپهن
 (سامی نه‌ریمان) شوآرم، دیپهن
 به‌لکه، به‌ی وینه، هه‌زارم دیپهن
 (ذالی پوری سام) دیو، به‌ندم، دیپهن
 جه، ذال زیادتر، من چه‌ندم، دیپهن
 شاه‌ی (که‌ی قوباد) زه‌ر، به‌خشم، دیپهن
 (زوسته‌می) زور، موشت، وه، (زه‌خش)م دیپهن
 شای (ئافراسیاب)، غه‌ضه‌ب خووم، دیپهن
 (هومان و، پیران)، جه‌نگ جووم، دیپهن
 توندی طه‌بیه‌ت (کاووس)م، دیپهن
 ظه‌ریفی زه‌رد، شه‌سب (بن طوس)،م دیپهن
 (برزو، سیاوه‌ش، سوهراب)م، دیپهن
 سورخه‌ی پیل سومی، ته‌ژاوم دیپهن
 (فه‌رامرزی یه‌ل، وه، یالم، دیپهن
 نهو، زانو، ریگاب، گوپالم دیپهن
 (برزوی به‌ر، زیگه‌ر، نهو پیلیم دیپهن
 (زوسته‌می به‌کده‌ست) نهو فیلم دیپهن

(کەمی) و، (فەری بورز زەوان) م دییەن
 (بەهرام) و، (بیژەن) خون خوارم دییەن
 هفتادو، هەفت کوز (گودەرز) م دییەن
 صاحەبی هەر مەرز، هەر، بومم، دییەن
 شاهی (کەمی خوسرەو) دیندارم دییەن
 ئەوجوقە، ئەو تاج طومارم دییەن
 کەمی نیشنی ئەسب (گوشاپ) م دییەن^۱
 دانش و، حیکمەت (جاماسب) م دییەن
 سوپای (ئەسکەندەر) هەم (دارا) م دییەن
 سوپای جەیحون زەنگ (بوخارا) م دییەن
 (ئەسفەندیار) م، بەو، جەوشەن دییەن
 نەبەردی، نەبەرد، (تەهیمتەن) دییەن
 بی عدلی (بەهەن)، بێدینم، دییەن
 دوایی بەزم و، زەزم، پرقینم دییەن
 زەزمی (ئەردەشیر) ئەولادی (ساسان)
 شای (ئەردەوان) بی، جە، ورا، (هەراسان)
 سوپای (ئەسکەندەر)، (دارای) بن دارا
 یەك یەك وه قوشەن، جە، لام مەویرا
 (شاپور) شاپوران، پیلی دوشمەن بەند^۲
 (هۆرمز هۆرمزان، ماچین)، مەل خەلەند
 (قویاد، قوبادان ئەردەشیران) گشت
 (بەهرام) بەهرامان، گوز، ئەفگەن، وە، مشت

۱ لە بری، ئەم کوته، لە نوسراوە کەمی (غ) دا (کەمی نشین کە نیشت، لۆهرا سیم دییەن) هاتووە.
 ۲ ل - ن - غ - دا، ئاوا، هاتووە: شیر، شیر، ئەوژەن: هورمز، هۆرمزان: گەمی، جە، دوزمن، سەن:

عهدلی (نو شیروان،) نه قتل (بو ذهر جومیر)
 چه نی بهد، بهختی، (بهخته کی) وه زیر
 سوپهر، سهرو، تاج، (په ویز) م کردهن
 ته ماشای (شیرین، شهو، دیز) م کردهن
 مه صافی (به هرام چوین) م، دیه ن
 نهو، گورزو، گوپال (روبین) م دیه ن
 تا، به عهدی عهصر، (شیرۆ) ی سته م گه
 پدهر، کوشته کرد، نیشته، وه، جای پدهر
 دهر، ساعت ئاواز، بهد، عهدیش، خیزا
 سهرداران جه، لاش یهك یهك، گوریزا
 شاهیش، نه کیشا، وه نسیمه، ماهی
 ههرجا، گه دایهك، بی، وه یهك، شاهی
 دنیا، پر ئاشوب جه هان، به رهه م، بی
 خاطران، ناجه مع ئاسایش، که م، بی
 هه، دی نیشنی، که ی نیشنی بی
 هه ر یه که، سهردار، سه، زه مینی بی
 نه، هه، جانبی، خیزا، سه، ههنگی
 نه، هه، ولاتی، پهیدا بی، جهنگی
 تومز، سه رهنگان، داواشان، واسته ن
 هه، ئاواتشان، جه، خودا، خواسته ن
 ئیلچی، نامه شان، ئاوه رده ن، برده ن
 واده ی، جهنگشان، نه، پای، من، کرده ن

۱ - ن - غ - دا، بهم جو ره به: تومز، دوو، سه رهنگ، داواشان به سته ن:

هەر، ئەوسام، زانا، تیبی جەنگ خیزا^۱
 بانگی سەرداران، زۆی جەنگ، هوریزا^۲
 پەیدا بی عەلم، جە جەنگ، ئازمایان
 دو، صف پەیدا، بی، نەداشتهن، پایان
 ئامان، زو، وەرۆم، دوسوپای عەظیم^۳
 من، جە ی بلەندی، بە سەخت چاره بیم^۴
 دەلیران داوا، غەزقی پۆلاو، بەرگ^۵
 ئارەزو، بە جەنگ، بی خەبەر، جە، مەرگ
 دەست گرتن، وه، سەیف، داخڵ بین وه هەم
 داشان، بە، هەمدا، بی، وه، تۆزو، تەم
 شیرى سەھمناک، پانەشناس جە، سەر
 تەھمیتەن، ھەیووت دەس، و ھشیر بەر
 وینە ی بەرقتی زەعد، ھەم طوفانی سەخت
 مەوارا، تەگەرگ، بی سامان، بە، جەخت
 ھەوا، پەر غوبار، زەمین، مەوجی ھون
 ئەسبو، مەرد، وەبان، ھەمدا، سەرنیگون
 لاشە ی سەرداران، لە مەیدان کۆبی:
 ھەر جا ھون جاری، چون، ئاوی جو، بی
 دیسم پەھلەوانی، وینە ی تەھیمتەن
 کەلە ی دیو، نە، فەرقتی، پۆستی بەور، جەوشەن

۱ ل - ن - غ - دا، لە بری تیبی جەنگ، طەوولی جەنگ، واتە، تەپلی شەر ھاتووە:
 ۲ لە بەری، بانگی رەعد ئاسا، ھەر جادەنگی ووریزا
 ۳ ل - ن - غ - دا، روو، وەرۆم، ئامان، ھاتووە:
 ۴ من، مەنمە، مابەین، میجھت زەدی شوویم، ھاتووە
 ۵ لە بری ئەمە، ئاوا، ھاتووە: بەوری، پۆلاو،

موزه صّح تاجی، نیابی، نه، سهر
 زریه‌ی، کسه‌ی قوبای، کرده‌بی، نه، وهر
 نه، پشتی نه‌سپی، سه‌نگین تر، نه، زه‌خش
 سینه‌و، دوم، ته‌مام، نه‌عضاش گشت، دل‌کش
 نه، مه‌عره‌ک‌ه‌ی حرّب، نه‌زدیک، بی، وه‌لام
 جه، نه‌وه‌ی شاهان، (نه‌رده‌شیر) بی، نام
 فاقه‌ی خه‌ده‌نگی، نه، چوله‌ی که‌وان
 پو‌ست کون، که‌رده‌بی، چون (ذالی) زه‌مان
 ناما، زوبه‌زوی سه‌رداری نه‌م سهر
 سه‌رداری سه‌نگین، لیش، کردن هه‌ذهر^۱
 چون (شوغال) نه، زور، سهر په‌نجه‌ی (رو‌ستم)
 ناما، نه، پای من، نه‌شی کرد، وه‌چشم^۲
 دیم خیزا، شاخه‌ی، خه‌ده‌نگی گول، زهر^۳
 فرّی سهر، کوزه، مه‌شکا، دال، په‌ر
 سینه‌م، ناماج کرد، سهر، مه‌ودای خه‌ده‌نگ:
 دوزیام، وه‌سینه‌ی، سه‌رداری سه‌ره‌نگ:
 جه‌من، گو‌ذهر کرد، جه، نه‌و، وه‌یارا،
 تا، په‌زنیشت نه، خاک، نه‌مناکی سارا
 سه‌ردار، که‌فت نه، خاک، من، مام، وه‌پاوه
 وه‌زامی، خه‌طهر، ناسور، نوم‌اوه

۱ له‌بری نه‌م نیوه له‌ته، ل ن - غ دا، تاواها‌تووه

سه‌دار، سه‌همناک، لیش کردی، گو‌ذهر:

۲ ل - ن - غ - دا، تاوا، ها‌تووه: وه په‌یواری من، سه‌نگر کرد، مو‌حکم: نه‌شتی کرده چشم
(نیشته چشمی من)

۳ دیم خیزا، شاقه‌ی که‌مانی جه‌ئوه‌ر - جه‌ئیره‌ی تیره‌ش هوش مه‌شی جه‌سهر (ن)

ئەوسا، جەنگى تىپ، كېشاشان، نە، سەر
 مەردانى داو، خواز: دەعوای مەردیگەر
 جەو، سەر، جە، ترکەش، وەى سەوار، کاران
 مەویرا، بەر، پشت، تیروۆینەى، واران
 جەنگى سەرداران، مەردان شین، وەسەر:
 شیران، خونخوار، مەردان، جەکوو، بەر:
 دەس بردن، وەسەیف، چرژیان، وەهەم:
 داشان وە هەمدا، وینەى تۆزو، تەم:
 چەکاچەكى، تیغ، میصرى زرى بر:
 خوریشت سوپاسان، ماوهردى، وەفەر:
 بەس، کاسەى، کەلە، نە، مەیدان، کوۆى:
 لاشەو، گوشتو، پۆس، خوناو، چوین، جوۆبى:
 وەبانى هەمدا، لاشەى ئەسبو، مەرد
 کەفتە بى، نە خاک، مەعرە کەى، نە برد
 تۆزبەى سەر، نە خاک زۆى مەیدان کوۆى
 لاشەى ئەسبو، مەرد، هووناو، چون، جوۆبى
 شیو، ئاما، دو تیپ، جیا بین جە، هەم
 من مام، بەى گشت داخ، دەردو، ئەندو، غەم
 سەحەر، دال، كېشان شەهیدانى جەنگ
 زەردبى، جە، ئەو، قورصى ئافتاب، زەنگ
 وەحشو، طەیر، جە کو، ویشە، سەر کردن:
 لاشەو، جەرگو، بەرگ، شەهیدان، هوردن:
 هەر، دەم، وەنەوبەت طەیرى، جە طەیران:
 مەنیشت وەشاخەم، پەى، عەزمى سەیران:

هەر، کهسی داو خواز، مەردی ڤەد، کهس بی
 لاشەش، وەخۆراک، هەزار، کەرگەس بی
 شاقەیی مەل، وەبان، لاشەیی غەزقی هون
 مەنیشت وە سەرای تاقی (بیستون)
 گسا، سەیری لاشە، گاه تەمەنای چۆل
 گاهگاہ، وە تیمار، پەزو، بال مەشغول
 ئەوان، هەریه کی، بە ماوای ویشان
 من خەجلمەندەم، مامەو، جیشان
 بەی زامی خەطەر، بەی، سامانەو
 سالان، پام پیچان، وە، دامانەو
 جەو، دوما، چەند، شاه، چەند گەدام دیبەن
 چەند کۆچی خیلات، گوذەر گام دیبەن
 چەند پیغەمبەران چەندی ئیمامان
 ئەگەر، بوا چۆن، نەدارو، سامان
 چەن تیپ، چەن سوپای، شاهانم دیبەن
 چەن بیگ لەر، بەگی، بەیانم دیبەن
 چەن بەگ، چەن بیگلەر، چەن میریم دیبەن
 چەن شیخ، چەن مەلا، چەن پیرم دیبەن
 ئیستە دەعوای (دوخت، نادر، سولطانەن)^۱
 عالەم، جە جەوورەش بیزار، جە گیانەن
 رعیت فەرار، خەلق خولقەش تەنگەن
 اقبال ئەو لاد (شاصەفی) لەنگەن

۱ ل - ن - غ - ئاوا هاتۆو: هیملیخ، هام، وەبا، وەیی سامانەو:
 ۲ تا، ئەیسا، یەدەور، نادر سولطانەن - مەردوم، جە، جەوورەش...

ئیسگه، من، یه، حال، یه ته حوالمن
 یه، زهنج بردهی، چه ندین سالمه
 جه مان، ئاشوبه، دنیا دهره مه:
 خاطر - چه زینه، ئاسایش که مه:
 ئه یسهش من پیرنیم، خه یلی جه وانهم^۱
 تازه وه، ته مای (مه هدی) زه مانهم
 فری مه ترسون جه، ئی روزگار
 جهی ده وری بهد، عه کس، میحنت گوداره
 نهوا، بهد، بهختی پیم دهرو، ئاهیر^۲
 بلیسه م، بهرزبوو، به، ئاهری باهیر
 بکه وتم، نه زوی خاک پهست زه مین بام
 کهس نه بو، تولی، بنیژو، نه، جام
 هالا، که، ئاخر، وه، یه ردو، فامه ن^۳
 چه ن سالهن، که «دار جه نگیان» نامهن
 نوشاد: ئه مانهن، ویت مه دهر، نه، غم^۴
 په ی جیفه ی دنیا، زیادبو، یا، که م

۱ واته، له گهل ئه وه شاته مه نم له تمه نی که یومه رثو، باوکه ئاده میش دریزتره، به لام خوم به لاو، ده زانم و، چاوه زوانم مه هدی زه مانیش بی و، له بن سایه ی منا شه ر بکا:
 ۲ ل ن - غ دا، ئاوا، هاتووه: لیم بدهی ئاگر - سوخته م، باد، بهری باهر، وه باهر
 ۳ کو تا بوو، نه روی زه مین، خاک پام - کهس نه ی، نا، تولی بیشو، نه جام:
 ۴ سه ره زای هموو، به لگه کانی رابوردو، بو ئه مه که ئه م چیرۆکه، هی ماموستا نوشاد، دینه وه ری یه، مافی که سیکه که ی به سه ره وه نیه، ئه م هه لبه سته به ته نیایی، هاوارده کا، ئه م پیره داره له ناوچه ی دینه وهردا بووه، واته: (ئاوایی عبدالمحمد) نه ک شوینیکی که ی وه ک [بان هو به توی دیوانده ره ی کوردستان] قاپلاتو] که وابوو، ئه م چیرۆکه ی، برای تیکوشه رو، به زیم، کا ک زه شید، (که ی خوسره وی) له بهرگی دو هه می لاپه ره ی ۲۰۶ تا ۲۴۰ کتیبی «ده ورانی بی خه به ری» دا، داویانه ته، پال «میرزا، شه فیح» پاوه یه وه وه، جیگه که شیان، به «بان هو به توو» داوه ته قه له م له گهل ئه وه ش دا زور به ی هه لبه سته کانی هه ر ئه م هه لبه ستانه ی ماموستا نوشادن به لام، به پی زاراو ی ناوچه یی ئالو، گوریکیان به سردا، هاتووه، که م، کوربو، ناریکیشیان تیدا، به دی هاتووه ده گهل ئه م چیرۆک، پیره داره دا،

دونيَا، بى وەرەن، ئەصلەش، بەربادەن:
 ئەولە، كەسىگە، ەى بادە، شادەن:
 ئەرگەنجت پىرپو، وىنەى سەلم، توور
 گىز، مالى، سامان، مەوردى ەگور:
 ئەندەرزىم يەسە، پەى دونيَا دوسان:
 دونيَا دەمىكە، چون، شارو، بووسان:
 دەوران، مەویردو، وىنەى چەرخى طور
 كەس مالى دونيَا، نەبردەن ەگور

تمت شده ۲۰ / رمضان المبارک ۱۳۱۱
 یونت ایل = کذا. أصله

له سەردەمى نادىرشاى ئەفشارد. داندىراو (مەلاعەزىز)

من: مەلاعەزىز داشبەندى ئەم چىروكەم، له بەر نوسراوہى
 مىرزا عەزىزى بوكانى كە له سالى ۱۳۱۱ ى ھق
 نوسرا بووہ نوسيوہ ۱۴۰۹ ھق تاران

يەك ناگر نەوہ ديارە بەم واتايەش نىيە، كە ناكرى مىرزا شفيح چويته [بان ەوہ توو] و ەلەستى بو ئەم
 [تاقە دارە پىرە] ەونىيەوہ، بەلام ئەوہ ئاشكرايە كە ەلەستەكانى مىرزا شفيح ئەمانە ەمويان نىن،
 چونكو زۆر يەيان، ەى ماموستا نوشادن بەم ەيوايە، ئەمانىشمان بە تەواوہ تى دەس كەوى. ع-م-د:

که له وه کیشی و، به ربه ره کانی
 نادر قولیو، شاطوماسبی صه فه وی،
 بو خواستنی کچی (سام به گی زه عفه رانلوی)
 کوردی قوچان

وهك له پیش دا، باسمان، کرد، نادر قولی، به هه مو، هیزو، توآنایه وه، هه ولی
 ده، دا، کچی سام به گ، بخوازی، بو ئه وه ی، ئه م خزمایه تی بکاته، هوی هیزو
 پشتیوانی و، پله ی سه ر که وتنی خوی و، بی هیزو، لاواز کردنی، شاطوماسبی
 صه فه وی و، هه مو نه یاره کانی تری به لام سام به گ و، به تایه به ت حه مه حوسین
 خانی کوزی پی را، نه ده هاتن به هیچ چه شنی خزمایه تی ده گه ل نادر قولی دا
 بگرن و، کچی بده نی ه که چی به هوی هه ل و، مه رچی هه ل که وتوو، کوشتنی
 نه جه فقولی کوزی سام به گ به ده ستی شاطوماسب، بو، نادر قولی، ره خسا به لاین له
 سام به گ وه رگری نه ئه مه له لایه که وه، له لایه کی تریشه وه، شاطوماسب به هوی
 باسو، خوازو، تاریفی جووانی و، هه ل که وتویی (طه لعه تی) کچی، سام به گ
 ناراوو، قاراوی لی هه لگی رابوو ده یه ویست، به هه ر جوړیک بی، ده بی بیته زاوای

سام به گ، دیاره (شاویردیخانی) شیخوانلوی کوردیش، که یه کیك بو له هه ره دوژمنه، تونده کانی، نادر، له م گیره و، کیشه یه دا، نه خشیکی گرینگی هه بو وه شاطوماسبی له خو رازی و، مل هوریش. به بی بیر کردنه وه و، ده بهر چاو گرتنی هه ل و، مهرجی کاتی و، هیژو، توانای نادر و، نه یاری زور به ی کورده کان، شایی ده، دلدا، ده گه رآو، تا قمیکی له، گه وره پیاوان و، کار به دهستانی میری و، ده رباری، نادره، خو ازیینی و، هیجبی کچی سام به گ، بو، خه پوشان «قوچان» ثم، خو ازیینی که رانه، هاوکات ده گه ل راسپارده کانی نادر ده گه نه، کوشکی سام به گی سه رداری کورد، (سام به گ) له م پیش هاته، نا، له باره، زور که سه رو، په روش ده بی، داهاتویکی پر له مه ترسی و، توش و، سه خله تی بو، بنه ماله ی خو ی و، خه لکی قوچان، چاوه زوان ده کاه تی ده مینی، چیبکا خو ی، بو ره قه ولینکی به نادر قولی دابوه حوسین خانی کوزیشی، خو شی له نادر، نه ده هات و، نه ی ده ویست خوشکی خو ی بداتی. سام به گ، بو چاره سه ر کردنی ثم بابته گرینگه، حیواتیکی هاویری، له گه وره پیاوانی کورد پیک هیناه ناکامی ثم کور و، کو بونه وه یه، نه وه بوه کومه لیک، بوونه، لایه نگری بریارو، به لینی به رو و، پشتیوانی نادر، هیندیکش به پیچه وانه وه، بونه، لایه نگری شاطوماسب و، پی ره وی ئاداب و، نه ریتی کونی نه ته وایه تی و، گوتیان نادر قولی هاوشانی ئیمه نییه دیاره همه حوسین خان و، شاویردیخان و، جه عفر قولی خانی شادلو، له م تا قمه بون به لام، کچه که خو ی به دل پی خوشبو، شو به نادر بکا، نه ک به شاه دوا ی، چهن روژ، حیوات و، ناخه فتن و، توژینه وه، لایه نگرانی شا، و لام و، خواستی نادریان دا، دوا وه نادر قولیش، به م جه خت و، وه رانه زور، تیک چو، به رق و، تو ره یه کی ئاگرینه وه، سیلاوی سو پای ئار و ته سی فرسه نگی شاری (خه پوشان) و، چاوه روانی نه وه بو، شاطوماسب بو گو یستنه وه ی بوک، بی، بو، نه وی، تا وه کو، شانیکی له شانی داو، باری خو ی له و، بابه ته وه زون کاته وه هه ره له و روژانه ش دا، (شاویردی خان) که فرمان ره وای (سه بزه وار) و، قورخانه به دهستی شاو، گه وره ترین نه یاری نادر قولی بو، به خو ی و،

سوپايەكى قورسەو، ھاتە خەپوشان، جىگىر بو، (شا)ش، د و اى چەن روژيک، لە
 (سەناباد) «مەشەھد» وە بەرەو خەپوشان، خزى و، لە قەراخ شار، موئى خوآردە
 نامەيەكى بو (سام بەگ) نووسى، بى کات رابوآردن، خەريكى جيژن و، خەنە
 بەندان و، زەماوئەندى گويستتەو، بى سام بەگ، لەم، کارە ساتەش، کەوتە
 مەتەرسىو، ديسان گەورە پياو، سەرەك ھۆزەکانى، کوکر دەو، پاش تەگبىر و،
 زاىەكى زور، نامەكەى شاطوماسبى نارد، بو نادر قولى و، بە زمانىش پيان گوت
 ريزلە ھاوسايەتى و، ھاو کەوشەنى بنى، بو ئەو، لافاوى خوین نەكەويە زى
 واباشە، لە بريارى خوت پاش گەز بىو، دەس ھەلگىرە بەلام نادر قوليش ولا مى
 راست و، زەوانى نەدانەو، چاو زوانى، داھاتو، بو، بزانى چى رو، دەدا، واھەل
 دەكەوى، شای بى ئاوەزو، سوک و، چروک، شەوى، جل و، بەرگ و، سپالى دەگوزى و،
 دەگەل رازدارىكى بە دزى دەچنە ناوشار، بو ئەو، ملو، مويەكى دەس کەوى،
 سوژى نادر، بەم کارەى شا، دەزانى، فەرمان دەدا، سوپای شا، تىكەو دەپىچن:
 ھەمو کەل و، پەلى سوپايى و، قورخانەكەشى زەوت دەكەن، تەنيا دەستىک سپالى
 شا، نەبى، کە نادر ئەویش بو، شا، دەنيرىتە ناوشارە ئەوسا، نادر، بە ھەمو ھىزو،
 سوپاو، بەرەو شارى (مەشەد) دەكەويە زى، شاطوماسبىش، ناوېرى لە شار
 بچىتە دەرى، ھىندىک سوآرەى کورد، دەنيرىتە شەرى نادر، ئەمە لە لايەكەو، لە
 لايەكى کەشەو، (حەمەزەضا) خانى کەپەنگى (حەمەزەضا) بەگى بادەلانى
 (شاوېردى) خانى کەيوانى (رەشىد) بەگى زەغفەرانى دەگەل (جەغفەر) خانى کوزى
 نەجەققولى خان بەرەنگارى (نادر) دەبن، پاش شەرىكى زور توندو، پساوانە،
 چونکو سوپای نادر بە توپو، تەھنگو، ھەمو کەرەسەيەكى شەرى نوى تەيار دەبن،
 سوپای کوردەکان ھەرچى ھەلمەت دەبەنە سەر سوپای نادر، تىک دەشکىن و، لە
 ھەر ھىرشىکا چەن کەسيان دەکەونەبەر، زەھىلەى توپو، تەھنگى ماوزەرى دەتيرە
 لەم گولەو، ئاگر باران و، تەپ و، تۆزەدا، (جەغفەر خان) وەك شىرى غوزان و، بەورى
 بەيان، خوئى دەگەيەنیتە ناو سوپای نادرو، دا، دژ دا، دريان تى دەخاو، ھەل دەکاتە

سەر نادر قولی، بەلام، دەبینی لەو لاشەووە (عاشور) بەگی ئەفشار، کۆنە دوژمەنی
 نادرو، هاو پەیمانی جەعفەرخان، تەنگیان بە سوپای نادر هەل چینیو، ئەویش
 دەگەزیتەو، دەگەل کوردەکانی تر، دەستەو، خەنجەر، بەشیری زوت، سوپای
 نادر بربەر دەکەنە وایان گێژو، کاس کردون دوستو، دوژمن لیک ناکەنەو (نادر)،
 کاتی دەبینی دەورو بەری خەریکە، چۆل دەبی، دەگورینی، پلاری تانەو،
 سەرکۆنە، دەگریتە سوپایەکانی و، هیندیکیان غیرەت وەبەر، دینیتەو، شەر، بە
 رادەیهک توند دەبی، سەر، وەکو گەلاداری پاییز، لە بەرەو، مەیدانی شەردا،
 دەکەوینتە سەر زەوی (جەعفەرخان) کاتی بوی دەر کەوت هوی و وەرەو،
 خۆراگرتنی سوپای نادر، تەنیا خودی نادر، ئەو را، وەک پلنگی چاو، نەترساو،
 هەلی کردە سەر نادرو، چەن شەقاویکی لی نزیک بوو، بە لام بەر لەوێ دەستی
 بیگاتی، کەوتە، بەر گۆلەگی گەرمی تەفەنگی یەکیک لە پارێزەرەکانی نادرو، شوژە
 سواری کورد، لە سەر خۆانی زین شوژ بوو، دەس بە جی تاقمیک سواری خویی،
 خویان گەیانە سەر جەعفەرخان، بەلام کار لە کار ترازابوو، گیانی دا بوو، بە گیان
 ئافەری (نادر) بەو کار خستتەو، ئاگری توپخانەکە، تینی بە هیزی خستتەو
 ناودلی سوپا ترساو، وەرەو بە کوردەکان بەرداو، تیی شکاندن، لەو
 کاتەشدا، هەواییان بە نادر دا، کۆمەلیک لە سووانی قوچان فەرمانیان دراو، تیی
 (طلعت خاتونی) کچی سام بەگ، کە چو بوو (شیروان) بو بەریو بەردنی زەماو،
 دە، گەل شاطوماسب دابەرەو (خەپوشان) نادر، بە، پەلەپەل و تالوکە، هەر چەند
 ئەوشەو، هەوا، زورتوش و، باو بوران و، کرێو، باسریشک بو، هەزار سواری هەل
 بژاردەو، ئازای، نادرە سەر زیگای شیروان، پاش شەریکی توند، دەگەل ئەم
 سیبەد سواری نادر، بون، بو شیروان، ئەو سوارانە خویان لە بەر سواری نادر
 نەگرت، بێ ئەوێ بتوانن فەرمانەکیان بەریو بەرن، بلاوێان کرد، گەرانەو بو
 خەپوشان، پاش ئەم زو داو، یە (حەمە حوسین خانی) کوری سام بەگ (برای
 طلعت خاتون) بە شازدە هەزار سواریو، لە خەپوشان دەر کەوت،

به‌رنگاری سوپای نادر بو، به شوین نه‌ودا، هیزه به هه‌لمه‌ت و، ده‌ست و، برده‌کانی
 تری کورد، له هه‌مولایه‌که‌وه، سوپای نادریان‌گه‌مارو، داو، ته‌نگه‌تاویان‌کردن و،
 خستیانه به ره‌یرشی ییو‌چانی خو‌یانه له جه‌نده‌ک و، ته‌رمی سوپای نادر،
 ته‌پۆلکه‌یان ریز ده‌کرد، (شاو‌یردیخانی) شیخ‌کانلو، وه‌ک شیرێ شه‌رزه، راست و،
 چه‌پ و، قیله‌و، قاچ، له سوپای نادری ده‌داه سوپای کوت کوت و، که‌رت که‌رت
 ده‌کرد، مه‌یدانی شه‌ری لی کردبونه چه‌رمی چۆله‌که، به‌وه‌ش زانه‌وه‌ستا، وه‌ک
 به‌وری به‌نگال هه‌لی کرده سه‌ر تو‌پی نادرو له کاری خست، لینگه، له‌رزه‌و، دلّه
 ته‌په، که‌وته ناو سوپای نادرقولی و، یه‌ک له شوین یه‌ک به سه‌ر شو‌ریوه، مه‌یدانیان
 خالی ده‌کرده نادر سه‌ری هه‌لبری، به سه‌رنجه‌وه چاوی تی بری، دیتی،
 شاو‌یردیخانی، بالآ به‌رزو، به‌شان و، باهو، وه‌ک چۆن له جو‌چک ده‌دا، هه‌لو به شیرێ
 به‌زار ناو، دراو، هه‌روه‌ک داسی تازه ساو، سه‌ر، ده‌قرتینی، گیانی پیسی نه‌یار،
 ده‌ستی، دلی ره‌شی زۆردار، ده‌ردینی، له‌و سه‌ره‌و، سه‌ری مه‌یدان ئه‌سپ
 ده‌چه‌قینی، وه‌ک شیرێ به‌سام، ده‌گوزینی، ده‌نگی زاو، ده‌توقینی، سامدار، سامی
 پی نامینی، بالدار، بالی ده‌وه‌رینی زاتدار، بی‌زات زا، ده‌مینی، کی بی، شانی له
 شانی داو، له مه‌یداندا نه‌ی گه‌وزینی (نادر) غیره‌تی وه‌بال خو‌ی ناو، به‌رنگاری
 بو، شه‌ری ته‌ن به‌ته‌ن و، ده‌سته‌و، یه‌خه ده‌ستی پی کرد، پاش ماوه‌یه‌ک پیکدا هاتن،
 شیرو، نیزه، لیک وه‌شاندن، شاو‌یردیخان، به‌دوره‌گۆله‌ی نه‌یاران زامار بو، به‌لام
 به‌ر له‌وه‌ی بکه‌ویته به‌ر ده‌ستی نادر، کورده‌کان، له مه‌یدانی شه‌ر بردیانه‌ده‌ر، دوا‌ی
 ماوه‌یه‌ک، تو‌په‌ئاگر، هاو‌یژه‌کانی نادر که‌وته‌وه‌کارو، ژمیره‌یه‌کی زۆر له
 قاره‌مانه‌کانی کورد، له خا‌ک و، خو‌یناشه‌لال بون و، پاشماوه‌ش پاشه‌کشه‌یان کرد و،
 بچونه‌وه‌ ناوشارو، له‌کۆنگره‌و بارو‌کاندا. خو‌یان، دا‌بین کرد، له‌م کاته‌دژوارو، دل
 ته‌زینه‌دا، برا، کورده‌کانی (قرا، چۆرلو)، که‌به، هانای کورده‌کانی قو‌چانه‌وه
 هاتبون، له‌قراخ شار‌داده‌گه‌ل سوپای نادر تی‌ک هه‌له‌نگوتن و، پیک وه‌ربون. چهن
 کات ئه‌ ژمیریک پیاوانه شه‌ریان کرد، به‌لام ئه‌وانیش نه‌یان توانی له‌وه زیاتر،

خویان له بهر ناگری توپخانهی دوژمن دا، زاگرن، (ئه وهش بلین، سه ره که وتویی نادر له زوربهی شهزه کاند، به هوئی ئه و توپخانه وه بووه) (نادر) فه رمانی دا، چالیکئی زور پان و، به رین و، قولیان هه ل که ند، له م سه رماو، سو له توشه دا، که ئه گه ر تفت هه لا ویشتا، ده ی به ست، یخسیره کورده کانی، سه ره و، خواری، تی ده هاویشته. ئه مه، له لایه که وه، له لایه کی تریشه وه، ریگای ها توچوئی خه لک و، هینانی شت و مه کی پیداویستی ژیا نی، ده به ز، بر دبووه به سوپا وه، له ده وری شار، مو ئی خواری دبووه هه وا، ئه وه نده ساردبو، زوربه ی سوپا کانی نادر، له سه رمان، ره ق هه لاتن. باری ژیا نی خه لکی ناوشاریش روژ به روژ به ره و، دژواری ده چو، (سام به گ)، ناچار هیندیک له پیاو، ماقو لو، گه و ره کورده کانی ده گه ل (حه مه حوسین خانی بادلانلو) دا، نا رده لای نادر و، لیان خواست ده س له م مل هوزی به رداو، بگه زیته وه بو مه شه ده تا وه کو به هار، دیو، هه وا، خو ش ده بی ئه و سا ئه مانیش ده گه ل شاطوما سب، دینه مه شه دو، مه به سته که ش (خواستگاری طه لعت خاتون) ده خه نه، به ر، بیرو، رای پیاو نی چازان و، ئاشتی خو آزه (نادر)، ئه م پیشنیا ره ی قه بول کرد، به مهر جیک، ۲۱ هه زار تمه ن دراوی بو بنیر نه دوا ی دو، روژ، دراوه که یان بو نارد، ئه ویش به ره و، مه شه د، گه رایه وه له هه وه ل مانگی به هاردا، گه و ره گه و ره کانی تو چان، ده گه ل شاطوما سب دا چونه مه شه ده نادر، بو ئه وه ی سه رنجی خه لک بو لای خو ی زا کیشی و، خو بنوینی، پیشوازیکی باشی له (شا) کرده هیشتا، کو زی چاره سه ر کردنی نا کو کی و، بنه بر کرنی ما که ی، ئه م ئالوزییه، دا، نه مه زرا، بو، هه والی هی رشی (حه مه حوسین) خانی زه عفه رانلو، (شوکر به گو، شاوردی) خانی شیخکانلو، بو سه ر (که لات و، ده ره گه ز)، به گو ی نادر گه یشت، ئه ویش (ئیبراهیم) خانی برای خو ی بو، به ربه ره کانی ئه و کوردانه، نارد، به لام. برا که ی تو انای به ره نگاری و، شه ر کردنی ده گه ل ئه و کورده دلیر و، قاره مانانه دا، نه بوه زور به پیسی، تی شکاو، گه مارو، دراو، له دو لو، ده ره ی (ئه بیوهر د)، دا، قه تیس مایه وه نادر، به بیستنی ئه م هه واله شاطوما سبی ده گه ل خو ی

هەل گرت و، خوێ گەیانده ئەببوهرد، بۆ یارمەتی و، زەزگار کردنی براکەیی، لە ئابلقەیی کورده کانه دواى شەزىكى توند، نادر توانى براکەیی زەزگار کاو، تالانە کانیس بستینیتەووه لەو شەزە بى وینە یەدا، (سولەیمان بەگى) شىخکانلو، بە دىل گىراو، هەردک چاوی بە فرمانى نادرقولى، لە کاسە هینرايه دەرو سەر کرده کانی تری وهك حەمە حوسین خانو، دیش، نەیان توانى لە بەرامبەر توپخانەى بى ئەمانو، بى ووچانى نادر، دا خو زارگرنە ئەووه بو خویمان گەیانده چیا بەرزە کانی دەره گەزو، بەرهو قوچان پاشە کشەیان کرد. بە لى:

پەندى پز بايه خى پيشینانە: کورد، لە تەنگانە، تەلانى، لانه (هەزار) نادر کەوتە شوینیانو، شارى خەپوشانى گەمارو، داە پاش چەن رۆژیک، ديسان دەس لە شەز هەنگىراو، هەمانایەتى جىگىر بووه بەلام زورى بى نەچو، سەر، لەنوی کورده کانه دەستیان بە شورش کردهووه، چونه سەر سوپای نادرە نادریش لای وابو، هاندهرو، هوێ ئەم هەموه گىرەو، کیشە یە، (شاطوماسبە)، شای لەمەشەدەووه هینا بو قوچانە ئەوسا هیندیک، لە نەیارو، دوژمنانى نادر، بە تايەبەت چلکاو، خوړه کانی شاه وهك (بەیرەم عەلى بەگى) وه زىرى دەربارى شا، دەستە یە کى بە ناوی ناوبژی و، ناشتی ناردە قوچانو، لە حەمە حوسین خانى کوزى سام بەگى خواست، تا قەمیک لە سوار چاک و، شیرو، نيزه وه شینە بەناو بانگە کانی کورد، بە نیوی ناشتی خواز یوه بنیریتە لای نادرو، لە هەل و، مەر جىکى هەل کەوتودا نادر بکوژنە بەلام (حەمە حوسین خان) ئەم پيشنیاره، بە دژو، پىچەوانەى خو، خدەى بەرزى پیاو هەتی و، نریتی کورد، ئەداتە قەلەم و، راسپارده کان سەر کوئە دە کاو، دەیان نیریتەووه بەیرەم عەلى و شاطوماسب کاتى کەلکیان لەم قیل و، تەلە کە یەوهر، نەگرت، خویمان لە سوپای نادر، جیا کردهووه، بە رهو شارى (نەیشابور) کەوتنەرى. (نادر قولى) کە ئەم رایە، گەوره ترین خەنیم و، نە یارى خوێ لە مەیدانى بەر بەرە کانی، وه دەر نابو، بە خەيالى راحەت و، دلى پز لە تاسەو، هیواوه، دا و خوازیکەى سەبارەت بە خوازینى (طەلمەت) خاتون، لە (سام بەگ) دوپاتە کردهووه، سام بەگ و،

سەرکردهو، گه وره پیاوانی کورد، که، له ماوهی شهزو، گیره و، کیشهی نادر، خویاندا، قاره مانی و، نازیه تی، سەر سوزهینهری نادر، خویرتی و، سوکو، چروکی، شایان بوزون ببووه دهستیان له بهر بهر کانی و، که لوه کیشی ده گهل نادر، هه لگرت و، به لینیان، دا، ئه و جار، خواستگاریکهی نادر قولی نه ده نه دوواوه و، خزمایه تی له ته کا بگرنه نادر، به ره و مه شه د، گه رایه وه و، تا قمیکی پیاو، ما قولی سو پایی و، ئاسایی له وی وه بو ساز کردن و، گو یسته وه ی بوک (وه وی) ناره، قوچان:

(حوسین خانی) برای طه لعت خاتون، خوشکی به صه د قهره واش و، کاره که رو، نو که ری سوار چاکو، لای تازه پیگه یشتوی کورد، له شاری (شیروانه) وه، هیناوه قوچان پاش ته داره کو، به جی هینانی یاسای خه نه به ندان، به و جو ره که (موحه مه د کاظمی) پیاو، حیسابداری نزیکی نادر قولی له کتیبی (عالم نارای) نادری دا، ده لی، (حه مه حوسین خان) هه زارو، دو صه د «۱۲۰۰» نه سب و ماینی زه سه نو، صه دو بیست هه زار «۱۲۰/۰۰۰» سه ر، په ذو، چوار صه د «۴۰۰» و شتری نه زو، نه زمایه و، خاسه، به باری شتومه کو، که ره سه ی پیویسته وه، کرده جه یازی خوشکی «طه لعت خاتون» (موحه مه د ره ضاخانو، حاته م به گو، ره شید سو لطان) که هه ریه ک، زا به رو، مه زنی هو زه، کوردیک بون، به نیوی بوکنچی ره گهل بوک خران و، چونه مه شه د (نادریش) به هه مو سەرکرده و، فه رمان زه واو، بیگلره کانیوه، ده گهل سه رناس و نیو به ده ره وه کانی شار، به ره و پیری بوک چون و، له چه ن فه رسه نگی شارد، پیشوازیکی شایانه یان، له م گه وه ره نایابه ی کورد کرده هه ردی به رپیوان به مافوره ی ئاوریشم و، گران قیمه ت و، گولی خوش زه نگو، بون، رازانده وه، بوکیان به و په زی ریزه وه، دا به زاندا (نادر) حه وت شه وو، روژ به زم و، زه ماوه ندی شایانه ی ئه و تو ی گرت، که تا ئه وسا، دیناوینه ی نه دیبوو، نه ی بیستبو (۱۱۴۰ ه ق) پاش ته واو، بونی ئه م به زم و، زه زمه، نادر هه مو کورده بوکنیچه کانی به خه لات و، به رات و، خوشحالیه نادرده وه و، نامه یه کیشی بو (حه مه حوسین خانی) ژن برای

ناردو، داوای لی کر دبو، سی چوار هزار پیایوی دلیرو، ناودارو، هه لکه وتوی کورد،
بنیریته مه شهه د، بو نه وهی هه میشه، ناگایان له نادر، مالو، مندالی بی ه حوسین
خانیش نزیکه ی سی هزار سواری، هه لبرارده ی ره گه ل (ره شید قولی سولطان و.
موحه مه د ره ضاخانو، حاتم) به گ خست و، ناردنی بولای نادر قولی به گ هه ل به ت
ثم پیوه ندیو، خزمایه تی، زور، به قازانچو، سودی نادر ته او بوو، بو هوی
پشت نه ستوری و، هیزو، توانای زیاتری نادر. هه روه ک له پیشه وه شدا باسمان کرد،
نهو زه ماوه نده دو هه مین خزمایه تی نادر، ده گه ل کورده کانابووه نادر ماوه یه کی
زور، کورده کانی کرد بووه قه لایه کی ناسنین له به رامبر نه یارده کانیدام به پشتیوانی
نه وانه وه، نادر توانی (نه شه ره فخان) نه فغانی بشکینی، سه ر به خوئی نیران
بپاریزی، نه مه لیر وه، له لایه کی که شه وه (شاطوماسبی)، لوت ده خوله وه وه درداوو،
ناکام ماوه وه که، له شاری (سه بزه وار)، دا به سه رلیشیواوی مابووه ولایمی بو، نادر،
نارد، تاوه کو بوژه زگاری (اصفه هان) یاریده ی بداه به لام نادر قولی گوئی به م
خوازه لوکیه نه داو، گوئی پیویسته له به را، (خوراسان) له نه فغانیه کان پاک که ینه وه،
پاشان بروین بو اصفه هان، نه وسا، شاطوماسب نه ختی تاوه زی هاته وه به رو، له
خوی حالی بو، هه ر ناوی هه یه و، ناوه روکی نیه له، رقان فه رمانی دا هه لکی بی
سوچ و، تاوانی (سه بزه وار)، تالانو، قه تلو، برکه ن، دوا، نه م کاره ساته
خویریا نه یه، له، (کونه مشکا)، دا، نامه یه کی له لایه ن نادر وه پی گه یشته، که، شا،
بیو، له شه ری نه فغانه کانداه او به شی بکا، به لام شای وه جاخ زاده و، خوش
گودهران، خوی ناسی بوو، ده یزانی پیایوی شه زو، که ژو، کیوو، مه یدانی جه ننگ
نیه، له وه راما، نویسی، نه تو، دیه (کونه مشکانی) قاقزو، بی تاو، نه منیش دیسه
سه بزه واری بی خه لو، دانه ویله به شوین نه م په یامه دا، زاگه یه ننامه یه کی بو
خه لکی خوراسان نارد، که تیا نویسی بو، له نه مروکه وه، نادر قولی، له لایه ن منه وه
له هه مو کارو، باریکی حوکومه تی و، سوپایی، لی خراوه و، مافی هیچ چه شنه
کاریکی نیه به م جوړه، خه لکی ناوچه ی خوراسانی له نادر هانداه نادر تی فکری

ئەم ھەبیرە ئاوی زۆردەوی، ھەوتە خو، نامە یەکی بو (حەمە حوسین خانی) زە عەفرانلوی ژن برای نوسی، کە ناگای لە قوچان بی، ئەگەر، ھاتو، کوردە کانی دژ بە نادرو لایەنگری شاطوماسب، سەر بزویان کرد، سەرکویتان کا، بو خوشم دەچم بو کۆنەمشکانو، (شا) دینم بو مەشھەدە دوای ئەم کارانە، زۆری نەخایاند، (تورکومەنە کانی خوارەزم)، شورشیان کردو، ئالای نە یاری خوین لە دژی نادر، ھەل کرد، نادر دیسان نامە یەکی بو حەمە حوسین خان نوسی، کە پینویستە لەم سەرکوت کردنە شدا، یارمەتیم بەدە، بەلام، خان دەگەل ئەو ھە شاخوشکی خو دا بو، بە نادر قولیو، برۆایەکی توندی بە ئازایەتیو، بویری نادر ھەبوو، دیسان بە کەسری شانی دەزانی، سەر، وە بەر نادر بینی و، بچیتە ژیر بالی ئەوانەو، خواستە کە ی نادری قەبول نە کرد.

ھاوکات دەگەل سەر بزویو تورکومەنەکان، دا کوردانی (شادلو، قەراچۆرلو) ھی ھەریمی (سەمەلقان و، گەرمەخانی بجنورد) یش لە دژی نادر قولی زاپەرین: نادر خو زوی کردە خوارەزم و، ئیبراھیم خانی براشی، دەگەل (رەحیم خانی) گرامیلی، بە سوپایەکی قورسەو، نارده سەر کوردە کانی شادلو، ھەلبەت ئیبراھیم خان دەروەستی کوردەکان نەھاتو، یەخسیرکراھ نادر تورکومەنە کانی تی شکاندو، پاش ئەم سەرکەوتنە، بای داو، سەر کوردە کانی شادلو، دوای شەریکی زۆر توند، بە ھۆی توپخانە کانییەو، بە سەرئەوانیشدا، زالیو، براکەشی لە دیلی زەزگار کردە نادر، دوای ئەم سەرکەوتنە لە رۆژ ۱۸ ی مانگی صەفەری سالی ۱۱۴۲ ی کوچی مانگی دا، دەگەل شاطوماسبی صەفەوی چونە اصفەھان و، ئەویشی لە دەس لاوہیە ئەفغانییەکان ھینایەدەر، لە سالی ۱۱۴۳ دا، واتە دوای خواستنی پوری شاطوماسب روپی بو شەری رۆم (تورکانی عوثماني) پاشان لە سالی ۱۱۴۸ دا، ھەمو شازادە سەربزیو کانی صەفەوی لە ناو بردو، بە ئاواتی لە میژینە ی خو ی گەییشت، دوای ئەو لە مانگی بەفرانباری سالی ۱۱۱۵ کوچی ھەتاویدا، لە دەشتی (موغانی ئادەربایجان رۆژئاوا) دا، تاجی شایەتی لە سەر خوئاو،

(نادر قولی) له ته مهنی ۴۷ سالیډا بو، (نادرشا)، په که مین که سیکي دوی ئیبراهیم خانی برای نادرشا له به رافی تاج له سر ناند، به ناوی نوینوری کوردی خوراسان پیروزیایی به نادرشا گوت (سام خانی زه عفرانلو) باوکی (طه لعت خاتون) و، خه زوره ی نادر بو له مانگی فهورییه ی سالی ۱۷۳۶ ی زیه نیدا، نادر له (موغان) هوه گه زاوه قوچان و، چن زوژیک میوانی سام به گی، خه زوری بو هه ره ویش له قه ب و، پله ی (بیگلر به گی) دا، به (حهمه حسین خانی) کوزی سام خان، دیاره له سر ده می نادرشادا، دوکه س به م پله ی که، گرینگترین پله ی حوکومه تی بون، ده گه نه یه که م ئیبراهیم خانی برای نادر، دوهم حسین خانی زه عفرانلو هه شه ی بلین، نادرشا، دوی گه زانه وه ی له شه زی به غذا که ده گه ل تورکانی عوثمانیدا، کرا، گه زایه وه خوراسان و، چوه (که لات) و، دهستی کرد، به نازارو، نه شکه نجه و، تالان و بروی کورده کان. نه وه بو له شه ی بیسته می مانگی ته موزی سالی ۱۷۴۷ زاینی به رانبه ری ۱۳ جمادی الاخر سالی ۱۱۶۰ کوچی مانگی له کاتیکا خوی ته یار کردبو، دیسانه وه به توپ و جوبه خانه و سوپاوه هیرش به ریته، سر کورده کانی زه عفرانلو و، شادلو، به دهستی خودی کورده کانی ده رباریی کوژراو، هم تاره زوشی برده بن گل هه وه بو چیروکی (نادر قولی نه فشارو، شاطوماسبی صه فه وی و، طه لعت خاتونی کچی سردارو، گه وره ی) کورده کانی زه عفرانلوی خوراسان که ماموستای هونه رو، پایه به رزی کوردی زه نگه نه (ماموستا نوشادی دینه وه ری) له م هه لبه ستانه دا، باسی لیوه کردون، که، ده لی:

ئیسته ده عوای (دوخت، نادر، سولطانن)^۱

عالم، جه جه وره ش بیزار، جه گیانه ن

رعیه ت فرار، خه لق خو لقه ش ته نگه ن

اقبال شه ولاد (شاصه فی) له نگه ن

۱ تا، نه یسا، یه دور، نادر سولطانن - مەردوم، جه، جه وره ش... ن-غ-ض-

دیاره ههروهك ماموستا نوڤشاد هیمایان بو کردوه، شاطوماسپی صهفهوی که نیمهش به پیتی توانا باسمان بو کردون، لهه که لهوه کیشی و، هو ملکیه دا، تی شکاو، نهیتوانی طه لعت خاتون وه دهس خاو، شایه تی بکا.

ههلبهت بو نوسین و، زونکردنه وهی مه بهستی ژوررو، زورتر که لکم لهه نوسراوانه ی خواره وه وه رگر توه

۱: جیهانگوشای نادری: دانراوی میرزا مه هدیخانی ئوسترابادی میرزاو، هه وال نوسی نادر، که ته و اووی هه والو، شهرو، شوره کانی نادری تا کو تایی سالی ۱۱۶۰ هـ ق که سالی کو ژرانی نادره نوسیوه، دیاره دوره ی نادریش هه ره هی ته وه که له سالی ۱۱۷۲ نوسراوه.

۲: ئیران دهر، ده و ره ی قاجار: دانراوی دوکتور عه لی ته صغه ری هه مه دانی
۳: دراسات حول ایران: دانراوی دوکتور که مال مه ظهه ره ته حمه د به زمانی عه زه بی)

۴: زینده گی پر ماجرای نادر: دانراوی نادری مه میندی نه ژاد
۵: عالم نازای نادری: دانراوی موحه مه د کاظم، موستوفی نادرشا
۶: حه زه که تی تاریخی کورد. به خوراسان: دانراوی برای به هه ست و، هیژام، کلیم الله توحدی

۷: به ردو، نوسراوه ی سه رگوری نادر: له مه شهه د که خو م له به رم نوسیوه ته وه به خواست و، یاریده ی خوداوه ندی میری مه زن ته م چیروکهش له روژی حه وته می مانگی پوشپه ری سالی ۲۶۰۱ ی کوردی دا، به رانبه ری ۱۳۶۸/۴/۷ کوچی هه تاوی و ۲۴ ی ذی القعه ده ی ۱۴۰۹ کوچی مانگی و، ۲۸ ی ژوئنه ی ۱۹۸۹ زایه نی به دهس منی کوردی بهش خوراو (مه لا عه زیز داشبه ندی) موحه مه دپور، له شاری تاراندا، نوسرایه وه و، کو تایی هات هیوامه، وه به ردلی خوینه ره وه نازیزه کان که وی و، له به ردلیان نه که وی و، بیزی لی نه که ن هه ره چیئک بی کردی و، خودیبه.

به ناوی خودا

جیگه و، ناوه کانی، داری پیره دار
له ئاماده کردنی، موحه مه دپور،
(مه لاهه زیز داشبه نندی)

تاران: ۱۳۶۷/۴/۱۷ هه تاوی:

بو: واتاو: مانای ووشه کانیش برواننه:
فهره نگو له ی (شه مالو، زریان)
له ئاماده کردنی خوّم

«هه لبت لی ره شدا: پاش و، پیشی ووشه کانم به گویره ی ریزی ئه لف و، بی،
ده بهر چاو، نه گرتوه» و، به پینی هاتنی ووشه کان له هه لبه سته کان، دا، دووام

«ناوه کان»

(قهیس) ناوی چهن که سیکي به ناوبانگی عه رهب بووه ۱: (قهیسی ته میمی)
(۶۱۹-۶۹۱) که جاحیظ له کتیبی «ألبیان» دا باسی کردووه ده لی. قهیس
هوزه که ی خوئی هه لئا، بوئه وه ی له سه ر دهستی حه ضره تی عومه ری فاروق،
ره ضای خوای لی بی. موسولمان بنو، ثایینی پیروزی اسلام وه رگرنه خوشی له
گرتنی شاره کانی «قوم، کاشانو، اصفه هاندا، له ساله کانی ۶۴۴-۶۴۹-ز، دا،
هه روه ها، شاری «هه زات، به لخوا، مه رو» دا، به شدارو، فه رمانده ری سو پای اسلام
بووه. له شه ری «جه مه ل» دا، بی لایه ن بووه، له شه ری «صه فه یین» دا لایه نگری
حه ضره تی عه لی بووه، ره ضای خودای لی بی، پاشان له شاری کوفه دا، کوچی
دوایی کردوه و هه ر له ویش نیژراوه ۲: (قهیسی نه شعه ث) کوری مه عدی که ریب
ئه ویش یه کیك بووه له، گه وره پیاره کانی «کینه ده» و، ده گه ل کومه لی له هوزه که ی له
سالی ۶۳۱ی زایه ینیدا، ده چنه خزمه ت حه ضره تی ره سولی نه کره م سلاوی
خودای له سه ر بی، و، موسولمان ده بن، له شه ره کانی «قاده سه» نه هاوه ند،
یه رموکو، صه فه یین» دا به شداری کردوه: ۳: قهیسی زوهه ری یه کی بووه له هه ره ده سه
لاتداره کانی هوزی «عه به س» ۴: قهیسی روقیات شاعیری ناوداری قوره یشی،
دیوانی هه لبه سته کانی، که زوربه یان رامیاری و، میژوین له سالی ۱۹۵۸ زایه نیدا، له
بیرو ت چاپ کراون ۵: قهیسی فهه ری که له سالی ۶۸۳-۶۸۵ دا، والی و،
پاریزه ری شاری کوفه، بووه: ۶: قهیسی مارونی که، میژوی خه لیفه، موکته فی له
سالی ۹۰۲-۹۰۸ دا، نوسیوه:

که لُبوس: قه رپوز، قه ربووس قارپوز، که ولی بوز، که لُبهی زین، کو هانه و، خوانی زین، یان که لی بوز، واته، دیزه، پنوکو، خال خالوی، بریتیه، له گوی دریز، یان به و ته ی ماموستا کانی ئایینی، «مرکب الصلحاء» واته چاره وینی پیاوچاکان، هه لُبته تازه ماننی موفتی زه هاوی، به غدا، و، مه لا گچکه ی هه و لیرو، هفتا و، هه شتا سال له مه به ریش سوار بونی گوی دریز، به سونه ت و، شتیکی باش، ده ژمیردرا: که و ابو، ده کری. که لُبوس که ربوز، بویی، چونکو، له زمان و، ویژهی کورد، دا لام و، ری [ل-ر] سین و، زی [س-ز] زور جار، جی گورکیان پی ده کری. (ته فراسیاب) واته، پیای به سام و، هه بیته، یان ئافره سیا و، یانی خاوه نی ئاوی زور چونکو هیندیگ له زاناکان لایان وایه، چا و گه و، ئاوی سه هه ندو، سه هولان و، ورمی، به دهس ته فراسیابه و، بووه، هه ریمی کرماشان، کوردستان، هه مه دان و، ساو هس، به دهس روسته می (زال) وه بووه، ته فراسیاب، به ناوی شای (توران)، یان تورا و، جیا بووه و، زیز بوکان چهن سال ده گه ل ئیرانی، یان نیشته جیو، دامه زراوه کاندا، شه ری کرد، پاشان له سه رده می (که ی خوسره و) دا، کوژرا، یان به واته ی هیندیگ، کاتی به شوین تاجه که یدا، ده گه زی، له ناو گو میلکه ی خو ی (چی چست) «ورمی، دا، ده خنکی»:

(که ی خوسره و): سی هه مین شای زنجیره ی که یانی و، کوزی سیاوه شو، فهره نگیسی خوشکی ته فراسیابه: دوا ی ته وه ی باوکی به فه رمانی ته فراسیاب، ده کووژری خو ی ده گه ییته وه ئیران و، پاش چهن سالیگ توله ی باوکی له ته فراسیاب، ده ستیینه وه و، ده ی کوژی. یه کیگ له کاره گرینگه کانی که ی خوسره و، له ناو بردنی «بوتکه له» ی قه لای به همهن بوه که، له که ناری گو میلکه ی ورمی، دانرابوو: (طاق بوستان): ئیسته که ئا وایه که، له سه رریگای پیشوی سنه و، کرماشان دا، بوه. واته ۷/۵ کیلومیتر له کرماشان و ۱۴۳ کیلومیتر له شاری سنه و، دوره. هه ل که نراوه ی تاق بوستان، که وتوته، داوینی کیوی (به را و)، چا و گه یه کی پر له ئاو، له و، کیوه هه ل ده قولی، کونترین، به رد، هه ل که نی و، داتا شراوه یه کی له م، کیوه دا، کراوه، تاج له سه ر نانی ئارده شیر ی دوهه می ساسانییه، ئاهورامه زدا ئالقه ی شایه تی به ئه رده شیر ده دا، میتراش، واته روژ، نوری پر ته ووژمی خو ی، به سه ردا بلا و،

ده کاتهوه، هیندیک که سیش لایان وایه، نهو، وینهیه، تاج له سهر نانی شاپوری دوهه مو، سی هم، خو سره، پرویزو، شهو دیزه، که، نه ناهیتا، یان شیرین، به لایه وه ویستاوه، دیاره نوسراوه شی هه یه، به خه طی په هله ویشه:

(طاق دیس:) ته ختی شایه تی خوسره و پرویز بووه: (طوس:) کوزی نوذهر، پالوانو، گه وره سرداری به ناوبانگی بنه ماله ی ئیرانی بووه، له سهرده می شایه تی که ی قوبادو، که ی کاووسو، که ی خوسره ودا، دیاره نه م «طوس» هه، هر نه وه یه که له ئاویستادا، به ناوی توسه Tusa ناوبراوه، (تهه ماسب:) واته، قهوی قولو، به هیژ، نه سب، چاره وای توندو، تولو، به له زو، تیژرو، دیاره ناوی دواهمین شای پیشدادی بووه (توه ماسب:) ناوی دوکس له شاکانی صفه وی بووه به ناوی (۱) توماسبی کوزی شاه سمایلی یه که م ۹۳۰-۹۸۴ ه ق، (۲) توماسبی کوزی شاه سولتان حوسینی صفه وی ۱۱۰۶-۱۱۴۴ که یازدهه مینو، ئاخیرین شای صفه وی بووه، دیاره به دهستی نادرشای ئه فشار له سهرکار، وه لائراو، نادر قولی خو ی بو به شای ئیران، (نادر قولی) له سالی ۱۱۰۰ ه ق) له ناوچه ی دستگردی سهر، به دهره گزی قوچانی خوراسان دا، هاتوته دنیاوه، له سالی ۱۱۴۸ دا ده بیته شا، له سالی ۱۱۶۰ دا، روزی یه که شه موسیزده هه می مانگی جمادی الاخری ده کوژی (که ی قوباد:) واته شای خوشه ویستو، به ریز: قوباد ناوی یه کی له شایه کانی ساسانی و، کوزی فه یروزی یه که مه ۴۸۷-۵۳۱ - م، له زمانه ی نه م قوباده دا، (مه زده ک)، هه ل دهستی و، زا به رایه تی خو ی زاده گه یه نی، قوباد شایه کی خاوهن هیژو، تواناو، به ده سلات بووه، ده وله تی زومی نه وسا که ی خستبوه له رزه و، مه ترسیوه. ده گه ل (جاماسبی) برای که، ماوه یه ک شایه تی له دهس قوباد هیئا بوه دهر، برایانه زه فتاری کرد، پاشان به هو ی نه خوشیوه له سالی ۵۳۱ زایه نییدا، مرد: (تههورث:) له دو بهش پیک هاتوه (تهه مو) واته، ئازاو، نه ترسو، به هیژ (رث) واته، جودا، یانی دور، له ترس، نه و ناوه ههروه ک له ئاویستاشا هاتوه، ناوه بوه، بو جوره گه مالو، کسویکی تایه بهت و، به نه مگ. دیاره لیرو دا، ناوه بو یه کیک له شاکانی پیشدادی که، «دیو به ندریشیان پی گو توهو، به دوا ی هوشه نگ دا هاتوه: (فهرامه ز): کوری زوسته می زال، له زوربه ی شهزه کانی ئیران و،

توراندا هاوشانی، باوکی، هاوبه‌شیی کردو، (ئه‌سفه‌ندیار) به‌همه‌نی کوزی به روسته‌م، ئه‌سپارد، بو‌ئوه‌ی بو‌ی بعاملینی، به‌همه‌نیش دوای گوشتاسب، بو، به‌شاو، سوپای نارده‌سه‌ر فه‌رامه‌رز، به‌لام‌دیاره‌فه‌رامه‌رز له‌م شه‌زه‌دا، به‌دیل‌گیراو، به‌زیندویی به‌دارا، کرا، وه‌ک‌فیرده‌وسی ده‌لی: فه‌رامه‌رزی به‌زیندویی به‌دارا، کرد: له‌شی‌فیلی به‌سه‌ر شوژی، به‌دارا، کرد (محمّدپور) (ئه‌سکه‌نده‌ر): کوزی‌فلیپی مه‌قددونی بووه، له‌سالی ۳۳۳ی به‌ر له‌زاین‌دا، هیره‌شی کرده‌سه‌ر ئیران و، داریوشی سیه‌می تیک‌شکانده‌پاسارگادی سوتاند، ئه‌سکه‌نده‌ریه‌میصری بنیات‌نا، پاشان به‌نازاره‌باریکه‌یان چاو‌قولکه، له‌گومه‌لیانی لای‌هه‌ولیری کوردستانی عیراق‌مردو، به‌ئاواتی‌ئاوی‌حه‌یات نه‌گه‌یشت:

(فه‌هاد): به‌رد تاشی‌لوزو، هاوچه‌رخی‌خوسره‌وو، په‌رویزه، چیرۆکی ئه‌وینی ئه‌م قاره‌مانه‌کوردده‌ده‌گه‌ل‌شیرینی‌شادا، ئه‌وه‌نده‌نیودیره، نیازی به‌باسکردنی‌من‌نییه، دیاره، فه‌هاد-‌ناوی‌پینج‌کس له‌شاکانی‌ئه‌شکانیش بووه
 (۱) ۱۷۴-۱۸۱ ق - م (۲) ۱۳۶-۱۲۷ - ق م (۳) ۶۹-۶۰ (۴) ۳۷-۲ - ق - م
 (۵) پانزده‌هه‌مین‌شای‌ئه‌شکانی - ۴ م

(فه‌ریورز): کوزی‌که‌یکاووس بووه، دوای‌ئوه‌ی‌که‌ی‌خوسره‌و، له‌تورانه‌وه، هاتوته‌ئیران، که‌یکاووس‌کردویه‌ته، جینی‌نشینی‌خوی، ئه‌وسا فه‌ریورزیش، لیبی‌ده‌بیته‌به‌ر هه‌لست له‌ناکامدا، که‌یکاوس‌ده‌لیی، هه‌رکامتان‌بتوان (دژی‌به‌همه‌ن) که‌لای (ئارده‌ویل) بووه، بگرن‌شایه‌تی‌هی‌ئوه‌تانه، دیاره، فه‌ریورز، ناتوانی‌قه‌لاکه‌بگریو، شایه‌تی له‌کیس‌ده‌چی، و بووه‌که‌ی‌خوسره‌و، موسوگه‌ر، ده‌بی

(گورش‌ئه‌سب‌یان‌گورشاسب): ئه‌سپی‌له‌زو، لاواز، دیاره‌ناوی‌باپیره‌گه‌وره‌ی‌روسته‌م، کوزی‌ئه‌شهره‌ط. کوزی‌سام، کوزی‌توره‌گ، نه‌وه‌ی‌فه‌ریورز بووه، گورشاسب، یه‌کیک بووه له‌پاله‌وانه‌ناو‌دا‌ره‌کانی‌ئیران، هه‌روه‌ها‌ناوی‌کوزی‌زوراب و، ده‌هه‌مین‌شای‌پیشدادی بووه، به‌واتایه‌کی‌که، گورشا، گور، کیو، چیا، یانی‌شای‌کیو، که‌ژ. دیاره‌ئه‌مه‌ش له‌قه‌بی‌که‌یومه‌رث بووه، (شاکوش) ۳۷۶۷ مېتر به‌رزه‌و، که‌وتوته‌باشوری‌گورگان‌و، رۆژ‌هه‌لاتی‌باکوری‌کیوی‌ئه‌لبورزه‌وه:

(شاكزى غەرب) واتە روژ ئاواش. بەشىكە لە زنجىرە كىيى پىشتكوونىوان ئىران و، عىراق، ديارە بەرزترىن لوتكەى ئەو كىيە (دالاهرىە) dalaho ، ئەم چىيايە كە زۆربەى سال سەرى بە مېزەرە بەفرى سېى داپوشراوہ دەزوانىتە وىشكانى ولاتى عىراق، سەرچاوہى پىر ئاوى زىى گەورەى (ئەروەند رود) لەو كىفەوہ ھەل دەقولى، بە راستى لە لانى خوشى و، زەنوىرەشەوہ كەم جىگای ئاوا خوشم چا، پىكەوتۆہ مەگىن مەصىف صەلاحەدەين ديارە لە كوردستانى ئازىزدا، لەم شوینانە زۆربەر چا دەكەون (دینەرەن): ناوچەيەكە، لە بەشى شارى صەحنەى كىرماشان، ئاوايە كىش ھەر بەو ناوہ كەوتوتە زۆخى چەمى دینەرەوہ، ديارە ئەم چەمەدە گەل چەمى گاماسب يان جاماسبا تىكەل دەبنەرەو، دەچنەنەرەو سەر چەمى قەرەسوى كىرماشان.

دینەرەو لە زەمانى ساسانىەكاندا، كاروانەزى و، جىگای پشودانى نىوان ئاورگەى ئاذەر (گوشەنسب) و، شارى (مەداين) بوە، ئەمروش لە بىستونەرەو زىگايەك بەلىوارەى چۆمى دینەرەو، بو شارى (سونقوزى كولىيى) كراو تەرەو، بە نزيك ئاوايى دینەرەو داتى دەپەزى. وەك لە كتیبى مَعْجَمُ الْبُلْدَانِ بەلاذرىدا ھاوتە، (ئەحمەد، كوزى جابر (ق ۹ م) و، المنجدىش باسى دەكا، پاش ئەوہى لە سالى ۶۴۲ زايەنیدا، دواى شەزى نەھاوەند لە زەمانى خەلىفەى دوھەما (حەضرەتى عومەر، رض) كەوتە دەس اسلام، يە كىك بوە لە ھەرە ئاوەدانىكانى، پىر حاصل و، باغ و، خوش ھەوا، بە يەكى لە شوینە خوشو، زەنوىرەكانى ناوچەى كىويستان، دائەنراہ لە سەردەمى ئومەوى و، عەباسىشا ھەرەھا، بوە، تا ئەوہى لە شەزى مەردئاویژى (مەردئاویجى) گىلانیدا، وىران و، كاوول كرا، ئەوہى، بوش تەيمورە شەلەى مەغولى لە سالى - ۱۴۰۰م، خاپورى كىرە ھەلبەت دینەرەو، پاش اسلام، پىاوى زۆر گەورەو، نىوڈىرى وەك، ئەحمەد، أبوحنىفەو، ابن قوتەيبەو، ھى ترى بوە، ئەگىرنەرەو، فەقىيەك دواى ئەوہى لە خویندگای نىظامىيە بەغدا، ئەگەزىتەرەو ئىران، زىگەى دەكەوتە دینەرەو، دەگەل يەكىك لە زاناکانى ئەوى دا دەكەوتەو و تووژەرەو دەبىنى زۆر لە ماموستا، زانايانى بەغدا، زاناترە. پاشان پىى دەلى، تو،

زور زور، له فلان زانای به ناوبانگی به غدا، ا زاناتری به لام تو نیوت دهر نه کردوه،
 نه ویش له ولأما، ده لی حَطَّتْنِي دِينُورُ، وَرَفَعَتْهُ اَلْبَغْدَادُ: واته، چونکو دینه وهر
 چوکو، بی خاوه ون، ناو، که وتوته وه، منیشی، بی ناو، نیشان کردوه، به لام چونکو
 به غدا، گه وره، ناوداره، نهوزانایه شی گه وره کردوته وه، دیری سپی: پالنه وانیشی
 زور، به هیزو، شانو، باهووی مازهنده رانی بووه، له سه رثایینی میترا په رستی
 نه مینیته وه، ثایینی خواپه رستی نه وسا که، وهر ناگری. پاشان، به دهرس رسته می
 زال نه کوژی: ده ماوه مند: یان، ده ماوه ون، دم، ده مه، بوخار، هلمو، دوک نه وهند،
 وهند، واته خاوهن هلمو، دوکه له یان له دم و، بوخار، ون بوو، چونکو نه و
 کیوهش وه که نه هولان، ناگرپژین بووه، پاشان، دا، مرکاوه. ده ماوه مند، په کیکه له
 زنجیره کیوه کانی نه لبورزو، باکوری روژ هه لاتی شاری تاران، لوتکه ی نه م چیاپه
 به رزترین لوتکه ی ئیران، ۵۶۷۱ میتر به رزایه تی. نه وکیفه. پیوهندی هه یه به
 چه رخی چواره می زه وی ناسیوه داوینی نه م کیوه پزه له، چاوگی ناوو، گه رماو،
 گوگردو به واته ی المنجد، حه فتا زندولو، چالی ناگرپژینی کوژراوه وه ی پیوه،
 یه که مین که سینک له سالی ۱۷۹۸ زاینیدا، به وکیوه دا، هه ل گه راوه، تولیفای
 ئوروپایی بووه نیو دیرترین گه رماوی نه وکیوه داریجانه، شاری ده ماوه نندیش که،
 له دولو، دهره یه کی زور، ناوو، ههوا، خوش دا، هه ل که وتوته، که وتوته، لای روژ
 ناوای کیوه که وهه دیاره چهن ناوایی کوردی دور خراوهش له دهره وری به ری
 ده ماوه ندا نه ژین وه که جابان و، سه ربه ندان و سورخه دی. سیاوهش: یان
 سیاوهش خاوهن نه سپی زهش واته: زهش، سوار، ناوی کوزی که یکاوس
 که یانی بووه سودابه ی ژنی که یکاوس، به تالی نه وینی، گرفتار ده بی، به لام
 سیاوهش گوی، به باوه ژنی ناده نه ویش لای باوکی شو قاری لیده کا، که یکاوس، به
 پیی یاسای نه وسا، ناگری بو قه لاهه شخه ل ده کا، تا سیاوش، به ناویدا، تی پهری،
 نه گه ر تاوانبار بی، نه وه بسوتی، نه گنیا، به خو ته کاندن و، زاوه شانندن، به ناویا، تی
 پهری سیاوهش، به سلامه تی، به نیو ئاورگه که دا، زا، دهری، پاشان زیزو، زویر،
 ده بیو، ده چیته لای ئافراسیاب نه ویش فهره نگیزی کچی خو ی ده، داتی، به لام

گرسبوزى برائى نه فراسياب، به فيلؤ، ته له كه، به كوشتى ده داه دواى نه وهى كهى خوسره وى كورى سياوه شو، فهره نكيس، گه وره ده بى، بو توله باوكى، به كز، نه فراسيابا، ديو، چهن سال، ثم شه ره. ناكورژيته تا له نه نجاما توله سياوه شه ده ستيند ريته وه له وساوه. تا ئيستا باوهو، بوته، دهمه خوشكه (ضرب المثل) و، ده لين: بوته خويناى سياوه شو، ناكورژيته وه:

شاپور: واته كورى شا، له زنجيرهى شايانى ساسانيدا، سى كهس ناويان شاپور بووه ۱: شاپورى كورى ئارده (هه رده، عه رده، واته كه ژوكيو) شير، واته شيرى كه ژوكو، كه له سالى ۲۴۱-۲۴۲ ق-م، دا تاجى شايه تى له سهر ده نى و تا ۲۷۳ ده بيته جى نيشنى باوكى ۲: شاپورى دوهم. ناودير، به ذوالكفان واته قه وى قولو، به شان و، باهو ۳۰۹-۳۷۹ - بهر له عيسا ۳: شاپورى كورى شاپورى دوهم ۳۸۸: نه وه يان زور بى هيژو، بى تين ده بيو، له خورا. ده كه ويو، دهمرى شه و ديز: يان شهب ديز، ناوى نه سپى خوسره و په رويز بووه. خوسره و زورى خوش ويستوه، دياره وينه ي نه م نه سپه ده گه ل خوسره وو، شيرين دا، له تاق بو سانى كر ماشانا، هه ل كه ندراره. رويين تن: له قه بى نه سفه نديار بووه ته همتن: له قه بى روسته مه

(زال): واته پيرو، زورهان، سهر كه وتوو، پيروز، ناوى باوكى روسته مى ناودار بووه، كاتى له داىك بووه، هه مو، موى سهرى سپى ده بى، جا به م، هوپه وه پنى ده لين زالو، مناله پيره (گوده رز): پاله وانى كى ناودارى ئيرانى بووه له سهر ده مى شايانى كه يانيدا، بنه ماله ي گوده رز، پاش بنه ماله ي سامى نه ريمان (روسته م) له هه مو كهس نيو دير، تر، ده بنه باپيره گه وره يان (گوشداد) ي كلاوزييرين بووه، كه له زهمانى (فه ريدون) دا، ژياوه (گوران): ناوچه يه كه، كه وتوته باكورى روزئاواى شارى كرندى كر ماشان، چهن د لوتكه ي به رز، له م ناوچه يه دا، هه ل كه وتوه وه ك شاهانى كه ۲۵۶۲ ميتره ئاوتابى ۲۴۵۵ ميتره، گله زه رد، ۲۲۰۷ ميتره هه ليه ت ناوچه ي گوران له زهمانى زودا، ناوچه كانى، شاره زور، مه ريوان، هه ورامان و، گورانى نه مروى گرتوته وه (گيو): كورى گوده رزو، زاواى روسته مى زال بووه (بيژهن) ي ناودار يش كورى نه م گيوه بووه (كه يومه رث) يان كهى مه رت يا مه رث هه ميشه زيندو، يان شاي مه ردو، ليها توه به واته ي ئاويستايه كه مين مروفى سهر،

زوی زهوی نادهم بووه، به لآم، به گوتهی شانامه، که یومه رثی ئیرانی بووه (مه نیژه):
 کچی نه فراسیایو، بوه، (بیژه نی) کوری گیو ئوگری ده بی و ده که ویته شوینی،
 نه فراسیاب ده یگریو، ده یخاته سیا چاله وه، پاشان روسته می زال که خالوی بیژن
 بووه، بم کاره ساته ده زانی و، ده چی بیژن له بهند، زه زگار، ده کا: (روسته م): واته بالا
 بهرزو، تیک سرماوو، قهوی قول، کوری زالی کوری سامی نه ریمان بوه، هیزو،
 تووانایه کی خودا پیداوی، وای هه بوه که س، دهره سستی نه هاتوه، ته مه نیکی زوور
 دریژی بووه، خزمه تی به شایانی که یانی وه که ی قوباد، که ی کاووس و، که ی
 خوسره و، کردوه، (دیوی سپی) که له نه شکه و تیکی، مازنده ران دا دابوه،
 کوشتوه و، که ی کاووسی له بهند، زه زگار کردوه

(زه خش): ته سپ و، چاره ویی به ناوبانگی روسته مه که، هه میسه ده گهل
 روسته ما بووه (نه سفه ندیار): یه کیك بوه له ههره پاله وانه ناوداره کانی سه رده می
 روسته م و، به ده نیکی پولآینی هه بوه، هیچ تیریك کاری لی نه کردوه، به لآم،
 روسته م به تیری ژارای گه زی دوهاچه، له ههر دك چاوی دهاو، ده ی کوژی،
 پاشان روسته میس به فیل و، ته له که ی (شوغاد) یان شوغاله که چه لی برای به خوویی
 و، به ره خشه وه ده که ویته چالی پر له سه ره تیری ژارای یوه^۱ به لآم، روسته م بهر
 له وه ی گیانی دهر چی، تیریکی داویتی و، مهرگی شوخال ده خاته پیش مهرگی
 خویه وه دیاره زور که س لایان وایه که روسته م کورد بوه و، خهلکی زابان، واته
 (زاب) یانی چومی که لوی لای (سه رده شت)، به لآم چونکو له شیوه ی نوسینی
 خه طی ئاویستادا لام (ل)، و نون (ن) زور وه که یه ک ده چن هیندیک که س لایان
 و ابووه، خهلکی (زابول) بووه له لایه کی تریشه وه، ناوچه ی کوردستان له
 هاتوچوی گه زوک و، توژینه ر، زور، دور بووه به م هویه وه نه زاندراره، زاب له

۱ دیاره هه وه که له کو تایی چیرۆکه (داری پیره دار) که دا، سه باره ت، به بیرو، رای برای تیکوشهرم،
 کاک ره شید خوسره وی دهر باره ی هونراوه که و، میرزا شفیق و، (تاقه داری، قافلاتو، دوام و، زام گه یاند،
 داری پیره دار، له ناوچه ی دینه وه و، ئاوی عبده محمد، دا ههل که وتوه، کاره شید لای وایه، ثم
 چاله ی به، ده و، بوورسته میان ههل که ندبوو، شوینه واری ههر له لای ئه و تاقه داره یه و، روسته م، به تیری
 ژارای شوغاله که چه لی برای به وه وه درو، وه، له گهل ئه و داره جوتی کردوه، چون شوغال نه، زور
 سه ره بنجه ی روسته م - ئامانه پای من نیشی کرد، وه چه شم [نوشار]

کویه، که وتوتته کویوه ههروه زورکهس سهبارت به (زهردوست)، توشی ئەم ههلهیه، هاتون، لایان وایه خه لکی روژ هه لاتی ئیرانی ئەوسه رده مه بو، که چی روژ بو توه خه لکی روژ ئاواي ئیران، واته کوردستان، دهورو، بهری گو میلیکهی (ورمی) بووه خه طی رویشتن، دهر به دهریکه شی به ناوچهی سه رده شت، کوردستان، کرماشان، هه مه دان، دابووه به لام زمینی دینه که ی که وتوتته روژ هه لات، له وپوه، پاشماوهی ئایینه که ی که وتوتته دهر گه روک و لی کوله روه ده روه یه کان «بوو، مه به سته پتر بر وانه کتیی، جوغرافیای غه ربی ئیران یان کوه های ناشناخته ی ئاویستا، نوسراوه ی ده ولت شاهی کرماشانی» (دارا): کوری هوما، باوکی فه یروز شابووه (که شواد): یان گه شواد، واته ده مه وه رو، زار پاراو، کلاو، زیرین، کوری به ش فره، له توره مه ی کاوه ی ئاسنگه ر بووه، زنجیره ی گو دهرزه کان له وه وه که وتوتته وه دیاره گو دهرز یه کی که بوه له هه ره پاله وانه به راو، ته گبیره کانی سه رده می کاووسی که ی که شوادیش له پاله وانه ناو داره کانی فه ریدون و کوره کانی (ئیره ج، سه لم و تور) بووه

(جه مشید): شید، روناک و ورشه دار، وه به واته (وه دا)، (جه م) واته، کوری روژ، ئەم جه مشیده یه که مین که سیک بووه تا ئەوسا که، له به ره ی ئاده میزادا، که مه رگ به سه ری دا، زال بووه، مرده، دیاره ناوی یه کی که له شایانی پیشدادیش بووه، به واته ی (شانامه) جیژنی نه وروژ ئەم جه مشیده دای هیناوه، پاشان (ضحاک^۱) جه مشید له سه ر کار لاده باو، بو خووی ده بیته جیگری، دوایه (کاوه ی) ئاسنگه ر، کوتایی به گیان و، حوکومه ته که ی دینی و، فه ریدون ده که نه شای ولات (که هکه شان): یان کا، کیشان، خه طی کی سپی یه، که، له سه دان میلیون ئەستیره پینک

۱ وهك زوربهی نووسهرو، میژو، زانه کانی کوردو، فارس و، لاوهیی، دنونسن زوحاک سامی نژاد بووه، زوریشی جهظ، له م دوماره کردووه وهك په رستن، په رستونی، هه میسه به لایه وه بوون، ده چونه سه رشان ی و، پایو که یان ده خوارده وه له خوارده مه نی خووی به شی ئەوانی دده، به بیانوی ئەوه وه که ئەم دوماره جهظ له میشک و، مژی به ره ی مروف، ده کن، هه مورژۆیک، بو که م کردنه وه ی لاوه ئاری نه ژاده کان، له په ره خستی زه وو، زوی دایکه کان، ده ی هینا، دو، لاووگه نجی ئاری نژادی ده کرده قوربانی و، سه ری دهرین جه ئه وه بوو زور، له لاوه کان، له چیاو شه شکه وته کان داله ترسی ئەم په لاماره، به ناو ماره، خو یان حاشار، دده، که به واته ی فه رده وسی، ئیمه ی کورد، له م لاوه جو امیرو، نازایانه که وتوتینه وه.

هاتوه، شهوانه، له ئاسمانا، وه بهر چاوه، ده كه ون، وهك زيگايه كي كاليزژاوه، ده كه ويته به ر چاوان (هوشهنگ): كوزى سيامه كي پيشدادى و، نه وهى كه يومه رث يه كه مين شاي، زنجيره ي پيشداديه، كاتى سيامهك له شهزى ديواندا، كوژرا، له لايهن كه يومه رته وه، هوشهنگ، بو سهر كوت كردنى ئه و ديوانه (خهلكى ناوجهنگل و چياوه، ليزه واره كانى ئه وساكه) ده نيردرى، پاش شهزىكى دورو، دريژ، ده يان شكينيو، پاش 40 سال شاهيه تى ده مرى، هوشهنگ، له بهردى نه ستى و چه خماخ (ئاگر)، وه دى دينى و، جيژنى (سه ده) ش يادگارى ئه وهه دياره ئه و جيژنه له شهوى ده هه مى مانگى زيبندان، دا، ده گيرا، ئاوردويكى زوريان كوډه كرده وه، قهرمه شخه ليان لى دروست ده كرد، به ده وريدا، هه ل ده په رين و، شادى و، خوشيان ده ر ده برى، ئه و جيژنه دواى تپه ربونى سه د، روز له جستان (واته له هه ولى مانگى نيوه راستى پايزه وه تا، ده هه مى نيوه مانگى جستان) ده گيرا:

(ئه طرود): يان ئه ترو، ئه ترور، به نو كه رو، كويله ي تايه به تى شاووتراوه، ئه طروط، باوكى گورشاسبو، باپيره ي نهريمانى باوكى سام بوه

(كاوهى چه داد): واته ئاسنگه ر، ناوى ئه و كه سه يه، كه، سهر په رشتى چه ك و، جو به سازى سوپاى له دهس دابووه، زوريش شاكانى زنجيره ي پيشدادى خوش ويستووه، وهك شانامه ش ده لى 18 كوزى بو داين كردنى هولمان و نه وسى مارى سه رشانى ضوحاك له دهس ده داو، پاشان شو رش ده كاو، ضوحاك ده گرى، وهك كتىبى «ناسخ التواريخ» له بهرگى يه كه ما، ده لى. كاتى ضوحاك له گرتنى (فهريدون) ناهوميد ده بى، فه زمانيك ده رده كا به مورو، ئازوى هه موگه وره گه وره كانى باره گاي شايى، كه ضوحاك له ماوه ي ده سه لات داريتيدا، تائىستا، له كارى چاكه به ده ر، هيچكارىكى نه كرده، كاوه له وكاته دا، كه ده يانه ويست كوزى نوزده هه ميشى بكه نه قوربانى بو ماره كانى سه رشانى ضوحاك، ئه و فه زمانه له به ر چاوى خه لك، ده سوتينى و، ده گه ل نه ياره كانى ضوحاكدا، په يمان و، به لىن ده بستن، له به ره به يانى روزى نه وروزدا، له سهر چهن جيگاي به رز، ئاگر هه ل ده كه ن و، كاوه ش به كه ولى ئاسنگه ريوه، مه شخه ل به ده سرح ده كه ويته پيشيان و، ضوحاك ده گرى پاشان ده چهن

فهريدونى كورى نابتينى پيشدادى كه، له كيوى دهماوه‌ندا خوى حاشار، دابو،
 دينو، ده‌كهين به شا، (كاوه) به فرمانى فهريدون ماوهى ۲۵ سال واته تا: ده‌مرى،
 عيراقى عه‌زه‌ب و، سوريه‌و، ئاذه‌ربايجان‌و، كوردستانى، پى ده‌درى شه‌ويش
 ته‌واوى شه‌و ناوچانه له دارو ده‌سته‌ى ضوحاك پاك ده‌كاتوهه پاشان حوكومه‌تى
 اصفه‌هانيش وه‌ده‌س ده‌خاو، پاش ماوه‌يه‌ك ده‌مرى (قوبادو، قارن): شه‌م دووانه دو
 كورى كاوه‌ى ئاسنگه‌ربونو، له شورشه‌كه‌ى باوكياندا، دژى ضوحاك، نه‌خشىكى
 زور گرینگيان هه‌بووه، دواى مردنى باوكيان، ده‌بنه، كار به ده‌ستانى هه‌ره‌نزيكى
 فه‌ريدون، قارن ده‌بيته سوپا سالارو، فه‌رمانده‌رى گشتى سوپاى فه‌ريدون، و
 ده‌گه‌ل ناوداره‌گه‌وره‌كانى وه‌ك (سامى) نه‌ريمان، (شيرويه) و، (شاپور) و، (قوبادى)
 براى و، (گوشاسب) و، خودى (مه‌نوجهر) دا، ده‌چى بوشه‌زى (سه‌لم) و، (تور) و، به
 سه‌ر كه‌وتوييه‌وه، ده‌گه‌ريته‌وه شه‌وش بلىن، ئاوايه‌ك له ناوچه‌ى (نه‌غه‌ده) دا به
 ناوى (قارنى) كه، كه‌وته به‌ر هيرشى دارو، ده‌سته‌ى مه‌عبودى و، خه‌لكه‌كه‌ى و،
 ته‌نانه‌ت ماموستاى نابتينى كه‌شى، ره‌شه‌كوژكران، هه‌يه (مه‌نوجهر) كورى ئيره‌ج
 شاى پيشداديه، دياره، دوماموى خوى واته سه‌لم و، تور، به‌توله‌ى باوكى
 ده‌كوژى، مه‌نوجهر كه، سوپاسالارى وه‌ك قارن، سام، زال و، روسته‌مى بوو، ۵۰
 سال حوكومه‌تى كرد، (نۆده‌رى) كورى له‌به‌ر، لى نه‌هاتويى نه‌ى توانى دواى
 باوكى فه‌رمان زه‌وايه‌تى بكا، وه‌ك ماموستا ديخودا، ده‌لى، كاتى، سه‌لم و، تور،
 ئيره‌جيان كوشت، قرانياى ده‌ژنو، منته‌اله‌كانيشى خست، به‌لام. دايكى مه‌نوجهر
 كه‌زگى به‌و، پرېو، راي كردو، له كيوى مانوشان‌دا، خوى شارده‌وه، تا شه‌و كوزه‌ى
 بوو، چونكو له‌و كيوه‌دا، هاتبوه‌دونياوه، پيان وتوه مانوش چيه‌ر. پاشان ووشه‌كه
 سواوه‌و، بوته‌منوجهر، واته ديمه‌ن به‌هه‌شت: سه‌لم، طور- ئيره‌ج: فه‌ريدون له
 كچى ضوحاك دوكورى بوه به ناوى سه‌لم و، تور، له ئيراندوختى كچى شامه‌رديش
 ئيره‌جى بووه، به‌ر له مردنى خوى، هه‌مو ولاتى له نيوان كوزه‌كانيدا، به‌ش كرد،
 ناوچه‌ى بين‌النهرين و، عه‌ربستانى، دا، به سه‌لمى كوزه‌گه‌وره‌ى، ماوراءالنهرين و،
 مه‌غولستانى دا، به‌تور، كه به يارمه‌تى گرشاسب زور جيگه‌ى تريشى خسته سه‌ر
 به‌شه‌كه‌ى خويو، توركستان، تا تاريخى كرده ئى خوى.

تورو، سەلم نەخشەى پیلانى كوشتنى، ئىرەجيان كېشاو، سوپايان ھېنا سەر، فەرەيدون فەرمانى بەربەرەكانى دا، بەلام، ئىرەج خواھىشتى لە باوكى كرد، بابەتەكە، بە ھىديو، ھېمانايەتى كوئايى پى بدرىو، دەگەل براكانى شەرنەكا. خوئ بو، وتوويژ چوہ لای براكانى ئەوانىش، گرتيانو، كوشتيان، ئەوہ بوو. كاتى مەنوجيەرگەرە بو، باپىرەى، يارمەتى دائەویش مامەكانى بە تۆلەى باوكى كوشت: پەشەنگ: كورئ شاپناسب - وە رشىب - تورك، توري كورئ فەرەيدونە، ديارە ناو، شورەتى پەشەنگ زياتر، بە ھوئ ئەفراسيابى كورئوہىەتى، «پورى پەشەنگ» پەشەنگ ناوئ نەوہى توري كورئ فەرەيدونى باوكى ئەفراسيابى توران زەمىنە، ناوئ برازاي فەرەيدونى باوكى مەنوجيەرە، ميردى ماہ ئافریدی كچى فەرەيدونە:

شەزاد: يان شەزاد، چوك كراوہى، شەزادە: شەزادە، شەزود، شەزور، يان شەزەرەزورە، وەك ماموستا ديخودا، دەلى، ناوچەى شارەزورى كوردستانى عىراق لە بارى ئايىنوہ پىوہنديكى توندى دەگەل بىرو باوہزى على اللہى كاندا، ھەيە، چونكو لايان وايە زوژى مەوعود، واتە: حيسابو، كىتاب، روژى حەشر، لەم ناوچەيەدا، پىك دى زالى پورى سام، پالەوانىكى فيشالى شانامەيە، زور، ملهورو، بە دەسەلات بوہ، بەراوشكارى دەچىتە ئەفغانستان، ئوگرى رودابە كچى سوھراب شاي كابول دەبى، شەويك لە ديوارى كوئشك سەر دەكەويو، رودابە ھەل دەگريو، دەي ھىنى بو ئيران، روستەم لەم ژنە دەكەويتەوہ:

(سامى نەريمان): كورى كورئشاسب، كورئ ئەطروط، طورەك، شىداسب، توژى كورئ جەمشىدە، سام، سوپاسالارى مەنوجيەرە، دواى قازنى كورئ كاوہى ئاسنگەر، ئازاو، دلبرو، بويرترين سەردارانى كاتى خوئ بووہ، حوكومەتى روژھەلاتى ئيران زابول، كابول، ھىندىك لە مە غولستان كە بە دەس گورئشاسب، گىرابون، بە دەس سامەوہ بووہ، ديارە سام لە كچى مير بە لىخى بوہ: (ھومان و، پيران): ھومانو، پيرانى وەيسە دوپالەوانى ئەفراسياب بون، ھومان پالەوانىكى بە فىل و، گەزو، مېملو، چلو، چوكر بووہ، دەگەل (گريسئوزى) براى ئەفراسيابدا، بو

۱ ديارە ئەمەش ھەرفىشالەو، بە لگەى برۆپى كراوى نىيە.

کوشتنی (سیاوه‌ش)، پیلانی نابووه، له ئاکامدا هومان به دهستی گیوی کوزی گوډه‌رز، ده کوژی‌ری: (کاووس): کوزی کیاخوه، کوزی که‌ی بوه. زور خواهن زواله‌ت و، بی ناوه‌زو، دم ده‌می بووه له بهر زه‌لامی و، قورسی و، سه‌نگینی که‌م، به‌کسم و، چاره‌وی توانیوییتی هه‌لی‌گری، له بهر نه‌وه زیاتر له سه‌د سال شایه‌تی کردوه‌پیان گوتوه‌نمرودی زه‌مان (فهریورز): کوزی که‌ی کاووس و، برای سیاوه‌شه (به‌هرام): ناوی شه‌ش که‌س له شایانی ساسانی بوه، له سالی ۲۷۳ زایه‌نیوه تا ۴۳۸ شایه‌تیا‌ن کردوه، کوژی گوډرز به ناوی به‌هرامی به‌هرامان نیو‌دی‌بوه،

(به‌هرامی گوژ) ناوی سه‌ر له شکرێ هورمزی کوزی نو‌شیروان بوه

(جاماسب): کوزی لوهراسب و، شاگردی زه‌دوشت پیغه‌مبه‌ر بووه، ناوی

حه‌کیم و، زانایه‌کی ئیرانیش بوه‌که. زورشتی، تیینی کردوه‌جاماسب کچی زه‌ردوشت به ناوی (پوروه‌حیسه‌ت) نه‌خوای جاماسب ده‌گه‌ل براکه‌ی به ناوی فه‌رشوشته‌ر، وه‌زیری گوشتاسب بون

(به‌همه‌ن): یان وه‌هومن واته، خوو، خه‌صله‌ت باش، به هوی باشی و،

راستی و، دروستی بوته‌له‌قه‌بی نه‌درده‌شیری کوزی نه‌سه‌فه‌ندیاری کوزی گوشتاسب، (نه‌رده‌شیر) یان (هه‌رده، عه‌رده، نه‌رضه) شیر. له بهر نه‌وه‌ی دهستی زور درپژ بوه‌و، ده‌سته‌کانی ده‌گه‌یشتنه‌سه‌ر چوکی پی‌گوتراوه، ده‌ست درپژ: وه‌له‌به‌ر، نازایه‌تی و، دلیریش له‌قه‌بی نه‌رده‌شیر، واته: (شیری عه‌رد) ی پی‌دراوه (ساسان) واته، زه‌به‌ن و، بی سامان و، سو‌الکه‌ر. دیاره‌ساسانی کورد، یا شو‌ان و، ده‌شته‌وان، باپیره‌ی بنه‌ماله‌ی شایانی ساسانی و، باوکی پاپه‌که‌ی بابی نه‌رده‌شیری به‌که‌مین شای نه‌وزنجیره‌یه بووه، دیاره‌مام پاپه‌ک، یان په‌تک واته‌گوریس که‌له‌به‌ر درپژی وایان پی‌گوتوه، له ناوچه‌ی شو‌انکاره‌ی فارسدا، زا‌به‌ری ئایینی و، فه‌رمان ره‌واش بوه‌ناوی دایکی پاپه‌ک، وه‌ک زانای به‌ناو بانگ ماموستا (دیخودا) ده‌لی و، له نوسراوه‌ی (کا به‌ی) زه‌ردوشتا هاتوه، ناوی دینه‌گ، بوه، ناوی دایکی ساسانیش (رام به‌هیشت) کچی گوژه‌هری (بازه‌نگی) میری ئیسته‌خری فارس بوه:^۱

۱ پیوسته، قامک بو‌دوو خالی گرینگ، زادیرم، به‌که‌م، نه‌وه‌که، ماموستا که‌مال نه‌حمه‌د مه‌ظهر، له

(به هرامی چوبین): ناوی سهر له شکری هورمزی کورزی نوشیره وان بووه، له بهر نه وهی زور له زو، لاوازو، زهقو، ویشک ده بی، پی ده لئین، چوبین واته داره زهقه: (شیرۆ): کورزی خوسره و په رویز بووه، شیرویه، کورزی بیژنه و، نه وهی گیوه، شیرویه کورزی په رویز له مهریه می کچی قه یصهری روم، کاتی زانی باوکی ده یه وی مهردانشای برای بکاته جیگه ری خوئی ده گهل سوپاسالاری باوکیا، واته (گوشه نسب نه سپاژ) که برای شیریه شیرویه ده بی، ده ست ده دهنه دهس یه ک و، باوکی له سهر تهخت وه لاده باو، هه مو براکانی ده کوژی و، خوشی پاش شش مانگ ده رمان داو، ده کری و، ده مرئی: (بوژه جومیه ر): بوزورگمیه ر، ناوی زانی گه وره و، به ناو بانگی کورزی به خته گانه، که سالانی سال، وه زیری نه نوشیروان بووه و، له نوسراوه میژویه کاند، به باشی ناوبراوه (به خته ک): ناوی باوکی بوژه جومیه ره (هورمز): ناوی سهر دارینکی ئیرانی بووه که ده گهل خالیدی بنی وه لیدا، شهزی کردو، کوژرا: هورمزی یه که م کورزی شاپوری ساسانی، دوه م کورزی نیرس، سینه م کورزی یه زدی گوردی دوه می ساسانی، چواره م، کورزی نه نوشیروانه، که له هه مویان نیو به ده ره وه تر بوه. پینجه م نه وهی خوسره و په رویزو، ئاخیرین پادشای ساسانی دواي (ئازه رمیدوخت): بووه: (دوخت)، یان دوخت واته کچ، زور جار به شوین ناوی تایه به تا، دی، وه ک ئازه رمیدوخت، پوران دوخت، توراندوخت، سیمین دوخت هیندیک جاریش، به ته نیایی دی وه ک نه مرو باوه و، له کورده واریشدا، دو، یان دوخت، نهوتری (نه نوشیروان): واته خاوه نی گیانی هه میشه بی، ناوی کورزی قوبادی کورزی فه یروژه، دایکی کچی وه رزی ریکی نه یشابور بووه، پاش باوکی براکانی خوئی واته (که بووس و، جام)، وه لاده نیو،

کتیبی «تاریخ ایران الحدیث» دا ده لئ: «ماموستا زه شید یاسه می کرماشانیو، هیکه ش. بی به لگه و، تا پو، نووسیویانه، ساسانی کورد بوون» به لام زونه که، له کوردی شوانکاره ی پارس (فارس) بووه. دوه م نه وه یه وه ک ئیسته خری له کتیبی «مسالك الممالک» دا، ده لئ کورده شوانکاره کانی فارس، له سهرده می «تومه وی» کانی عه ره ب دا، خاوه نی ۵۰۰ صه ده هزار، چادرو، زه شمال بوون و، هه مو سالیک پیتاکی خویان، ده نارد، بو، تومه ویکان، نه وه شم له بیر نه چی، گویا، له م دووایانه دا، کتیبک ده باره ی شیخی (سه عدی) وه ده ر چوو، ته مانیان به کوردی شوانکاره، داناوه، که به داخوه هیشتا من چاوم پی زون نه بوته وه.

ده‌بیته شاه زهمانی نه‌ودا، هیمنایه‌تی سه‌رانسه‌ری ولات داده‌گری، له نیو شایانی
 ساسانیدا، له هموان نیو به دهره‌وه تر بووه، (ئه‌رده‌وان) یان هه‌رده‌وان واته
 ده‌شته‌وان ناوی پینج کهس له شایانی ئەشکانی و، نه‌سلی، گوشتاسب بووه:
 ئه‌رده‌وان کوزی وینتاسب، کوزی ئه‌رشام، کوزی هه‌خامه‌نیش و، برای داریوشی
 یه‌که‌مو، ماموی خه‌شایارشایه‌و، سه‌رکرده‌ی کیشکچیانی خه‌شایارشایه‌و،
 شه‌ویک لئی وه ژورده‌که‌وی خه‌شایارشایه‌و کوزی، (ئه‌رده‌وانی پینجه‌م)
 دواهه‌مین شای ئەشکانی یه‌که به ده‌ست ئه‌رده‌شیری بابه‌کان له سه‌رکاروه لانه‌راو،
 حوکومه‌تی له ده‌س سیندرا: (ماچین): که‌شه‌ن، شین ناوی ولایتیکه له باشوری چین
 و، رۆژ هه‌لاتی هیندوستانا، له هه‌لبه‌ست و، وێژه‌دا، به زواله‌ت مه‌به‌ست له چین
 تورکستانی رۆژه‌لات و، له (ماچین)، چینی راستی یان، چینی گه‌وره‌یه: چو
 ناگاهی نامه‌د، به ماچین و، چین: به‌گویه‌نده به‌ر خواندم ئافه‌رین: فی‌ردوسی:
 (سورخه): کوریک‌ی ئەفراسیاب بووه، که به ده‌س فه‌رامه‌رزیه‌ خسیر ده‌بیو، رۆسته‌م
 ده‌یکوزی دوخت: دو، دوخت، دوخته‌ر، واته‌ کیژ، کچ، مه‌به‌ست له‌م، که‌نیشکه،
 طه‌لعه‌ت کچی سام به‌گی زه‌عفه‌رانلوی کوردی حاکمی خه‌پوشانه (قوچان) نادر:
 نادر قولی ئەفشاری تورکه، که له‌ ساله‌کانی ۱۷۳۰-۱۷۲۹ واته ۸ سال به‌ر له‌وه‌ی له
 سالی ۱۷۳۶ دا تاجی شایه‌تی له سه‌ر خوی نیه، تا ئه‌و جیگایه‌ بوی کرا، سه‌باره‌ت
 به‌ کورده‌کانی خوراسان، گوشت و، بز، ده‌س دریزی کرد، پاشان له‌ شه‌وی
 بیسته‌می مانگی ته‌موزی سالی ۱۷۴۷ زایه‌نی، ۱۱۲۸ هه‌تاوی، ۱۱۶۰ کوچی
 مانگیدا، کاتی خوی ته‌یار کردبو شالوونکی تر، به‌ریته سه‌ر کورده‌کان، خوی
 به‌ده‌س ئەوان کوژراو، بو هه‌میشه‌ تو‌ماری ژبانی پینچرایه‌وه سه‌لطان: مه‌به‌ست
 شاتوماسبی (طهماسب) سه‌فه‌وی کوزی شاحوسینی اصفه‌هانه، دیاره‌ نادر،
 شاهه‌ر کیان، هو‌ملکیو، به‌ر به‌ره‌کانیان بو، بو، ئەوه‌ی طه‌لعه‌ت بخوازانو، خویان به
 خزمایه‌تی کورده‌کان له به‌رامبه‌ر ئەوی ترا، به‌هیزکا هه‌لبه‌ت هه‌روه‌ک ماموستا
 نوشادیش پیش بینی کردوه «اقبال ئەولاد شاصه‌فی که‌نگه‌ن» له‌م، گیره‌و، کیشه‌و،
 مشت و، مره‌دا، نادر سه‌رده‌که‌وی، جاوا، ئیمه‌ لیره‌دا، ئەم چیرۆک و، روداوه‌یه‌تان،
 به‌ کوردی و به‌ کورتی بو، ده‌ خه‌نیه‌رو، هیوایه‌ که‌لک له‌ویش وه‌رگرن

نادرشای ئەفشار نادر له سالی ۱۱۰۰ هـ ق له سەر دەمی شاسولطان حوسینی صهفهویدا له ئاوی کالپوشی سەر به دهره گهزی قوچان هاتوته دنیاوه، باوکی امام قولی^۱ به گی تورک، له عیلى ئەفشار بو، دواى گهوره بون. کچی، بابا عهلی کورد، فهردمان زهواى ناوچه. ده خوآزی، به هوئی لی هاتویی سوروشتی و، خودا، پێداو، هه میسه له بیری پیکه وه نانی هیزو، وه دهس هیئانی، دهسه لاتو، توانا، دا، بووه بو، ئەم مه بهسته ده که ویتە زیک خستن و، یه کایه تی. دو عیلى به هیزو، توانای کوردو، ئەفشاره، وه لاوو، جوأمیره ئازاو، نه ترسو، به هیزه کان، له ده ورو، بهری خوئی کو ده کاته وهو، سوپا یه کیان لی پیک دینی

له م، کاته دا، (ئه شره فخانئ) ئە فغان له اصفه هان و، (مه حمردی سیستانئیش له، خو راسان دا، فهردمان ره وایه تیان ده کرد، (شاتوماسبئ) صهفه ویش دواى را کردن له به ندیخانه ی قه زوین که له: لایه ن ئە فغانه کانه وه خرابوو به نده وه، چوو ه (ئوستراباد) گورکان، هی رکانئ، لای (فه تحه لی خان) ی قاجار، هه لبت با کوری خو راسانئیش به ته وای له دهس کورده کانا، بو، یه کیک له هه ره دوژمنه گه و ره کانی نادر قولی له باری، دهس دریزی و، به دهسه لات داریتیوه. (جه عفه ر) به گی شادلوی سهره ک هو زو، (شاوئردی خانئ) شیخانلوی کورد، بون، له سالی ۱۱۳۶ - ۱۱۳۷ هـ ق دا، یانی بهر له وهی شاتوماسب بیته کوردستان (خه پوشان) نادر بو ئه وهی، تازاده یه کی تر، خوئی به هیزکا، کچیکی، شوکر به گی کوردی شیخانلوی خواست، به لام، له لایه کی، دیوه دیتی، شاتوماسب، ده یه وی ده گه ل به هیزو، تواناو، ناو دیرترینی کوردی ناوچه واته (سام به گی)، وه کیل و، سهر کرده ی کوردانی خو راسانا، خوئی نزیک کاته وهو، کچی لی بخوآزی، پیش دهستی کردو، نه ی هیشت له م کاره دا، شا، دهستی خوئی ره پیش خا، ناردی خوآزی بیئنی (طه له ته تی): کچی، به لام، سام به گ که خوئی فهردمان زه وایه تی و، سهر کردایه تی ته وای

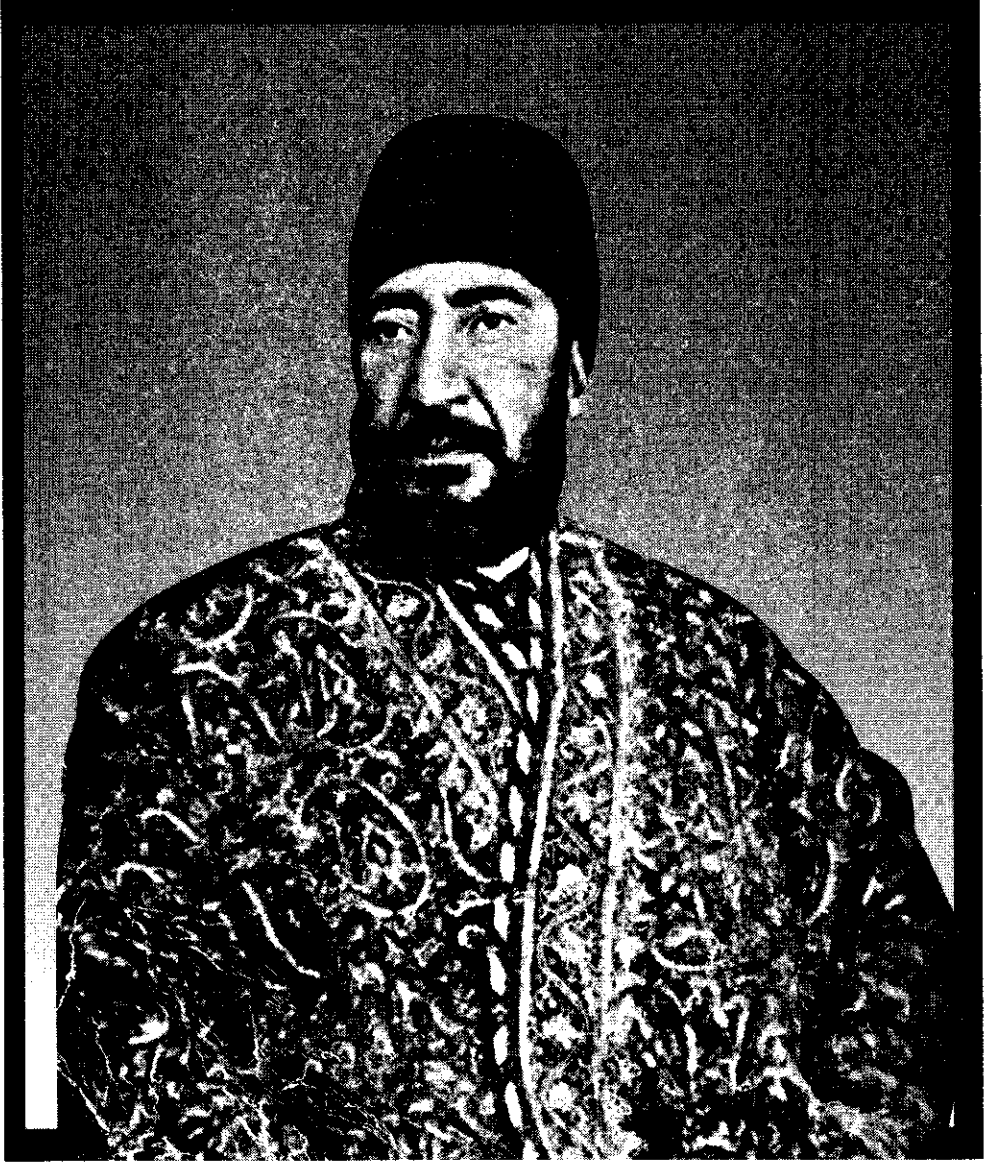
۱ امام قولی قوورقلو، له عیلى ئەفشار بوو، شاعه باسی صهفهویی ئەم هوۆزه ی بویشگری ئۆزبه که کان هینا بووه که پکان، امام قولی پیاویکی بی نیوو، نیشان و، که ول درو، بو، نادر قولی له تهمه نی ۱۷ سالی دا. ده گه ل دا یکی به دیل گیراه پاش چوارسال که دایکی به دیلی مرد، له دهس ئۆزبه که کان رای کردو، هاته وه خزمهت باباعه لی کوری فهردمان ره وای ئەبیوه رد، به هوئی لی هاتویی وه به پله ی ایشک ئاغاسی (ره ئیسی ته شریفاتی ده ربار) گه یشت و، کچی خوئی لی ماره کرد (ده خدا)

باکوری خوراسانی له دهست دا، بوو، به کهمایه تی و، کهسری شانی ده، زانی،
 خزمایه تی ده گهل نادر قولی دا، بگری هیشتا ولام و، بهرسفی نادر به ته و او ی
 نه درابوو، شاتوماسپیش به هو ی دوزمانی و، شوفاریی فه تحمعلی خانی قاجار
 (نه جه فقولی) به گی، رابه ری زوربه ی کوردی شادلوی دایه، بهر تیغی ناپاوانه ی
 خو ی و، کوشتی، به م کاره نارّه وایه، کورده کان بو یان رون بووه، شاطوماسب، زور
 خویریو، بی دهسه لات و، گو ی له مستی خانی قاجاره نادر، له م هه ل و، هه له یه،
 که لکی وهر گرت و، دیسان نار دیوه، خوازینی و، هیجبی تا به، ههر پارانه وه و،
 لالانه ویه ک بی، به لینی له سام به گ بستینی بریاریشی دا، له هه لی خویدا،
 فه تحمعلی خانیش به سه زای خو ی بگه یه نی جا . ئه وه بو، نادر، چهن پیاو،
 ماقولیکی، ناردنه لای (حه مه حوسین به گی) کوری سام به گ بو ئه وه ی ئه وانیش
 خو یان بو توله ساندنه وه له شاطوماسب و، خانی قاجار. ناماده که نه، به لام حوسین
 به گ له و لام، رای گه یاند، جاری بابزاین، شا، خه ریکی چفیل و، ته له که یه که، له
 لایه کی که شه وه، بو کورده کانی وولام نارد، تا سو پای نادر، دی خو یان راگرن و،
 وه زی نه که ون، له م لاشه وه، نادر، به را ئه سپارده ی شا، که، بو کومه گ و، یارمه تی له
 دژی کورده کان، نارد بویه لای و، گوتی، پیویسته، شا، سه باره ت به ره فتار و،
 کرده وه ی خو ی ده گهل، کورده کان دا، نه ختیک باشتر بیریکاته وه و، بزانی چده کاه
 پاش روژی نادر خو ی چوو، لای شاطوماسب و، له کرده وه ناله باره که ی
 په شیمانی کرده وه و، به پیشنیاری نادر، حوسین به گ بو، به حاکمی خه پوشان و،
 ناوو، نیشانی خانیشی پیدراه دوای ئه م ئالو، گوژه روژی ۲۲ ی مانگی موحه ره می
 سالی ۱۱۳۹ کوچی مانگی سو پای شاطوماسب، به ره و، مه شه د، که وته ری، نادر
 قولی و خانی قاجاریش، له بنه وه، خه ریکی، پیلان و، نه خشه کیشانی له ناو بردنی
 یه کتر بون، ئه وه بو، دوای ئه وه ی سوپا، له باغی (خواجه زهبیع) دا، موئی خوارد،
 شاطوماسب فه رمانی، له سه ردانی (فه تحمعلی خانی قاجار) و، چهن که سی تری دهر
 کرده له سه ر خواستی نادر قولی، سه ری فه تحمعلی خان، به دهس (مه هدیخانی)
 قاجار، که دوژمنی خوینی فه تحمعلی خان بو، له، له ش جیا کرایه وه و، به م جوړه
 توله ی کوژه کورد «نه جه فقولی به گ» له کوئه سه رداری شاسولتان حوسینی

صفه‌وی سنرایه‌وهو، بو، هه‌تا هه‌تایه‌فتیله‌ی ژینی، کوژایه‌وه‌دیاره‌خوینی به‌
ناحق رژاوو، بالی به‌بی‌سوچ و، تاوان سوتاوی په‌پوله، ته‌وه‌نده‌مولت به، شه‌م
نادا، شه‌و، به‌روژکاته‌وه.

ئاوینییه، خوینی شه‌هیدان، نه‌وته، - هه‌ل ده‌بی‌و، هه‌ل، له‌ژیان، هه‌لکه‌وته -
«هه‌ژار» پاش چهن روژ شه‌ر، سوپای شاطوماسب، مه‌شه‌ه‌دی گرت و، مه‌لیک
(مه‌حمودی) سیستانیش، خوئی به‌ده‌سته‌وه‌داو، کوژرا،

(شاه‌صفه‌فی): ناوی شه‌شه‌مین شای صفه‌وه‌وییه‌دیاره، ناوی راسته‌قانی
سام میرزا بووه، ته‌ویش کوژی صفه‌فی میرزایه، دواي مردنی شاه‌عباس له‌ ۱۷
سالیدا «جمادی‌الاولی ۱۳۰۸ ده‌کری به‌پادشا له‌ سالی ۱۳۵۲ دا، له‌ کاشان
ده‌مری، (ته‌ولادی شاه‌صفه‌فی): وه‌ک باسماں کرد، شاتوماسبی کوژی شا‌حوسینی
صفه‌وه‌وی بووه، که له‌ سالی ۱۱۴۴ دا، له‌ شایه‌تی وه‌ لائراه‌ پاشان له‌ نزیک شاری
سه‌بزه‌وارد، ده‌کوژری: به‌خواستی خوداوه‌ندی میری مه‌زن، زون‌کردنه‌وه‌ی
جیگه‌و، ناوه‌کانی داری جه‌نگیان مه‌شهور به‌داری پیره‌دار، دانراوی ماموستا
نو‌شادی دینه‌وه‌ری له‌ روژی شه‌مو، ۱۷ی پوشپه‌زی سالی ۲۶۰۱ ک - ۱۷ی
۱۳۶۸ هه‌تاوی ۵ی ذیحجه‌ی ۱۴۰۹ی کوچی مانگی، له‌ شاری تاران، له‌ لایهن
منه‌وه (مه‌لا‌عه‌زیز داشبه‌ندی) موحه‌مه‌دپور، به‌که‌لک وه‌رگرتن له‌م کتیبانه‌ی
خواره‌وه، ته‌واو بوو، خوداوه‌ند یارمه‌تی پترمان بدا، بو‌خزمه‌ت و، زافه‌ی زیاترو،
باشتر له‌ پیناوی ته‌ده‌ب و، ویژه‌و، زمان خو‌مالی و‌ثایینی پیروزی ئیسلام‌دا، ثامین،
یارب‌العالمین.

امير حسين خان شجاع الدوله

دوخت - دوت (کیزه کوردی قوچانی)

اولاد صفوی (سلطان - توماب)

نادر (قولى ئه فشار)

عه زيزم كورد سوار يكه ، له كاتي هه لمه ت و جه نگا
هه لو ، شمقار ، دزه جوچك ، له بن چه نگا

نهمه‌ش زۆریه‌ی سه‌ر چاوه‌کانن

- ۱: فره‌ه‌نگی دی خودا دانراوی زانای بلیمه‌ت‌عه‌لی نه‌کبه‌ری دی‌خودا
- ۲: فره‌ه‌نگی مو‌عین، دانراوی دو‌کته‌ر مو‌حه‌مه‌ی مو‌عین
- ۳: فره‌ه‌نگی عه‌میده‌دانراوی حه‌سه‌نی عه‌مید
- ۴: فره‌ه‌نگی (نَاظِمُ الْأَطْبَاءِ) دانراوی عه‌لی نه‌کبه‌ری نه‌فیسی
- ۵: فره‌ه‌نگی نانا‌ندراج‌دانراوی مو‌حه‌مه‌د پادشاه مو‌ته‌خه‌لیص به‌شاد
- ۶: فره‌ه‌نگی غیاث اللغات‌دانراوی غیاث‌الدین ده‌شته‌کی
- ۷: اعلام‌المنجد‌دانراوی کو‌زی زانایانی بی‌روت
- ۸: شانامه‌ی فیرده‌وسی، دانراوی ابو‌القاسم فیرده‌وسی
- ۹: گو‌فاری میه‌ری سالی ۱۳۱۳ هه‌تاوی
- ۱۰: ناسخ‌التواریخ = محمد تقی کاشانی
- ۱۱: تاریخی گوزیده = حمدالله مستوفی قه‌زوینی
- ۱۲: ئیرانی باستان = موشیرالسلطنه، پیرنیا
- ۱۳: معجم‌البلدان = یاقوتی حه‌مه‌وی
- ۱۴: جو‌غرافیای غه‌ربی ئیران = اعتمادالدین دولتشاهی کرماشانی
- ۱۵: دینور و ناموران آن = محمد جمیل روژیانی (خطی)
- ۱۶: مهاجرت ایرانیان = دکتر جنیدی نیشابوری
- ۱۷: مَسْأَلُكَ الْمَمَالِكُ = ابن خردادبه‌ استخری فارس
- ۱۸: الايران الحاضر والحديث = دو‌کتور که‌مال مه‌ظه‌ر

برخی از آثار و تألیفات مؤلف

۱. بررسی تاریخی جبر و اختیار از دیدگاه معتزله ، اشاعره ، ماتریدیه ، زیدیه و
۲. ارزش خط و سیر تکاملی و تاریخی آن .
۳. پژوهشی دربارهٔ جزری (بدیع الزمان اسماعیل بن رزاز جزری) .
۴. قواعد النحو الطرف یا « نحو داشبندی » ، زیر چاپ دانشگاه پیام نور .
۵. ترجمه کتاب « مجموع الرسائل » شیخ محی الدین عربی .
۶. ترجمه کتاب « کنز اللسن » سید احمد هاشمی .
۷. چیروکی شه مال و زریان .
۸. ریزمان و خالدانانی زمانی کوردیی .
۹. سه ره تایی به دیهانتی شیعر و موسیقا .
۱۰. شیخ صه فی ثالی که ند و ، وشه ی که ند و گوند .
۱۱. لیکولینه وه به ک ده باره ی کو کردنه وه ی قورئان .
۱۲. لیدوانیک سه باره ت به ته جویدی قورئانی پیروز .
۱۳. کونگره ی مه وله وی کورد ، یان گه و ره پیاوانی کورد .
۱۴. بوکه بارانه ئاوی ده وی .
۱۵. قسمت « الحقیقة الشرعیة » از میرزای قمی
۱۶. تصحیح و ویراستاری کتاب « النحو التطبیقی » از دکتر دیباجی ، استاد دانشگاه تهران .
۱۷. مقدمه و ویراستاری کتاب « ابراهیم بت شکن » به کردی .

۱۸. ویراستاری و آکسان‌گذاری دیوان « مهم و زین » استاد هزار ، چاپ پاریس .
۱۹. ترجمه و اعراب‌گذاری مفردات و جملات مشکل و غامض کتاب « الحیل » جزری زیر چاپ وزرات صنایع سنگین .
۲۰. ویراستاری و اعراب‌گذاری اشعار و جملات عربی کتاب « نقشی از مولانا خالد نقشبندی » ، خانم دکتر معتمدی کردستانی .
۲۱. مقدمه‌ای به نام « بهیت و باو » بر کتاب مهمی ثالان به زبان کردی .
۲۲. ویراستاری و آکسان‌گذاری دیوان « دیاری نوی » میرزا ابراهیم افخمی .
۲۳. ویراستاری و تصحیح و تنظیم و ترتیب دو کتاب از ۴ کتاب داستان ترجمه شده از فارسی به کردی و

بانگ‌آواز

بو همو خوشک و برآیه کی تازیز و هیژای کورد:
«نه شری موحه ممه دپور» له شاری تاران، ئاماده ی چاپ کردنی هه
چه شنه کتیب و نامیلکه و دیوانی کوردیی و فارسی و ئاره بی یه. ههروه ها
پیت چنی گشت نوسراوه یه کش به هه ر دو شیوه ی نوسینی کوردی،
ئاره بی و فارسی وه ئه ستو ده گری.
دیاره دانانی دروشمی پینه گه و ره کانیش (٢) هه ر به کامپیوتیر داده ندری.
تلفن: ٠١١٨١٥٠٦

تیبینی:

١. وینه کانی ئه میر حوسنیخان - دوتی قوچانی - ئه ولادی شاصه فی، وه نادر
قولی، له بهرگی ١ و ٣ ی کتیبی «حرکت تاریخی کرد به خراسان» برای به ریزم
کاک ته وه خودی وه را گو یزاون:
٢. «فه ره نگوکه ی گورانی و سورانی»، ده گه ل چیروکی «شه مال و زریان»
داکه ئاماده ی چاپه، دی

